

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. _____
din _____ 2022
Chișinău

**cu privire la aprobarea Programului Național pentru Protecția
Copilului pe anii 2022 – 2026 și a Planului de acțiuni
pentru implementarea acestuia**

În scopul implementării prevederilor Convenției internaționale cu privire la drepturile copilului, adoptate de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 22 noiembrie 1989, la care Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului nr. 408-XII din 12 decembrie 1990 și în temeiul pct. 12.1.4 a Planului de acțiuni al Guvernului pentru anii 2021-2022, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 235/2021 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2021, nr. 266-272, art. 541),

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Programul Național pentru Protecția Copilului pe anii 2022 – 2026 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia (se anexează).
2. Finanțarea acțiunilor prevăzute în Planul de acțiuni privind implementarea Programului Național pentru Protecția Copilului pe anii 2022 – 2026 se va efectua din contul și în limitele alocațiilor aprobate în aceste scopuri în bugetul de stat, bugetele autorităților/instituțiilor publice implicate, precum și din alte surse, conform legislației în vigoare.
3. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Ministerului Muncii și Protecției Sociale, care, anual, până la 1 aprilie, va prezenta Guvernului raportul privind realizarea Programului Național pentru Protecția Copilului pe anii 2022 – 2026 a Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia.
4. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data publicării.

PRIM-MINISTRU
Contrasemnează:

Natalia GAVRILIȚA

**Ministrul Muncii
și Protecției Sociale**

Marcel SPATARI

Ministrul Educației și Cercetării

Anatolie TOPALĂ

Ministrul Sănătății

Ala NEMERENCO

Ministrul afacerilor interne

Ana REVENCO

Ministrul finanțelor

Dumitru BUDIANSCHI

Cuprins

Abrevieri și acronime	1
Introducere	1
I. Analiza situației	3
II. Obiectivele generale și obiectivele specifice	17
III. Impactul Programului național asupra bunăstării copilului	19
IV. Resurse	21
V. Riscuri	21
VI. Autoritățile responsabile de coordonarea implementării Programului național	22
VII. Autoritățile responsabile de implementarea Programului național	23
VIII. Monitorizarea, evaluarea și raportarea în procesul de implementare a Programului național	23

Lista figurilor

Figura nr. 1	Rata natalității în perioada 2014-2019, pe sexe.....	4
Figura nr. 2	Rata mortalității infantile în perioada 2014-2019, pe medii.....	5
Figura nr. 3	Decedați în vârstă de sub 1 an, pe principalele clase ale cauzelor de deces (la total decedați în vârstă de sub 1 an), %.....	5
Figura nr. 4	Incidența prin infecții transmise pe cale sexuală la copiii în vârstă de 0-14 ani în perioada 2014-2019	6
Figura nr. 5	Incidența prin infecții transmise pe cale sexuală la copiii în vârstă de 15-17 ani în perioada 2014-2019	7
Figura nr. 6	Nașteri la adolescente în vârstă de 10-19 ani în perioada 2014-2019	7
Figura nr. 7	Structura incidenței prin maladii psihice în anul 2019, %.....	8
Figura nr. 8	Copii cu dizabilități în perioada 2014-2019	8
Figura nr. 9	Gradul de cuprindere a copiilor de 1-6 ani în instituții de educație timpurie	10
Figura nr. 10	Teoria schimbării	Error! Bookmark not defined.
Figura nr. 11	Coordonarea și implementarea Programului național.....	27

Lista tabelelor

Tabel nr. 1	Mortalitatea infantilă în perioada 2014-2019, pe sexe	5
Tabel nr. 2	Ponderea copiilor vaccinați preventiv în perioada 2014-2019, după tipul vaccinului.....	10
Tabel nr. 3	Elevi cu cerințe educaționale speciale, după tipul instituției	12
Tabel nr. 4	Cadrul de monitorizare și evaluare a Programului național	28

Abrevieri și acronime

ANAS	Agenția Națională Asistență Socială
APSCF	Alianța ONG-urilor active în domeniul Protecției Sociale a Copilului și Familiei
BNS	Biroul Național de Statistică
CES	cerințe educaționale speciale
CTWWC	Changing The Way We Care
D4I	Data for Impact
MEC	Ministerul Educației și Cercetării
MMPS	Ministerul Muncii și Protecției Sociale
ODD	Obiectiv de Dezvoltare Durabilă
ONU	Organizația Națiunilor Unite
Program Național	Programul Național pentru Protecția Copilului pe anii 2022-2026
OG	Obiectiv general
OS	Obiectiv specific
UNICEF	Fondul Națiunilor Unite pentru Copii
USAID	Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională

Introducere

Republica Moldova a înregistrat progrese importante în dezvoltarea sistemului de protecție a copilului. Cu toate acestea, alinierea cadrului normativ și a practicilor din domeniu la prevederile Convenției ONU cu privire la drepturile copilului rămâne o provocare.

Evaluarea intermediară a implementării Strategiei pentru protecția copilului pe anii 2014-2020, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 434/2014, și a Planului de acțiuni pentru anii 2016-2020 aferent Strategiei, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 835/2016, a identificat câteva domenii principale de intervenție unde progresele au fost mai puțin vizibile: consolidarea capacității instituționale la nivel local pentru a preveni separarea copilului de familie; extinderea rețelei profesionale de asistență parentală profesionistă ca o alternativă de tip familial la instituționalizare; coordonarea procesului de dezinstituționalizare la nivelul întregului Guvern; intensificarea activităților de educație parentală implementate în toată țara; dezvoltarea serviciilor de specialitate pentru copii disponibili la nivel local (inclusiv servicii pentru agresori); creșterea participării la educația preșcolară, în special în zonele rurale și în rândul copiilor romi, concomitent cu consolidarea capacității de monitorizare și evaluare atât la nivel central, cât și la nivel raional. Aceste provocări, precum și altele adiționale sunt abordate în cadrul Programului național pentru protecția copilului pe anii 2022-2026 (în continuare – Program național).

Prezentul Program național este un document de politici publice în domeniul protecției copilului, care derivă din proiectul Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2030” și contribuie la implementarea acesteia. Noul document de politici are în vizorul său cel puțin 21,6% din populația cu reședința obișnuită în Republica Moldova, și anume copiii cu vârsta de până la 18 ani.

La elaborarea Programului național s-a ținut cont, în primul rând, de rezultatele Evaluării intermediare a implementării Strategiei pentru protecția copilului pe anii 2014-2020 și a Planului de acțiuni pentru anii 2016-2020 de realizare a Strategiei. Pornind de la constatările și recomandările principale ale evaluării, în procesul de elaborare a prezentului Program național a fost acordată o atenție deosebită unei abordări sistemice pentru a asigura relevanța documentului de politici, și anume: dezvoltarea teoriei schimbării; identificarea participativă și selectarea zonelor prioritare pentru intervenție strategică; estimarea resurselor necesare pentru implementarea Programului național; dezvoltarea mecanismului de monitorizare, evaluare și raportare, precum și a structurii de coordonare. La fel, au fost luate în considerare recomandările din 2017 ale Comitetului ONU pentru Drepturile Copilului, dar și o serie de alte recomandări de referință ale unor cercetări și evaluări implementate în perioada 2017-2021, în special de Avocatul Poporului pentru drepturile copilului, UNICEF Moldova, Consiliul Europei și USAID. S-a ținut cont, de asemenea, de îngrijorările copiilor referitoare la evoluția problemelor care le afectează creșterea sănătoasă și dezvoltarea armonioasă.

Noul Program național este ancorat în Obiectivele de Dezvoltare Durabilă și are în vedere o serie de ținte naționalizate, inclusiv: ODD 1 – Fără sărăcie (1.1 și 1.3); ODD 3 – Sănătate și stare de bine (3.4.2); ODD 5 – Egalitate de gen (5.2); ODD 10 – Inegalități reduse (10.2); ODD 11 – Orașe și comunități durabile (11.1); ODD 16 – Pace, justiție și instituții puternice (16.1 și 16.2).

Procesul de elaborare a Programului național a fost unul participativ, urmând metodologia validată de Ministerul Muncii și Protecției Sociale. Identificarea și selectarea domeniilor prioritare pentru intervenție strategică în domeniul protecției copilului au fost realizate într-un cadru de consultare largă, care a inclus: analiza a peste 100 de documente (rapoarte, analize,

evaluări, documente de politici etc.); patru ședințe tematice cu participarea a 15 reprezentanți ai 12 organizații ale societății civile și proiecte internaționale din domeniul dezinstituționalizării și îngrijirii alternative, monitorizării și evaluării, prevenirii și combaterii violenței, sănătății copiilor și tinerilor; șase ședințe tip focus grup cu 9 manageri de servicii sociale de plasament pentru copii, 13 specialiști în protecția drepturilor copilului, 12 primari și asistenți sociali comunitari, 12 specialiști în domeniile sănătate, educație, ordine publică, psihologi, 13 reprezentanți ai organizațiilor societății civile active în domeniul protecției copilului, 10 mame din mediul rural; 8 interviuri aprofundate cu reprezentanți ai Secretariatului Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului, Avocatului Poporului pentru drepturile copilului, Ministerului Muncii și Protecției Sociale, Ministerului Justiției, Direcției generale pentru protecția drepturilor copilului a mun. Chișinău și ai Comisiei pentru protecția copilului aflat în dificultate, cu experți independenți și un reprezentant al comunității rome; un sondaj online (pe baza chestionarului elaborat de un grup de lucru constituit din 16 fete și băieți cu vârste de 12-15 ani din 9 localități ale țării) cu participarea a 8392 de copii. Astfel, elaborarea Programului național a implicat aproximativ 8500 persoane.

Dimensiunile strategice, obiectivele generale și cele specifice, precum și acțiunile principale au fost stabilite și validate în cadrul a patru sesiuni ale Grupului tehnic de lucru special instituit de Ministerul Muncii și Protecției Sociale, din care au făcut parte reprezentanți ai tuturor ministerelor și agențiilor cu atribuții în domeniul protecției drepturilor copilului, societății civile și partenerilor de dezvoltare (Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Justiției, Ministerul Economiei și Infrastructurii, Ministerul Finanțelor, Biroul Național de Statistică, Oficiul Avocatului Poporului, Cancelaria de Stat, Primăria mun. Chișinău, Procuratura Generală, Congresul Autorităților Locale din Moldova, UNICEF Moldova, USAID Moldova, Oficiul Consiliului Europei la Chișinău, Parteneriate pentru Fiecare Copil, CCF Moldova, Terre des Hommes, CNPAC, Diaconia, Concordia, La Strada).

Documentul a fost elaborat luând în considerare datele statistice pentru anul 2019, și nu pentru anul 2020, acesta din urmă fiind un an atipic, cu multe restricții cauzate de pandemia cu Covid-19 la nivel global, care a afectat din plin și Republica Moldova.

Documentul final a fost consultat public în cadrul a trei sesiuni regionale cu participarea a 90 de reprezentanți ai autorităților publice locale din diferite regiuni, ai societății civile, dar și cu copiii.

I. Analiza situației

Protecția copilului în Republica Moldova este aliniată, în mare parte, [cadrului internațional](#) privind drepturile copilului. La baza sistemului de protecție a copilului se află Constituția Republicii Moldova, care proclamă dreptul familiei și al copilului la protecție, inclusiv prin garantarea dreptului la viață, integritate fizică și psihică, asigurarea asistenței și protecției sociale, garantarea dreptului la asistență medicală și a dreptului de a locui într-un mediu sigur. Totodată, Legea nr. 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți reglementează cadrul de protecție a copilului și setează, în acest sens, atribuțiile autorităților tutelare de la nivel local și raional, măsurile de protecție a copilului, precum și modalitățile de cooperare intersectorială privind protecția copilului.

Procesul de aliniere a cadrului normativ și a practicilor din domeniu la prevederile Convenției ONU cu privire la drepturile copilului, precum și ale altor documente internaționale este totuși un proces nefinalizat, Legea nr.338/1994 privind drepturile copilului necesitând a fi revizuită, iar cadrul normativ subsecvent ajustat. Republica Moldova nu a ratificat încă Protocolul opțional la Convenția ONU cu privire la drepturile copilului referitor la procedura de comunicare, care să permită copiilor sau reprezentanților acestora să depună plângeri individuale în cazul încălcării drepturilor lor. De asemenea, Republica Moldova nu a aderat încă la Convenția de la Haga din 1996 asupra competenței, legii aplicabile, recunoașterii, executării și cooperării privind răspunderea părintească și măsurile de protecție a copiilor și la Convenția de la Haga din 2007 privind legea aplicabilă obligațiilor de întreținere. Măsurile și mecanismele actuale referitoare la copiii aflați înafara granițelor Republicii Moldova sunt insuficient consolidate și coordonate, fiind necesară aplicarea prevederilor Convenției asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii de la Haga din 1980, cu scopul de a asigura înapoierea imediată a copiilor deplasați sau reținuți ilicit în alt stat și respectarea în toate statele a drepturilor privind încredințarea și vizitarea copiilor.

Republica Moldova a făcut pași importanți în reglementarea serviciilor sociale pentru copil și familie, precum și a serviciilor sociale de îngrijire alternativă. În ultimii ani au fost abordate din punct de vedere legislativ și provocările cauzate de lipsa de reglementări privind măsurile și serviciile destinate copiilor cu comportament deviant, dar și cele privind protecția copiilor în mediul online. Totuși, nu există încă un mecanism național de coordonare a implementării Convenției Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale (Lanzarote în 2007), instrucțiuni-cadru pentru companiile private din domeniul TIC și companiile de hosting privind protecția copiilor împotriva conținuturilor ilegale, procedura de notificare și materialele ce trebuie înlăturate.

O atenție deosebită a fost acordată incluziunii sociale a copiilor cu dizabilități și a copiilor din sistemul de îngrijire alternativă de tip rezidențial, precum și promovării îngrijirii alternative de tip familial.

Aceste eforturi se datorează inclusiv implementării Strategiei pentru protecția copilului pe anii 2014-2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 434/2013, și Planului de acțiuni pentru anii 2016-2020 privind implementarea acesteia, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.835/2016, care au orientat intervențiile statului pe trei obiective generale, și anume: 1) asigurarea condițiilor necesare pentru creșterea și educația copiilor în mediul familial; 2) prevenirea și combaterea violenței, neglijării și exploatării copiilor, precum și promovarea practicilor nonviolente în

creșterea și educarea copiilor; 3) concilierea vieții de familie cu activitatea profesională pentru asigurarea creșterii și dezvoltării armonioase a copilului.

Conform [evaluării intermediare](#) a implementării acestor documente, realizate de UNICEF Moldova în anul 2019, progrese semnificative au fost obținute în mai multe domenii-cheie de intervenție, printre care scăderea semnificativă a numărului de copii plasați în instituții rezidențiale, inclusiv din grupa de vârstă 0-3 ani, și creșterea semnificativă a capacității specialiștilor de a identifica cazurile de violență, neglijare și abuz asupra copiilor. Evaluarea menționează că cele mai neglijate zone de intervenție ale Planului de acțiuni au fost dezvoltarea sistemelor informaționale, precum și monitorizarea și evaluarea, ceea ce a redus semnificativ eficiența mecanismelor de feedback pentru a atinge obiectivele și rezultatele așteptate.

Evaluarea a recomandat ca dimensiunile care țin de reducerea efectelor negative ale migrației părinților asupra copiilor rămași în țară, prevenirea violenței, a neglijării și a exploatarei copiilor și redimensionarea importanței sociale a maternității și a paternității, precum și a rolului ambilor părinți în creșterea copiilor să fie abordate de noul Program Național pentru Protecția Copilului.

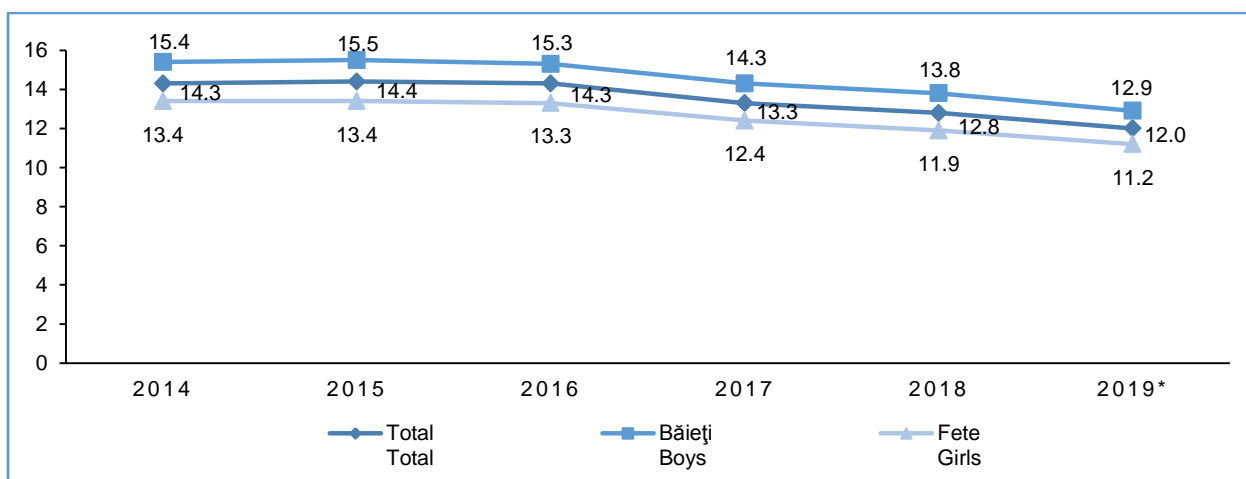
Având în vedere cele menționate mai sus, noul document de politici are în vizorul său cel puțin 21,6% din totalul populației cu reședința obișnuită din Moldova, și anume copiii cu vârsta de până la 18 ani.

Situația în domeniul ocrotirii sănătății

Evoluția de ansamblu a structurii populației pe vârste demonstrează o îmbătrânire a populației în Republica Moldova, din cauza scăderii natalității și creșterii fenomenului migrațional. La 1 ianuarie 2021, numărul copiilor în vârstă de până la 18 ani constituia 559,7 mii sau 21,6% din totalul populației cu reședința obișnuită în Moldova.

Rata natalității a înregistrat tendințe negative: în 2019 s-au născut cu 8,9 mii de copii mai puțin decât în 2014. Din totalul copiilor născuți vii în anul 2019, 60,7% au fost din mediul rural și 39,3% din mediul urban; 51,3% au fost băieți și 48,7% au fost fete. Conform datelor [Biroului Național de Statistică](#) prezentate în Figura nr. 1, rata natalității în anul 2019 a constituit 11,2 copii născuți vii la 1000 de locuitori, în descreștere față de anul 2014 (14,3 copii născuți vii la 1000 de locuitori).

Figura nr. 1 Rata natalității în perioada 2014-2019, pe sexe

Sursa: BNS (2020). Copiii Moldovei. Publicație statistică.

Rata mortalității infantile în anul 2019 s-a redus, constituind 8,7 copii decedați în vârstă de sub un an la 1000 de copii născuți vii față de 9,1 în anul 2014 (Tabel nr.1). Rata a fost mai mare în rândul băieților comparativ cu cea înregistrată în rândul fetelor.

Tabel nr. 1 Mortalitatea infantilă în perioada 2014-2019, pe sexe

	Persoane Persons			La 1000 născuți-vii Per 1000 live-births		
	Total Total	Băieți Boys	Fete Girls	Total Total	Băieți Boys	Fete Girls
2014	373	221	152	9,1	10,5	7,7
2015	367	220	147	9,0	10,4	7,5
2016	355	209	146	8,9	10,2	7,5
2017	337	190	147	9,2	10,1	8,3
2018	316	189	127	9,1	10,6	7,5
2019*	278	146	132	8,7	8,9	8,5

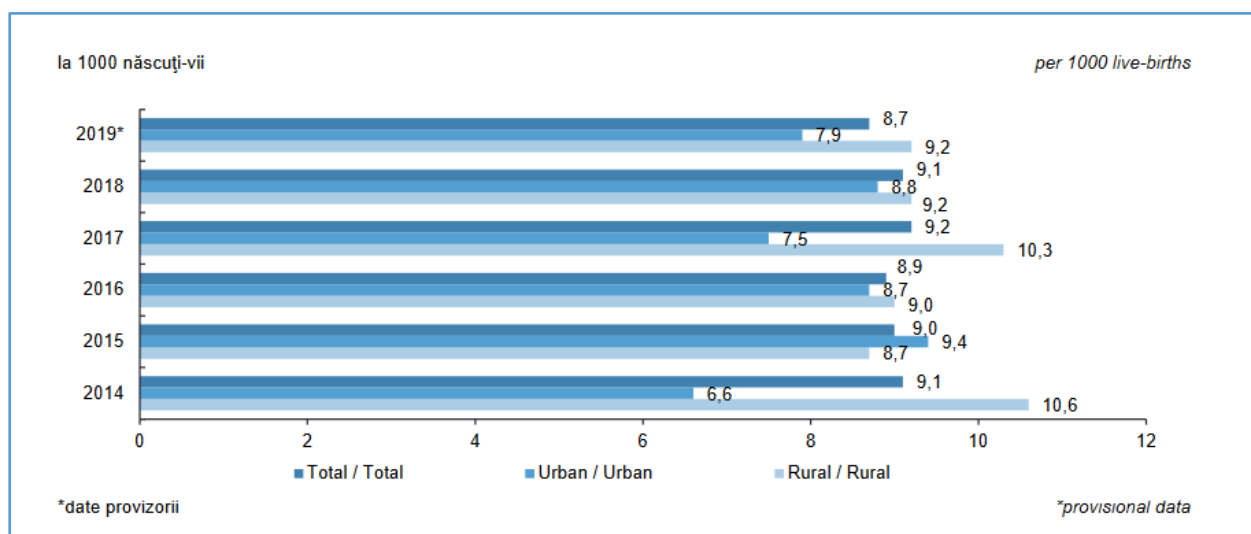
*date provizorii

*provisional data

Sursa: BNS (2020). Copiii Moldovei. Publicație statistică.

Rata mortalității infantile în perioada 2014-2019 a fost mai pronunțată în mediul rural, cu excepția anului 2015 (Figura nr.2). În anul 2019, aceasta a fost de 9,2 copii decedați în vârstă de sub un an la 1000 de copii născuți vii în mediul rural față de 7,9 copii decedați în vârstă de sub un an la 1000 de copii născuți vii în mediul urban.

Figura nr. 2 Rata mortalității infantile în perioada 2014-2019, pe medii

*date provizorii

*provisional data

Sursa: BNS (2020). Copiii Moldovei. Publicație statistică.

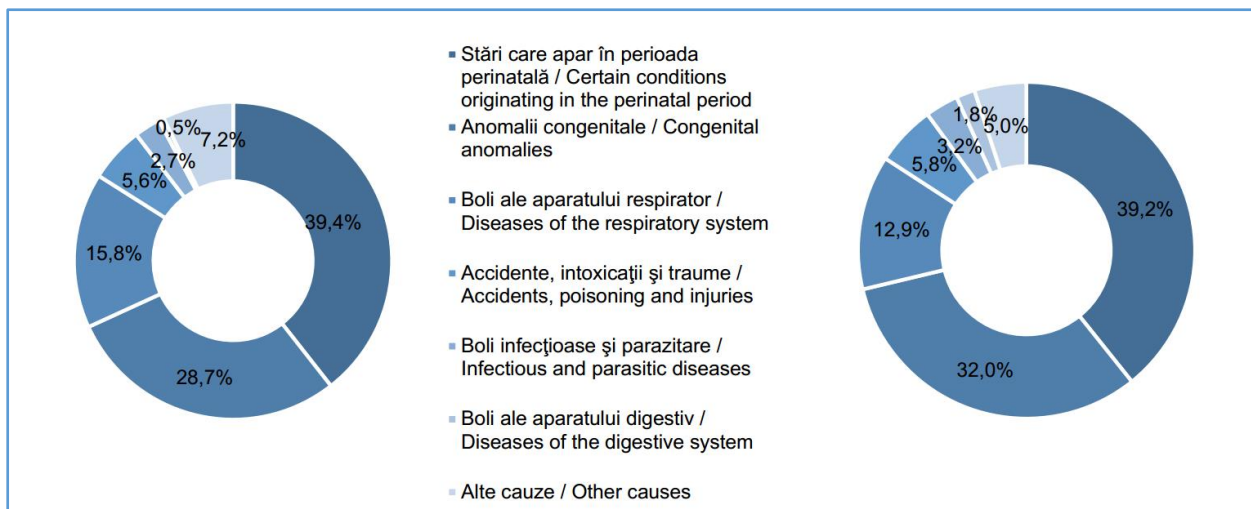
Principalele trei cauze de deces al copiilor în vârstă de sub un an (stările care apar în perioada perinatală, anomaliile congenitale și bolile aparatului respirator) s-au menținut de-a lungul perioadei 2014-2019, așa cum se poate vedea în Figura nr. 3.

Figura nr. 3 Decedați în vârstă de sub 1 an, pe principalele clase ale cauzelor de deces (la total decedați în vârstă de sub 1 an), %

2014

2019

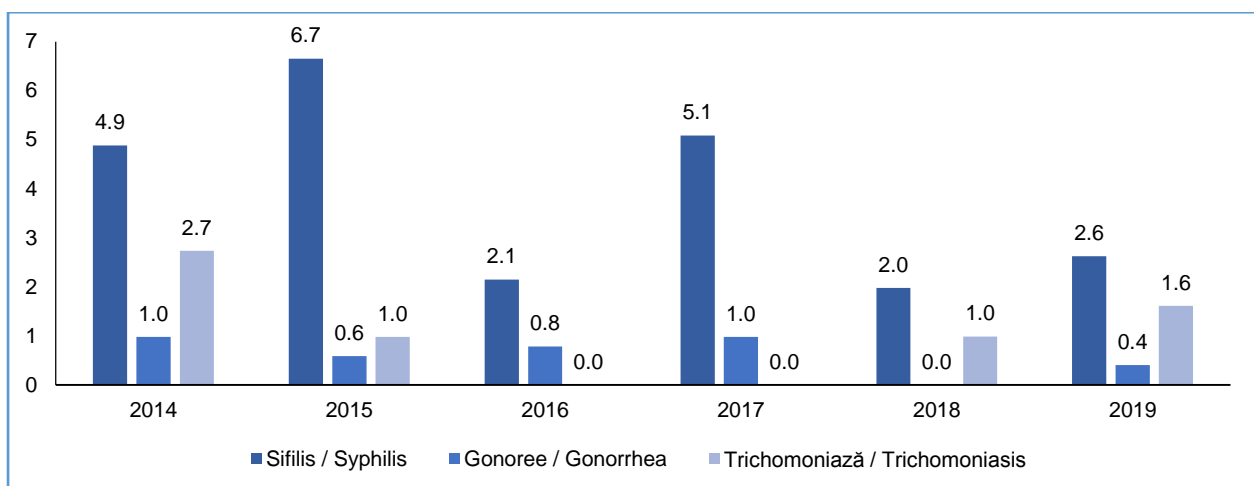

Sursa: BNS (2020). Copiii Moldovei. Publicație statistică.

Incidența bolilor la copii a avut o tendință descrescătoare. În anul 2019, ponderea copiilor alăptați la sân în primul an de viață a fost de 69,3%, aceasta reducându-se însă de peste trei ori, la 20,5%, în cazul copiilor care au atins vârsta de 2 ani. Morbiditatea copiilor în primul an de viață denotă tendințe de reducere a incidenței prin boli cu 14% în 2019 (1452 de cazuri noi la 1000 de copii), comparativ cu anul 2014 (1689 de cazuri noi). S-a constatat o reducere a incidenței bolilor infecțioase și parazitare, malnutriției, bolilor sistemului nervos, anemiilor și, dimpotrivă, o creștere a incidenței prin boli ale aparatului respirator.

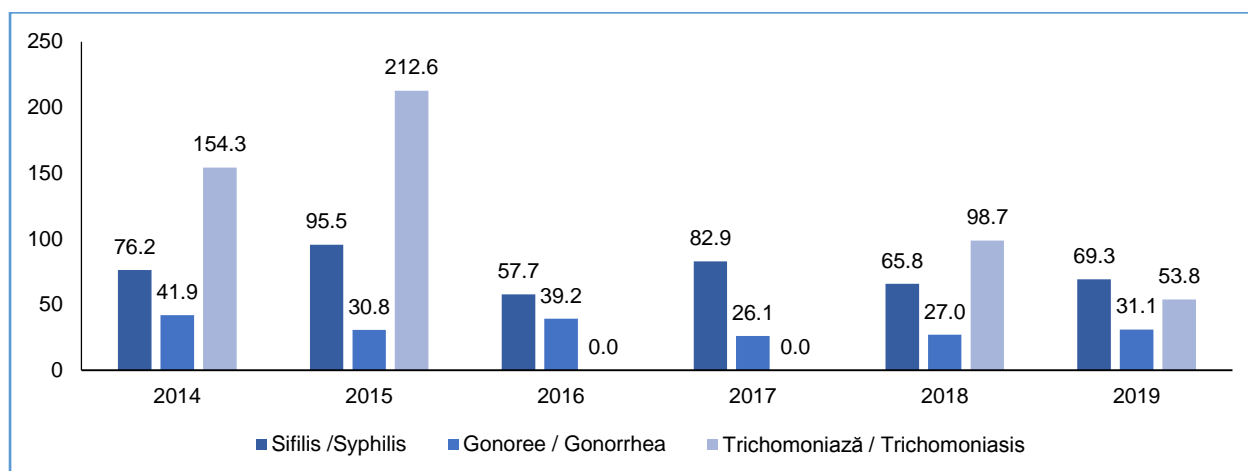
Vulnerabilitatea adolescenților în fața bolilor cu transmitere pe cale sexuală a fost mai mare în grupul de vârstă 15-17 ani. Astfel, în anul 2019, la 100 mii copii în vârstă de până la 14 ani, au revenit 2,6 cazuri noi de sifilis, 1,6 cazuri noi de trichomoniază și 0,4 cazuri noi de gonoree, în timp ce la copiii în vârstă 15-17 ani au revenit 69,3 cazuri noi de sifilis, 53,8 cazuri noi de trichomoniază și 31,1 cazuri noi de gonoree (Figurile nr. 4 și 5). Adolescenții de 15 ani din Republica Moldova se află în grupul celor [3 țări din Europa cu cea mai mică rată de utilizare constantă a prezervativului în rândul adolescenților activ sexual](#).

Figura nr. 4 Incidența prin infecții transmise pe cale sexuală la copiii în vârstă de 0-14 ani în perioada 2014-2019

Sursa: BNS (2020). Copiii Moldovei. Publicație statistică.

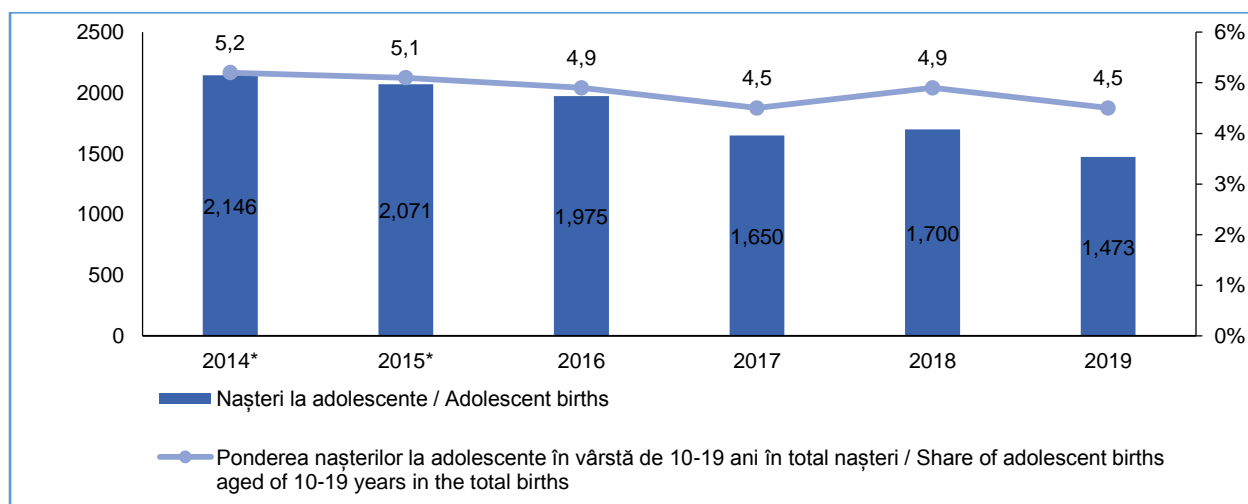
Figura nr. 5 Incidența prin infecții transmise pe cale sexuală la copiii în vârstă de 15-17 ani în perioada 2014-2019

Sursa: BNS (2020). Copiii Moldovei. Publicație statistică.

Potrivit datelor statistice oficiale, numărul de sarcini întrerupte la adolescente în perioada 2014-2019 a fost în descreștere de la 245 la 166 de cazuri. Totuși, în 2019, 28% din totalul sarcinilor întrerupte la femeile cu vârsta de până la 20 ani au fost din categoria de vârstă de până la 18 ani. Ponderea nașterilor la femeile în vârstă de 10-19 ani în totalul de nașteri s-a redus de la 5,2% în anul 2014 la 4,5% în anul 2019 (Figura nr. 6). De asemenea, ponderea întreruperilor de sarcină a scăzut de la 7,4% în anul 2014 la 5,7% în anul 2019.

Figura nr. 6 Nașteri la adolescente în vârstă de 10-19 ani în perioada 2014-2019

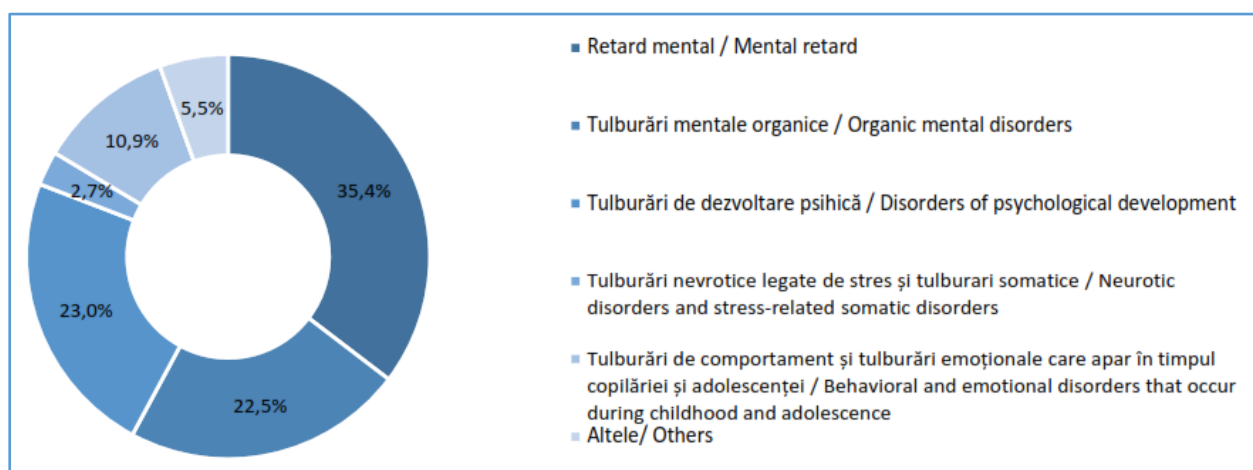

Sursa: BNS (2020). Copiii Moldovei. Publicație statistică.

Sănătatea mintală a copiilor și a tinerilor continuă să fie o provocare. Incidența prin maladii psihice la copii în 2019 a fost de 1,1 mii de cazuri noi: la 100 mii de copii au revenit 210 cazuri noi de maladii psihice. Figura nr. 7 arată că cea mai mare pondere în structura cazurilor noi a deținut-o retardul mental (35,4%), urmat de tulburările de dezvoltare psihică (23,0%) și tulburările mintale organice (22,5%). Tulburările mintale și de comportament sunt printre principalele cauze ale dizabilității primare la copii. Sănătatea mintală a copiilor este condiționată de sănătatea fizică și relațiile sociale. Bunăstarea mintală generală se reduce odată cu înaintarea

în vârstă a copiilor, fetele fiind mai expuse riscului comparativ cu băieții. La nivel regional, unul din patru adolescenți declară că se simte nervos, iritabil sau are dificultăți de adormire cel puțin o dată pe săptămână. Odată cu extinderea pandemiei cu COVID-19, stările de anxietate, depresie și tulburare emoțională s-au acutizat, 20% dintre tineri raportând o înrăutățire a bunăstării psihoemoționale în perioada crizei pandemice; [efectele negative ale măsurilor de izolare](#) s-au răsfrânt cel mai mult asupra fetelor, a tinerilor din mediul urban și a tinerilor cu venituri modeste.

Figura nr. 7 Structura incidenței prin maladii psihice în anul 2019, %

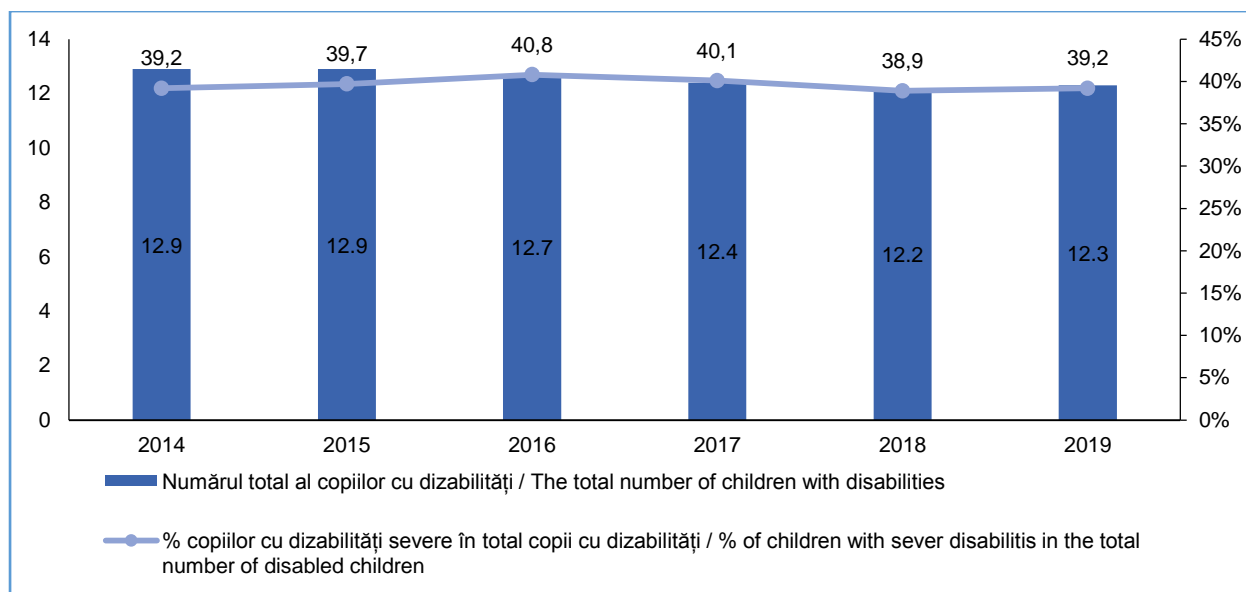

Sursa: BNS (2020). Copiii Moldovei. Publicație statistică.

Au fost constatate tendințe pozitive în reducerea comportamentelor nocive pentru sănătate. Astfel, cu 8% mai puțini adolescenți au menționat că sunt consumatori de alcool cel puțin o dată pe săptămână în 2018 (24%) comparativ cu 2014 (32%). O pondere de 83% dintre adolescenți au apreciat starea lor de sănătate fizică drept bună sau excelentă în 2018, comparativ cu 77% în 2014. A fost înregistrată o creștere a consumului zilnic de fructe de la 33% în 2014 la 46% în 2018. O mică descreștere a fost înregistrată în 2018 (8%) comparativ cu 2014 (9%) în ceea ce privește consumul de tutun cel puțin o dată pe săptămână. În același timp, adolescenții din Moldova fac parte din grupul celor 5 țări din regiune cu cea mai mică proporție a celor care se spală pe dinți de mai multe ori pe zi – doar în aproape jumătate din cazuri.

În jur de 12,3 mii de copii cu vârste între 0 și 17 ani sunt cu dizabilități (Figura nr. 8), reprezentând 2% din numărul total al copiilor din țară. În același timp, din cei 1,4 mii de copii recunoscuți cu dizabilități în 2019, 58,9% sunt din mediul rural. 1 din 3 copii cu dizabilități are vârsta între 7 și 15 ani și 1 din 4 copii cu dizabilități are vârsta între 0 și 6 ani. Ponderea copiilor cu grad sever de dizabilitate ce locuiesc în mediul rural a fost mai mică comparativ cu cea din mediul urban (30% față de 40,1%).

Figura nr. 8 Copii cu dizabilități în perioada 2014-2019

Sursa: BNS (2020). Copiii Moldovei. Publicație statistică.

Accesul copiilor cu dizabilități senzoriale și locomotorii la tehnologii asistive și la [servicii medico-sociale este limitat](#). Deși există unele inițiative de asigurare a accesului la echipamente asistive, acestea nu acoperă nevoile. Nu există un mecanism național de colectare a datelor despre nevoi și de monitorizare a gradului de satisfacere a acestora. Totodată, la nivel raional, se constată o insuficiență de specialiști pregătiți în acest domeniu, care ar putea contribui la îmbunătățirea situației.

Cadrul normativ și serviciile de intervenție timpurie la copii, furnizate de prestatorii publici și privați, sunt în continuă dezvoltare. Cu toate acestea, oferta de servicii este insuficientă pentru a acoperi nevoile la nivel național. În ultimii ani se atestă o diversificare a modelelor de intervenție, care sunt dezvoltate și testate cu suportul organizațiilor societății civile prestatoare de servicii sociale și cu suportul partenerilor de dezvoltare.

Accesul la servicii medico-sociale pentru copiii și tinerii cu tulburări din spectrul autist sau cu risc de apariție a acestora continuă să fie o provocare, deși cadrul legal a fost aprobat. Mecanismul alocării resurselor financiare pentru dezvoltarea și prestarea acestor servicii la nivel regional încă necesită a fi definitivat și pus în aplicare.

Accesul copiilor la servicii medicale este în creștere. Numărul examinărilor profilactice la copii s-a majorat de la 216 mii în anul 2014 la 239 mii în anul 2019. Ca rezultat, 2,7% dintre copii au fost depistați cu acuitate vizuală scăzută; 1,2% – cu dereglări de postură; 1,2% – cu scolioză; 1,1% – cu tulburări de vorbire; și 0,9% – cu întârzieri în dezvoltarea fizică. Pe parcursul anului 2019 au fost internați în instituțiile spitalicești, în medie, câte 333 de copii zilnic.

Conform datelor prezentate în Tabelul nr. 2, ritmul imunizării copiilor nu a cunoscut schimbări esențiale: în perioada 2014-2019 a fost înregistrată o creștere a numărului copiilor vaccinați în primul an de viață cu vaccin pentru difterie și tetanos, tuse convulsivă, poliomielită; în același timp, a scăzut cu 0,5% ponderea copiilor vaccinați contra tuberculozei și cu 1,4% – ponderea copiilor vaccinați contra rujeolei, parotiditei epidemice și rubeolei.

Tabel nr. 2 Ponderea copiilor vaccinați preventiv în perioada 2014-2019, după tipul vaccinului

procente

	Vârsta Age	Ponderea copiilor vaccinați din total copii la evidență Share of vaccinated children from the total children at the evidence					
		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Vaccinați contra: / Vaccinated against:							
Tuberculozei	nou-născuți (30 zile) / new-borns (30 days)	97,4	97,7	97,2	96,1	96,9	96,9
Difteriei și tetanosului	1 an / year	89,7	89,3	89,6	89,1	91,8	92,2
Tusei convulsive	1 an / year	90,1	89,3	88,8	88,6	91,6	91,4
Poliomielitei	1 an / year	90,2	89,3	90,1	89,6	92,1	92,1
Hepatitei B	1 an / year	92,5	91,9	91,4	90,3	92,2	92,5
Rujeolei, Parotiditei epidemice, Rubeolei	1 an / year	90,3	89,6	88,8	88,1	90,6	88,9

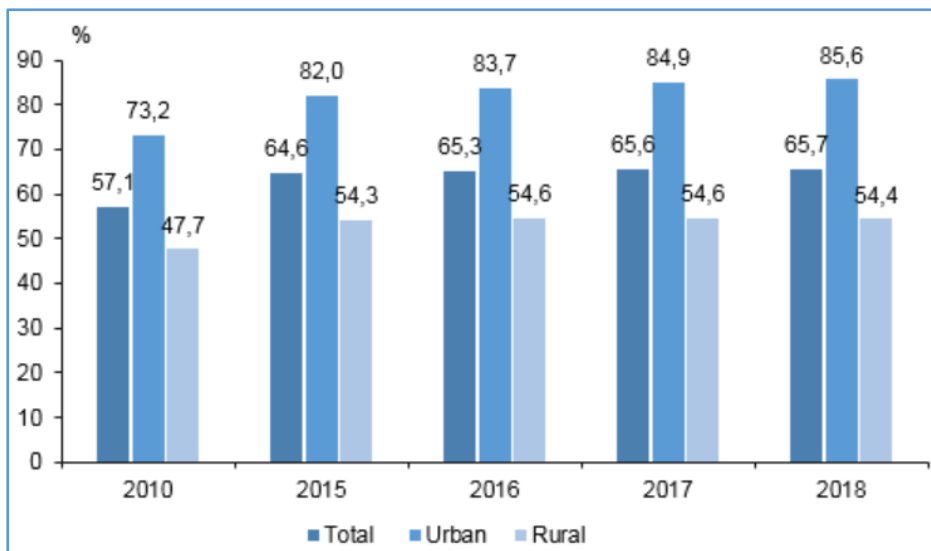
Sursa: BNS (2020). Copiii Moldovei. Publicație statistică.

Situația în domeniul educației

În 2019, 93,9% dintre copii erau cuprinși în învățământul preșcolar în 1486 de instituții de educație timpurie, inclusiv 5 cu destinație sanatorială și 7 cu destinație specială. Rata de cuprindere a copiilor în educația timpurie a crescut în perioada 2010-2019 cu 16,8%, și anume de la 77,1% la respectiv 93,9%. Trei pătrimi din totalul instituțiilor de educație preșcolară activează în mediul rural. Instituțiile din mediul urban sunt mai solicitate decât cele din mediul rural, unele familii din mediul urban cu copii de vârstă preșcolară înregistrându-se pe liste de așteptare pentru înscrierea copilului la grădiniță. Educația copiilor cu necesități speciale se desfășoară în grupe specializate, care activează în cadrul a 9 instituții de educație timpurie. Majoritatea acestor grupe sunt destinate copiilor cu dereglări ale vorbirii (32,6%). Oferta de servicii educaționale pentru copiii de vârstă preșcolară cu alte cerințe educaționale speciale (CES) și dizabilități este subdezvoltată.

Rata de acoperire cu servicii de educație antepreșcolară (de creșă) pentru copiii până la vârsta de 3 ani este mică. Rata maximă atinsă în 2019, până la pandemie, a acoperirii cu servicii de creșă a fost de doar 25,9%. În 2018, gradul de cuprindere în educația antepreșcolară (1-2 ani) în localitățile urbane a fost mai mare cu 13,4 puncte procentuale decât în localitățile rurale. În același an, gradul de cuprindere în educația preșcolară (3-6 ani) a fost mai mare cu 38,3 puncte procentuale în mediul urban față de mediul rural. Tot în anul 2018, rata medie pe țară de acoperire cu servicii de educație timpurie a copiilor cu vârsta de 1-6 ani a fost de 65,7% (Figura nr. 9), cu o diferență de 31,2% între mediul urban și mediul rural.

Figura nr. 9 Gradul de cuprindere a copiilor de 1-6 ani în instituții de educație timpurie

Sursa: BNS (2019). *Activitatea instituțiilor de educație timpurie în anul 2018*

În municipiul Chișinău, unde sunt înregistrate cele mai multe persoane salariate din totalul pe țară, rata de cuprindere a copiilor de până la 3 ani în educația timpurie a fost sub media pe țară. Astfel, în anul 2018, rata medie de acces în instituțiile de educație timpurie a copiilor cu vârsta de până la 3 ani a fost de 11,6%, iar rata de cuprindere a copiilor în educația antepreșcolară a fost sub 9%. O explicație în acest sens ar fi lipsa locurilor suficiente în instituțiile de educație timpurie.

La nivel național, în 2018, peste 90% dintre părinți/îngrijitori au apreciat pozitiv condițiile din grădinițe, calitatea procesului educațional și relațiile cu grădinița, iar 94,3% au apreciat pozitiv nivelul de participare a părinților la educația copilului împreună cu ceea ce oferă grădinița (UNICEF, 2018. *KAP in early childhood development and care*). Concomitent, părinții au fost mai concentrați pe acoperirea necesităților primare (alimente, haine, medicamente etc.) ale copilului și mai puțin pe cele de dezvoltare intelectuală, aceasta rămânând o provocare în domeniu (UNICEF, CBS-AXA, 2018. *Studiul CAP familiilor în domeniul îngrijirii și dezvoltării timpurii ale copiilor*).

În ce privește învățământul general primar și secundar, [74,5% dintre instituțiile de învățământ](#) din Republica Moldova se află în mediul rural, unde învață 47,9% dintre elevi. Abandonul școlar rămâne o provocare pentru sistemul de educație: rata abandonului școlar în perioada 2011-2016 a fost [de 17,9%](#), cu o descreștere minoră până la 16,5% în perioada 2014-2019. În anul școlar 2018-2019, în Republica Moldova 10% dintre copiii de vârstă școlară primară și 15% dintre copiii de vârstă școlară gimnazială [nu mergeau la școală](#). Motivele care stau la baza abandonului școlar sunt, preponderent, migrația părinților, refuzul părinților de a trimite copiii la școală, sărăcia, nereușita școlară, starea de sănătate precară. Pe lângă abandonul școlar, se înregistrează o tendință de creștere a absențelor nemotivate de la ore. Conform datelor acumulate în cadrul consultărilor pentru elaborarea prezentului Program național, peste 14% dintre copii nu pot merge la școală pentru că sunt nevoiți să muncească acasă (caracteristic elevilor de 18 ani - 21%, celor care locuiesc în mediul rural din zonele de nord - 19% și sud - 17% ale țării, celor care au o dizabilitate - 22,5% sau aparțin unei minorități etnice - 20,8% sau religioase - 19,7%). Cel puțin 5% dintre copii nu merg permanent la școală pentru că sunt angajați în câmpul muncii. Pe măsură ce se apropie de 18 ani, tot mai mulți elevi sunt nevoiți să absenteze de la ore pentru a merge la muncă, astfel că numărul elevilor de 17 ani angajați este de 14%, pe când al celor de 18 ani este

deja de 23%. Cel puțin 11% dintre elevi, în special cei cu vârsta de peste 16 ani, absentează uneori de la școală pentru că nu sunt mulțumiți de modul în care sunt desfășurate lecțiile, acestea fiind considerate de ei a fi plictisitoare.

Accesul la educație pentru copiii din grupurile vulnerabile s-a îmbunătățit în perioada 2014-2019, așa cum reflectă cifrele din Tabelul nr. 3, deși marea majoritate a instituțiilor educaționale rămân în continuare puțin adaptate necesităților elevilor cu cerințe educaționale speciale (CES). Ponderea acestor elevi încadrați în instituții de învățământ general a fost în creștere, de la 83% în anul de învățământ 2014/2015 la **93% în anul 2018/2019**. Totodată, ca urmare a implementării unor reforme semnificative în domeniul incluziunii educaționale, numărul copiilor cu dizabilități încadrați în școli pentru copii cu deficiențe în dezvoltarea intelectuală sau fizică a scăzut de la 1538 în 2014/2015 la 627 în 2019/2020 (Tabel nr. 3). În pofida acestor succese, [problemele sistemice persistă](#). Astfel, 40% dintre profesori consideră că accesul elevilor cu dizabilități fizice la școală este limitat, deoarece lipsesc rampele de acces, iar spațiile auxiliare nu sunt adaptate nevoilor. Se înregistrează, de asemenea, întârzieri în ceea ce privește individualizarea procesului educațional al copiilor cu CES. O altă problemă majoră rămâne incluziunea copiilor de etnie romă.

Tabel nr. 3 Elevi cu cerințe educaționale speciale, după tipul instituției

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
Total	9 198	11 426	10 994	10 589	10 269	9 784
În instituții de învățământ general obișnuite	7 660	10 393	10 134	9 840	9 560	9 157
În școli pentru copii cu deficiențe în dezvoltarea intelectuală sau fizică	1 538	1 033	860	749	709	627

Sursa: BNS (2020). Copiii Moldovei. Publicație statistică.

Tendențele pozitive din educație au fost însă afectate considerabil de pandemia de COVID-19. Copiii din familii cu venituri reduse, copiii care locuiesc în zonele rurale cu infrastructură deficitară, copiii reprezentând minorități etnice și lingvistice, copiii cu dizabilități, copiii migranți și refugiați, copiii aflați în conflict cu legea, copiii și tinerii care nu frecventează instituțiile educaționale, copiii cu condiții dificile de trai, care se confruntau deja cu bariere semnificative în participarea la educație au fost afectați de pandemie în mod deosebit, în special în ce privește accesul la educație de calitate. Inegalitățile substanțiale în ce privește veniturile gospodăriilor rurale (inclusiv în familiile muncitorilor migranți) s-au reflectat în capacitatea copiilor lor de a beneficia de educație online. Conform unor studii recente, 80% din copiii și tinerii care nu aveau dispozitive electronice pentru a se conecta la educația online și **85% din copiii care nu aveau suficiente abilități** pentru a accesa învățământul la distanță în perioada COVID-19 au fost copii din familii sărace.

Deși baza tehnico-materială a instituțiilor de învățământ primar, gimnazial și liceal s-a îmbunătățit, inclusiv volumul materialelor didactice disponibile, perioada pandemică a demonstrat că situația actuală este departe de a satisface necesitățile reale ale copiilor de vârstă școlară și cadrelor didactice angajate în sistemul educațional: **62% dintre directorii de instituții de învățământ** din Republica Moldova au raportat că lipsa materialelor didactice afectează procesul de predare „într-o anumită măsură” sau „foarte mult” în comparație cu media de 39% în țările Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică.

Aprovizionarea instituțiilor de învățământ cu apă potabilă, asigurarea accesului elevilor la grupuri sanitare în condiții mai bune, inclusiv la apă caldă și săpun, dotarea sălilor de clasă cu mobilier corespunzător dezvoltării copilului, asigurarea cu informație calitativă cu privire la sănătatea, igiena și alimentația sănătoasă rămân o provocare. Majoritatea școlilor din mediul rural nu dispun de toalete în interior, conectate la sistemul de apă și canalizare, iar de cele mai multe ori au condiții sanitare precare. [Copiii menționează](#) că în aceste încăperi nu se face cu regularitate curățenie, iar dacă se face, aceasta se rezumă la spălarea superficială a podelelor. În grupurile sanitare din interiorul instituțiilor de învățământ lipsesc hârtia igienică, săpunul și câteodată apa la robinet. Grupurile sanitare, de regulă, nu sunt adaptate la necesitățile speciale ale copiilor cu dizabilități.

Fenomenul violenței față de copii

Deși sunt depuse eforturi continue pentru prevenirea și combaterea [violentei față de copii](#), aceasta rămâne o problemă pentru Republica Moldova: circa doi din cinci copii au fost supuși vreunui tip de violență; una din șapte fete și unul din douăzeci de băieți au fost supuși violenței sexuale până la vârsta de 18 ani; violența fizică a fost cel mai des întâlnit tip de violență survenit în copilărie, afectând una din cinci fete și unul din trei băieți, iar semenii au fost cei mai frecvenți abuzatori în cazul violenței fizice în copilărie. Una din nouă fete și unul din unsprezece băieți până la vârsta de 18 ani au fost supuși violenței emoționale din partea unui părinte, a unui îngrijitor adult sau a unei rude adulte; un sfert dintre fete și aproape jumătate dintre băieți au aprobat normele și convingerile tradiționale despre gen, practicile sexuale și violența partenerului intim; una din nouă fete și unul din douăzeci de băieți au avut vreodată gânduri de suicid, iar circa jumătate din numărul fetelor care avuseseră vreodată asemenea gânduri au încercat să se sinucidă.

Circa [13% din numărul de elevi](#) din Republica Moldova, comparativ cu 10% din țările Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, au raportat că au fost victime ale violenței verbale și 7% – victime ale violenței fizice de câteva ori pe lună. În 2018 s-a înregistrat o creștere a fenomenului hărțuirii în școală (bullying) comparativ cu 2014: [16% dintre elevi au raportat](#) că în 2018 că au fost hărțuiți la școală cel puțin de două ori în ultimele două luni comparativ cu 11% în 2014. Aceasta rată este mai mare decât în majoritatea țărilor din regiune.

Comportamentele și riscurile la care sunt expuși copiii în mediul virtual indică o creștere a nivelului lor de vulnerabilitate. [Un studiu din 2021 a](#) constatat că 18% dintre copiii cu vârste între 9 și 17 ani au trecut cel puțin o dată printr-o experiență neplăcută pe Internet, 12% au primit mesaje cu caracter sexual pe chat-uri, iar 5% li s-a solicitat să transmită imagini sau video cu părți intime ale corpului pe aplicații de tip messenger. Unii copiii de vârsta 9-11 ani au expediat fotografii sau video cu părți intime ale corpului altor persoane. Lipsa de cunoștințe și nivelul redus de sensibilizare despre abuzul sexual online a contribuit la blamarea socială a copilului victimă, asemenea reacții amplificând consecințele psiho-emoționale ale abuzului și acutizând sentimentul de vină și rușine.

Identificarea precoce și raportarea cazurilor de violență, precum și solicitările de asistență continuă să rămână provocări pentru autorități la toate nivelurile și pentru victime. Statisticile anuale indică [lipsa de acuratețe a înregistrării sesizărilor](#) cazurilor suspecte de violență, neglijare, exploatare și trafic al copilului, dar și probleme în implementarea procedurilor de înregistrare a acestor sesizări. [Victimele nu solicită întotdeauna](#) asistență: multe victime ale violenței sexuale n-au spus nimănui despre experiența lor; deși trei din cinci fete și doi din cinci băieți știau unde să se adreseze după ajutor, foarte puțini au solicitat și au primit servicii de sprijin.

Potrivit opiniei psihologilor, copiii, indiferent de situația în care ajung (de agresori, victime sau martori ai bullying-ului), sunt, de fapt, toți victime și au nevoie de ajutor și protecție. Fără conștientizare și măsuri întreprinse la timp, bullying-ul va lua amploare și va avea impact negativ asupra copilului.

Copiii aflați în situație de risc și copiii separați de părinți

Eforturi importante au fost depuse pentru adoptarea cadrului legislativ primar și secundar de asistență a copiilor victime și martori ai infracțiunilor. Astfel, a fost aprobată Hotărârea Guvernului nr. 708/2019 pentru aprobarea Regulamentului-cadru cu privire la organizarea și funcționarea Centrului regional de asistență integrată a copiilor victime/martori ai infracțiunilor și a Standardelor minime de calitate, însă implementarea acestora întârzie.

Mecanismele de cooperare intersectorială pentru protecția copiilor, deși obligatorii, sunt implementate segmentat sau parțial: de exemplu, cele trei fișe (de observare, de evaluare și de planificare) pentru operaționalizarea procedurilor de cooperare intersectorială în prevenirea primară a riscurilor privind bunăstarea copilului, prevăzute în Hotărârea Guvernului nr. 143/2018, nu sunt încă aprobate, astfel că actul normativ este neoperațional. În consecință, există discrepanțe în modul de abordare a cazurilor de violență. Astfel, unele servicii de îngrijire nu se consideră parte a mecanismului de cooperare intersectorială prevăzut de Hotărârea Guvernului nr. 270/2014, specialiștii din sistemul de urmărire penală invocă probleme de protecție a datelor în contextul raportării acestora către autoritatea tutelară care se face responsabilă de asistența copiilor etc.

În anul 2018 a fost adoptat cadrul de măsuri și servicii destinate copiilor cu comportament deviant, însă implementarea acestuia este în întârziere din cauza lipsei unui mecanism intersectorial de cooperare. Insuficiența serviciilor la nivel local și lipsa programelor de formare profesională a prestatorilor de servicii destinate copiilor cu comportament deviant duc la încurajarea măsurilor de plasament a acestor copii în servicii de tip rezidențial și, în consecință, sporesc riscul de compromitere a reformei sistemului de îngrijire: pe de o parte, autoritățile întreprind măsuri de dezinstituționalizare a copiilor din sistemul rezidențial care nu au comportamente deviante, iar pe de altă parte, dacă instituțiile incluse în procesul de dezinstituționalizare nu au moratoriu la intrări noi, vor accepta copii cu comportament deviant.

Numărul copiilor aflați în situație de risc a crescut substanțial în ultimii ani, de la 3743 de cazuri noi în 2017 la 8005 de cazuri noi în 2019. Motivul principal îl constituie neglijarea (2241 de cazuri în 2017, 5569 – în 2018 și 6243 – în 2019), precum și tipul de neglijare, care, potrivit datelor din 2019, afectează acoperirea necesităților de bază pentru supraviețuire și dezvoltare – alimentară, vestimentație și igienă.

În paralel cu creșterea numărului copiilor aflați în situație de risc s-a înregistrat o tendință generală de creștere și a numărului copiilor separați de părinți: 12749 de copii în 2017; 19768 – în 2018 și 15403 – în 2019, potrivit aceluiași raportări anuale. Cauza principală a separării a fost plecarea singurului sau ambilor părinți în străinătate: 88% dintre cazurile noi în 2017, 92% – în 2018 și 90% – în 2019. Grupurile de vârstă cele mai afectate de acest fenomen au fost 7-15 ani, urmat de 3-6 ani.

Îngrijirea alternativă de tip familial a înregistrat progrese, tutela/curatela rămânând prima opțiune de îngrijire. Cu toate acestea, îngrijirea alternativă de tip rezidențial a început să crească deși

numărul școlilor-internat s-a redus substanțial. În același timp, alte tipuri de îngrijire alternativă de tip familial, precum asistența parentală profesionistă și casele de copii de tip familial, s-au dezvoltat lent sau, în unele raioane, deloc. În îngrijire alternativă de tip rezidențial au continuat să ajungă copii fără dispoziția autorității tutelare. Astfel, în anul 2017, numărul copiilor care au fost plasați în instituții de tip rezidențial fără dispoziția autorității tutelare teritoriale a fost de 544 copii; în anul 2018 – 369 copii și în anul 2019 – 191 copii.

În ce privește plasamentul de urgență, opțiunea plasamentului de tip rezidențial a prevalat asupra celui de tip familial.

Rețeaua serviciilor de îngrijire alternativă (de tip familial și de tip instituțional) s-a dezvoltat atât pe seama prestatorilor de stat, cât și a celor privați. Deși au fost depuse eforturi importante pentru a acredita aceste servicii, unele dintre ele sunt furnizate de prestatori neacreditați.

Prevenirea separării copiilor de părinți este abordată la nivel local în cadrul Serviciului social de sprijin pentru familiile cu copii, precum și Serviciului social Asistență personală, care, în 2018, au fost introduse în pachetul minim de servicii sociale (Hotărârea Guvernului nr. 800/2008 pentru aprobarea pachetului minim de servicii sociale și modificarea Regulamentului cu privire la modul de stabilire și plată a ajutorului material). Deși numărul copiilor aflați în situație de risc a fost în creștere, ajutorul bănesc în cadrul sprijinului familial secundar a fost oferit unui număr din ce în ce mai redus de copii, și anume la 8099 de copii în 2018 și la 7534 de copii în 2019. În același timp, per total, de acest serviciu au beneficiat, în 2018, 60336 de copii, iar în 2019 – 34989 de copii. Serviciul Asistență personală nu acoperă toate necesitățile, autoritățile locale instituind liste de așteptare. Mecanismul de finanțare a serviciilor din pachetul minim prin intermediul Fondului de susținere a populației s-a dovedit a fi nu tocmai eficient, în special în situațiile de criză, precum cea creată ca urmare a pandemiei de COVID-19. În plus, date fiind resursele financiare modeste la nivel local, pachetul ar trebui să includă și asistența parentală profesionistă precum și casa de copii de tip familial, ce au un rol fundamental în evitarea instituționalizării copilului.

Finanțarea protecției sociale a copilului și familiilor cu copii

Prestațiile de asigurări sociale reprezintă principalul mijloc de realizare a protecției sociale a familiei și copilului. În conformitate cu Raportul privind implementarea Strategiei de cheltuieli în anul 2019, cheltuielile realizate în cadrul subprogramului „Protecția familiei și copilului” au constituit 2,5 mld. lei, adică 10,6% din totalul cheltuielilor pentru programul „Protecție socială”. În proporție de 84,7%, cheltuielile subprogramului au vizat plata indemnizațiilor de maternitate/paternitate unică la nașterea copilului și pentru creșterea copilului. La rândul lor, majoritatea dintre aceste cheltuieli au fost prestații de asigurări sociale, adică plata pentru producerea riscului asigurat, care a fost efectuată beneficiarului ce a achitat contribuțiile de asigurări sociale.

Mijloacele pentru finanțarea serviciilor sociale sunt planificate cu preponderență în bugetul de stat, deciziile privind redirecționarea acestora fiind luate la nivel central, în timp ce dezvoltarea serviciilor sociale comunitare este de competența autorităților publice locale. Cheltuielile pentru serviciile sociale pentru copii finanțate din bugetele locale în anul 2019 au însumat 230,1 mil. lei, ceea ce a constituit 9,3% din totalul cheltuielilor pentru subprogramul „Protecția familiei și copilului”. În contextul descentralizării administrative și financiare, un efort major de finanțare a serviciilor sociale de prevenire a separării copilului de părinți și de îngrijire alternativă revine bugetelor locale, în majoritatea cazurilor fără resurse financiare suficiente. Tipurile de costuri pe

care le implică prestarea diferitelor servicii sociale nu este suficient reglementată, fiind necesară stabilirea unor costuri de referință pentru serviciile sociale destinate protecției copilului, a unui mecanism de repartizare echitabilă a resurselor financiare alocate autorităților administrației publice locale și revizuirea mecanismului de contractare a serviciilor sociale cu modificarea Legii nr.131/2015 privind achizițiile publice.

Cheltuielile pentru întreținerea instituțiilor de asistență socială pentru copii din subordinea Agenției Naționale Asistență Socială, precum și susținerea copiilor rămași fără ocrotire părintească au fost fiecare de câte 2,3% din cheltuielile subprogramului. În proporție de 1,4%, cheltuielile subprogramului respectiv au fost destinate pentru asigurarea familiilor cu bunuri la nașterea copiilor, pentru organizarea odihnei de vară a copiilor și adolescenților și pentru serviciul de asistență telefonică gratuită pentru copii și victimele violenței în familie și violenței împotriva femeilor.

Resursele umane

În sistemul public de protecție a copilului lucrează asistenți sociali comunitari, specialiști în protecția drepturilor copilului, protecția familiilor cu copii, psihologi, sociologi, pedagogi, psihopedagogi, personal medical și personal auxiliar. Acest volum impresionant de resurse umane necesită instruire regulete pentru îmbunătățirea cunoștințelor și abilităților, precum și pentru a depăși provocările cauzate de fluctuația mare de personal.

Hotărârea Guvernului nr.38/2019 stabilește scopul, obiectivele, principiile și componentele sistemului de instruire inițială și continuă a personalului din domeniul asistenței sociale. Acest sistem se află însă într-o etapă incipientă de dezvoltare întrucât metodologia, mecanismele și procedurile privind organizarea și asigurarea funcționalității sale, inclusiv acreditarea programelor de instruire și asigurarea calității, nu sunt încă aprobate. Din acest motiv, instruirea personalului care lucrează în sistemul de asistență socială, inclusiv al protecției copilului, se face ad-hoc, cu sprijinul organizațiilor societății civile sau partenerilor de dezvoltare, fără a putea acoperi necesitățile și înafara unui cadru care să garanteze calitatea procesului de instruire. Majoritatea prestatorilor publici de servicii sociale nu realizează formarea inițială și continuă a personalului în baza unor curriculumuri unificate, aprobate de MMPS. Colaborarea dintre actorii-cheie cu atribuții în pregătirea resurselor umane din domeniul protecției copilului - MMPS, Agenția Națională Asistență Socială (ANAS), mediul academic - are un caracter fragmentat și se realizează în dependență de proiectele implementate. Stabilirea unor parteneriate durabile dintre acești actori ar putea conduce la o mai bună corelare a pregătirii universitare cu nevoile din sistemul de protecție.

O altă problemă majoră o constituie lipsa specialistului în protecția drepturilor copilului din marea majoritate a localităților Republicii Moldova, datorită lipsei resurselor la nivel local, și care afectează calitatea serviciilor oferite copiilor și familiilor cu copii la nivel comunitar. Astfel, conform datelor Agenției Naționale Asistență Socială, în anul 2020 doar 2,8% dintre primării angajaseră acest specialist.

Fluctuația în rândul personalului cu atribuții în domeniul protecției copilului constituie o altă problemă importantă ce este cauzată în principal de salariile mici comparativ cu alte sectoare de activitate. Grila de salarizare a personalului nu ține îndeajuns de bine cont de complexitatea

îngrijirii (de exemplu, copii din grupa de vârstă 0-3 ani, copii cu dizabilități, copii cu comportament deviant), necesitând astfel revizuire.

Procesul decizional bazat pe evidențe

În vederea îndeplinirii eficiente a misiunii și atribuțiilor care îi revin, Ministerul Muncii și Protecției Sociale și autoritățile tutelare din cadrul unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi și nivelul al doilea, pe care le coordonează metodologic, au nevoie de date și informații relevante, veridice, fiabile și disponibile în timp real. Actualmente, majoritatea datelor în domeniul protecției copilului se colectează pe suport de hârtie, la telefon sau prin intermediul fișierelor de tip Word sau Excel, ceea ce conduce la probleme în asigurarea calității datelor, dificultăți în prelucrarea, analiza, raportarea și diseminarea datelor, precum și provocări în luarea deciziilor bazate pe dovezi și la timp.

Ministerul Muncii și Protecției Sociale și autoritățile tutelare au, de asemenea, nevoie de date coerente și integrate de la diferite autorități ce activează în domeniul asistenței sociale, sănătății, educației, ordinii publice, justiției. Bazele de date existente și metodele și tehnologiile colectării și prelucrării informațiilor se bazează pe soluții disparate, respectiv nu sunt integrate într-un sistem unitar și nu dispun de o structură informațională logic coerentă.

Aceste provocări ar putea fi soluționate prin implementarea unui sistem informațional în domeniul protecției copilului, care să folosească tehnologiile de vârf din domeniul TIC și care să fie construit pe baza unui set de indicatori naționali, contribuind la eficientizarea proceselor de lucru la nivel local și central, și la îmbunătățirea calității serviciilor sociale prestate copiilor și familiilor.

II. Obiectivele generale și obiectivele specifice

Obiectivele Programului național derivă din prioritățile proiectului Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2030”: *economie durabilă și incluzivă, capital uman și social robust, instituții oneste și eficiente*. Problemele abordate de Programul național nu sunt noi și tocmai din acest motiv necesită o schimbare de paradigmă a intervenției. Astfel, cele trei *obiective generale* propuse propun o altă abordare a procesului de stabilire a priorităților de dezvoltare a sistemului de protecție a copilului¹ – una bazată pe impact prin evidențe, instituții puternice, societate informată și activă, precum și capacități consolidate de reacție eficientă. Această abordare pune în centrul schimbării copilul și interesul lui superior, pornind de la lecțiile învățate care indică

---

¹ **Sistemul de protecție a copilului** este definit de UNICEF (Consiliul Economic și Social al ONU (2008), Strategia UNICEF de protecție a copilului, E/ICEF/2008/5/Rev.1, para. 12-13) drept setul de legi, politici, reglementări și servicii necesare în toate sectoarele sociale (în special bunăstarea socială, educația, sănătatea, securitatea și justiția) pentru a sprijini prevenirea și reacția la riscurile legate de protecție. Sistemul de protecție a copilului face parte din protecția socială și chiar se extinde dincolo de acesta. La nivel de prevenire, obiectivul Sistemului de protecție a copilului include sprijinirea și consolidarea familiilor pentru reducerea excluziunii sociale și a riscului de separare, violență și exploatare. Responsabilitățile sunt deseori împărțite între agențiile guvernamentale, serviciile oferite de autoritățile locale, furnizorii privați și grupurile comunitare, făcând coordonarea între sectoare și niveluri, inclusiv sistemele de referire de rutină etc., drept componentă necesară a unui sistem eficient de protecție a copilului.

Protecția copilului, în accepțiunea art.19 din Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, reprezintă protecția copiilor împotriva violenței, exploatarei, abuzurilor și neglijenței de orice tip și în toate mediile. UNICEF folosește termenul de „protecție a copilului” pentru a contura acțiunile de prevenire și răspuns la violență, exploatare și abuz asupra copiilor. Acest termen include atât copiii victime ale abuzurilor și neglijării, cât și copiii în risc de abuz și neglijare.

necesitatea ajustării rapide a cadrului normativ, ce ar facilita reacția promptă a sistemului la nevoile copilului și susținerea lui în depășirea situațiilor de criză.

Realizarea acestor obiective va permite construirea unei temelii durabile a sistemului de protecție a copilului, care ar evita pe viitor dezvoltarea sistemului și elaborarea de politici publice în mod arbitrar sau conjunctural, sub influența actorilor formali și informal sau a oportunităților financiare de moment, asigurând conectarea sistemului și politicilor publice în domeniul protecției copilului la necesitățile și provocările în schimbare prin care trec copiii. Asemenea schimbări în beneficiul copilului sunt posibile doar în cazul în care există un sistem robust de colectare a datelor, de monitorizare sistematică și de evaluare formativă și sumativă a efectelor intervențiilor și investițiilor.

Teoria schimbării a Programului național are la bază analiza detaliată a problemelor cu care se confruntă copiii și familiile cu copii, arată care sunt acțiunile necesare a fi realizate pentru a atinge rezultatele planificate pe termen scurt și mediu, bazate pe evidențe, și în final impactul preconizat pe termen lung asupra întregului sistem de protecție a copilului. Teoria schimbării în format grafic este prezentată în Figura nr. 10 de mai jos.

Paradigma schimbării propusă de prezentul Program național cuprinde intervenții complexe asupra fiecărei probleme prioritare, la nivel de: 1) cadru normativ; 2) mecanism de furnizare a serviciilor pe categorii de beneficiari; 3) investiții instruirea și motivarea resurselor umane astfel încât să acționeze eficient pentru protecția fiecărui copil aflat în situație de dificultate; 4) norme sociale, care să contribuie la manifestarea spiritului colectiv de intervenție în susținerea fiecărui copil în situație de risc și să dicteze comportamentul fiecărui membru al comunității de intoleranță a oricărei forme de abuz și exploatare a copilului; 5) volum de resurse financiare investite în protecția copilului; 6) abordări noi și eficiente în monitorizarea și evaluarea intervențiilor în domeniul protecției copilului.

Obiectivele generale și specifice au fost stabilite în urma unui proces amplu de consultări în vederea identificării domeniilor prioritare de intervenție pe sectorul de protecție a copilului: 1) buna guvernare în domeniul protecției copilului; 2) prevenirea și combaterea violenței în toate mediile și sub toate formele, prin violență înțelegându-se toate tipurile de violență împotriva copiilor definite în art. 2 din Legea nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie, inclusiv neglijarea copilului, exploatarea prin muncă și traficul de copii; 3) dezinstituționalizarea și îngrijirea alternativă/susținerea familiilor pentru prevenirea separării. Ordinea acestor priorități a fost stabilită reieșind din percepția participanților la consultări. Copiii au identificat aceleași priorități, pe care le-au plasat în aceeași ordine.

Astfel, programul își propune atingerea următoarelor obiective generale și specifice:

Obiectivul general 1: Sistemul de protecție a copilului răspunde prompt și eficient la nevoile fiecărui copil

Obiectivul specific 1.1. Cadrul național normativ stabilește mecanismele de intervenție promptă și eficientă a sistemului de protecție la nevoile fiecărui copil, în conformitate cu prevederile Convenției ONU cu privire la drepturile copilului, Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte și cu alte mecanisme internaționale

Obiectivul specific 1.2. Autoritatea centrală de protecție a copilului guvernează eficient sistemul de protecție a copilului în baza evidențelor

Obiectivul specific 1.3. Instituțiile de formare profesională asigură sistemul de protecție a copilului cu resurse umane calificate, care acționează prompt și eficient în interesul superior al copilului

Obiectivul specific 1.4. Cadrul normativ garantează finanțare suficientă autorităților publice locale și centrale pentru realizarea adecvată a competențelor atribuite în domeniul protecției drepturilor copilului

Obiectivul general 2: Adulții și copiii manifestă toleranță zero față de orice formă de violență împotriva copiilor

Obiectivul specific 2.1. Populația are cunoștințe îmbunătățite și reacționează la orice formă de violență față de copii

Obiectivul specific 2.2. Serviciile și programele de petrecere a timpului liber sunt funcționale și accesibile pentru toți copiii

Obiectivul specific 2.3. Există servicii specializate de asistență și reabilitare psihosocială funcționale pentru copiii cu statut de victimă, martor, agresor în acte de violență, copii în conflict cu legea, copii cu comportament deviant

Obiectivul general 3: Copiii cresc într-un mediu familial sigur și protector, care le asigură bunăstarea

Obiectivul specific 3.1. Părinții și familiile au capacități consolidate pentru creșterea și îngrijirea copilului

Obiectivul specific 3.2. Familiile cu copii aflați în situație de risc beneficiază de suportul necesar pentru prevenirea separării copiilor de părinți

Obiectivul specific 3.3. Serviciile de îngrijire alternativă de tip familial sunt consolidate, disponibile și accesibile fiecărui copil, la necesitate

Obiectivul specific 3.4. Instituțiile de îngrijire a copiilor de tip rezidențial sunt lichidate/reorganizate în favoarea serviciilor sociale de îngrijire alternativă de tip familial

Obiectivul specific 3.5. Comunitățile și copiii beneficiază în urma parteneriatelor dintre autoritățile publice și societatea civilă pentru bunăstarea copilului

III. Impactul Programului național asupra bunăstării copilului

Diminuarea ratei sărăciei extreme în rândul copiilor de 0-17 ani de la 11,3% în anul 2019 la 8,5% în anul 2026

ODD 1: Fără sărăcie (1.1 și 1.3); ODD 10: Inegalități reduse (10.2)

Sistemul de protecție a copilului va fi guvernat eficient, în baza evidențelor, prin dialog și cooperare cu societatea civilă și partenerii de dezvoltare. Cadrul normativ va fi ajustat în baza recomandărilor mecanismelor internaționale, concomitent cu alocarea resurselor financiare suplimentare din bugetul public național pentru a asigura integrarea *abordării bazate pe drepturile copilului* și a principiului *a nu lăsa pe nimeni în urmă* în toate politicile, actele normative și practicile de lucru relevante. Va fi dezvoltat un sistem informațional automatizat în domeniul protecției copilului prin intermediul căruia autoritățile publice relevante vor colecta și utiliza datele despre copiii ce au nevoie de sprijin și protecție în vederea sprijinirii procesului decizional. Sistemul de instruire inițială și continuă în domeniul asistenței sociale va deveni funcțional, capabil să răspundă la necesitățile de instruire ale resurselor umane din sistemului de protecție a copilului, astfel încât acestea să fie calificate pentru a acționa prompt și eficient în interesul superior al copilului. Programul național va contribui la diversificarea și la consolidarea

serviciilor de suport și la alocarea resurselor financiare bazate pe nevoile fetelor și băieților, inclusiv a celor care fac parte din cele mai subreprezentate grupuri: copii cu dizabilități, copii din mediul rural, copii mici (0-3 ani), copii de etnie romă, copii rămași fără ocrotire părintească.

Diminuarea ponderii copiilor care au fost supuși oricărei forme de violență (fizică, psihologică, spirituală, economică, neglijare) de la 1,6% în anul 2020 la 0,5% în anul 2026.

ODD 3: Sănătate și stare de bine; ODD 16: Pace, justiție și instituții puternice (16.1 și 16.2)

Autoritățile publice vor acorda mai multă atenție și vor investi mai multe resurse pentru prevenirea fenomenului violenței împotriva copiilor sub toate formele și în toate mediile. Populația va avea cunoștințe îmbunătățite și informații cu privire la impactul violenței asupra copilului și va reacționa imediat la orice asemenea act de violență. Vor fi dezvoltate servicii și programe de petrecere a timpului liber, astfel încât acestea să fie accesibile pentru toți copiii și să contribuie la prevenirea și combaterea violenței de orice tip. Ocuparea timpului liber al copiilor cu activități de promovare a modului sănătos de viață, inclusiv a sănătății mintale, va reduce amploarea fenomenului violenței. Fiecare copil, indiferent de statutul pe care îl are într-un act de violență (victimă, martor, agresor în acte de violență, copil în conflict cu legea, copil cu comportament deviant, copil în situații de stradă), va avea acces egal la servicii specializate de asistență și reabilitare psihosocială.

Reducerea ratei sărăciei absolute a gospodăriilor cu trei și mai mulți copii de la 38,1% în anul 2019 la 25% în anul 2026.

ODD 1: Fără sărăcie; ODD 5: Egalitatea de gen; ODD 10: Inegalități reduse.

Un număr crescut de copii va beneficia de o îngrijire mai bună într-un mediu familial sigur și protejat, datorită programelor și serviciilor de educație parentală pentru promovarea îngrijirii copilului implementate de autorități. În bugetul de stat și în bugetele locale va exista o linie nouă de cheltuieli pentru implementarea, în cel puțin o treime dintre autoritățile administrativ-teritoriale de nivelul al doilea, a unor programe și servicii acreditate de educație parentală. Totodată, prezentul Program național va avea impact și asupra consolidării serviciilor de suport pentru familiile cu copii în situație de risc, astfel încât să crească cu cel puțin 50% ponderea acestor familii care au beneficiat de sprijin și în care separarea a fost prevenită. Pentru a atinge aceste rezultate, autoritățile publice centrale și locale vor implementa programe de abilitare socio-economică și majora volumul cheltuielilor alocate în bugetele locale pentru serviciile de îngrijire de tip familial, inclusiv pentru tinerii care părăsesc sistemul de îngrijire alternativă. Un număr de 18 instituții rezidențiale de tip vechi vor fi închise sau reorganizate, asigurându-se reintegrarea în familie sau transferul copiilor în servicii de tip familial. Se va institui un moratoriu privind plasamentul copiilor de orice vârstă, dar în special a copiilor până la 3 ani, în instituțiile rezidențiale care intră în proces de reorganizare/lichidare. Programul național va contribui la sporirea coeziunii sociale dintre membrii comunităților pentru bunăstarea familiilor cu copii defavorizate. Astfel, către sfârșitul anului 2026, va spori nivelul de implicare a companiilor private și a populației în susținerea acestor familii defavorizate prin: programe de responsabilitate corporativă, extinderea serviciilor prestate de centrele de sănătate prietenoase tinerilor către adolescenții din mediul rural, activități de voluntariat, evenimente publice cu implicarea liderilor de opinie și a media. Copilul și familia cu copii vor fi în centrul politicilor publice din domeniile social, economic, educațional și de sănătate.

IV. Resurse

Valoarea estimativă a resurselor financiare necesare pentru implementarea Programului național în perioada 2022-2026 este de 105,7 mil. lei, din care 26,6 mil. lei (25,2% din total) revin activităților planificate pentru atingerea obiectivului general 1, 46,3 mil. lei (43,8% din total) – activităților planificate pentru atingerea obiectivului general 2, 32,5 mil. lei (30,7% din total) – activităților planificate pentru atingerea obiectivului general 3 și 0,3 mil. lei (0,3% din total) – activităților transversale (coordonare, monitorizare, evaluare și raportare).

Resursele financiare în sumă de 26,6 mil. lei, aferente obiectivului general 1, sunt necesare pentru implementarea fiecărui obiectiv specific în parte al acestui obiectiv general în următoarele proporții: obiectivul specific 1.1 – 5,0%, obiectivul specific 1.2 – 13,0%, obiectivul specific 1.3 – 10,4% și obiectivul specific 1.4 – 71,6%.

Resursele financiare în sumă de 46,3 mil. lei, aferente obiectivului general 2, sunt necesare pentru implementarea fiecărui obiectiv specific în parte al acestui obiectiv general în următoarele proporții: obiectivul specific 2.1 – 23,3%, obiectivul specific 2.2 – 18,9% și obiectivul specific 2.3 – 57,8%.

Resursele financiare în sumă de 32,5 mil. lei, aferente obiectivului general 3, sunt necesare pentru implementarea fiecărui obiectiv specific în parte al acestui obiectiv general în următoarele proporții: obiectivul specific 3.1 – 18,0%, obiectivul specific 3.2 – 19,2%, obiectivul specific 3.3 – 55,1%, obiectivul specific 3.4 – 7,3% și obiectivul specific 3.5 – 0,4%.

Costul Programului național divizat pe ani este următorul: 8,2 mil. lei – pentru anul 2022 (7,8% din total), 18,4 mil. lei (17,4% din total) – pentru anul 2023, 24,5 mil. lei (23,1% din total) – pentru anul 2024, 25 mil. lei (23,7% din total) – pentru anul 2025 și 29,6 mil. lei (28% din total) – pentru anul 2026.

Realizarea unor acțiuni ale Programului național ar putea genera costuri suplimentare față de cele prevăzute, care nu pot fi estimate la momentul elaborării Programului național și care urmează a fi determinate pe parcurs. Detalii privind resursele financiare estimate pentru implementarea Programului național sunt prezentate în Anexa (fișier Excel).

Având în vedere disponibilitatea limitată a resurselor bugetare, autoritățile publice naționale și locale vor întreprinde acțiuni de atragere a resurselor extrabugetare pentru implementarea Programului național. La etapa elaborării prezentului document de politici, UNICEF, Banca Mondială (proiectul „Reforma Învățământului în Moldova” și proiectul „Răspuns de Urgență la COVID-19,”) și USAID (proiectul „Data for Impact” și proiectul „Changing the Way We Care”), în calitate lor de parteneri de dezvoltare, susțin eforturile Guvernului în implementarea Programului național.

V. Riscuri

Analiza situației în domeniul protecției copilului și consultările pe marginea prezentului Program național au identificat următoarele riscuri principale de implementare a acestuia:

- *impactul pandemiei COVID-19 asupra tuturor sistemelor și fluxul de refugiați ca urmare a războiului din Ucraina ce pot avea ca efect încetinirea unor procese legislative*

și diminuarea bugetelor pentru protecția socială din cauza realocării fondurilor pentru urgențele pandemice și umanitare;

- *capacitățile reduse* ale autorităților responsabile de implementarea Programului național la toate nivelurile;
- *capacitățile limitate de atragere a resurselor extrabugetare* necesare pentru acoperirea necesităților de implementare a acțiunilor Programului național fără acoperire din buget;
- *fluctuația considerabilă a resurselor umane* în cadrul autorităților responsabile de domeniul protecției copilului;
- *resursele financiare insuficiente* pentru implementarea tuturor acțiunilor incluse în Planul de acțiuni al Programului național;
- *capacitățile limitate de atragere a resurselor extrabugetare* necesare pentru acoperirea necesităților de implementare a acțiunilor Programului național fără acoperire din buget;
- *eforturile dispersate* de coordonare, monitorizare și evaluare a Programului național.

Reducerea acestor riscuri și, ca urmare, implementarea eficientă a Programului național presupune crearea unor condiții și valorificarea unor oportunități. Printre condițiile esențiale se numără: 1) definirea autorităților responsabile pentru fiecare acțiune din Planul de acțiuni și introducerea în Planul de Acțiuni al Programului Național de măsuri concrete de creștere a capacității de implementare a acestora; 2) definirea colaborării necesare între autoritățile de la diferite niveluri și sectoare, precum și a parteneriatelor cu societatea civilă și partenerii de dezvoltare în scopul implementării complete și la timp a Programului național; 3) estimarea cât mai precisă a costurilor pentru acțiunile din Plan și a contribuției partenerilor de dezvoltare pentru alocarea corespunzătoare a fondurilor de la buget pentru acțiunile care nu sunt acoperite financiar, în paralel cu pregătirea din timp a acțiunilor de atragere de fonduri extrabugetare; 4) instituirea unui mecanism eficient de coordonare, monitorizare, evaluare și raportare.

Oportunitățile avute în vedere în procesul de elaborare a prezentului Program național țin, în mare parte, de resursele oferite pentru sectorul de protecție a copilului de către agențiile și organizațiile internaționale, precum și de societatea civilă locală.

VI. Autoritățile responsabile de coordonarea implementării Programului național

Rolul de coordonare a politicii de protecție a copilului în Republica Moldova îi revine Ministerului Muncii și Protecției Sociale, prin intermediul Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului, înființat în 1998 și reactivat în 2010. Potrivit mandatului său, Consiliul asigură colaborarea intersectorială a structurilor guvernamentale și interacțiunea cu organizațiile societății civile din domeniu și partenerii de dezvoltare, care constituie o resursă importantă pentru dezvoltarea sistemului de protecție a copilului. Secretariatul Consiliului este asigurat de către Direcția coordonare în domeniul drepturilor omului și dialog social a Cancelariei de Stat.

Necesitatea consolidării instituționale a Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului, acordându-i un mandat clar și o autoritate suficientă pentru coordonarea tuturor activităților legate de implementarea Convenției ONU privind Drepturile Copilului la nivelurile intersectorial, național, regional și local, rezultă și din Observațiile finale ale Comitetului ONU pentru protecția Drepturilor Copilului cu privire la Raportul periodic combinat al patrulea și al cincilea al Republicii Moldova. Ministerul Muncii și Protecției Sociale este autoritatea centrală pentru protecția copilului care colaborează cu Secretariatul Consiliului Național pentru Protecția

Drepturilor Copilului în scopul organizării procesului de coordonare a implementării Programului național (Figura nr. 11).

Activitățile de coordonare includ: planificarea, coordonarea intersectorială și ghidarea strategică a acțiunilor tuturor actorilor implicați în implementarea Programului național, aprobarea rapoartelor anuale de progres privind implementarea Programului național, elaborate în conformitate cu cerințele platformei electronice de monitorizare a politicilor publice, evaluarea contribuției Programului național la implementarea recomandărilor mecanismelor internaționale în domeniul drepturilor copilului, Acordului de Asociere, proiectului Strategiei naționale de dezvoltare, Planului național de dezvoltare, Programului de activitate al Guvernului și Planului anual de activitate al Guvernului. Totodată, în baza rapoartelor anuale de progres, Consiliul Național pentru Protecția Drepturilor Copilului va recomanda autorităților publice responsabile de implementarea Programului național includerea cheltuielilor necesare pentru implementarea Planului de acțiuni în Strategiile sectoriale de cheltuieli și Cadrul bugetar pe termen mediu.

VII. Autoritățile responsabile de implementarea Programului național

Principala instituție responsabilă de implementarea Programului național este Ministerul Muncii și Protecției Sociale, care are în responsabilitate directă implementarea a 56 din cele 77 de acțiuni din Planul de acțiuni. Totodată, Ministerul Muncii și Protecției Sociale este responsabil de colectarea rapoartelor anuale de progres de la celelalte autorități responsabile de implementarea Programului național, și anume: Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Sănătății, Ministerul Justiției, Cancelaria de Stat și autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea.

Consiliul Național pentru Protecția Drepturilor Copilului și autoritățile centrale colaborează cu organizațiile societății civile din domeniu și partenerii de dezvoltare în scopul consolidării eforturilor pentru atingerea obiectivelor Programului național, inclusiv al asigurării coordonării asistenței financiare și tehnice externe necesare implementării Programului național.

VIII. Monitorizarea, evaluarea și raportarea în procesul de implementare a Programului național

Monitorizarea implementării Programului național presupune un proces continuu și sistematic de colectare a datelor despre progresul implementării acestuia, în conformitate cu cadrul de monitorizare și evaluare a Programului național, prezentat sumar în Tabelul nr. 3.

Scopul monitorizării constă în urmărirea modului în care sunt implementate acțiunile planificate și utilizate resursele disponibile în vederea determinării gradului de realizare a acțiunilor și a conformității acestora cu cele planificate, identificarea cauzelor eventualelor întârzieri și propunerea măsurilor necesare pentru îmbunătățirea procesului de implementare, inclusiv a utilizării mai eficiente a resurselor.

Responsabilitatea pentru procesul de monitorizare, colectare a datelor și asigurare a conexiunii cu platforma electronică guvernamentală de monitorizare a documentelor de politici publice și a documentelor de planificare îi revine subdiviziunii de analiză, monitorizare și evaluare a politicilor din cadrul Ministerului Muncii și Protecției Sociale, cu participarea reprezentanților Direcției politice de protecție a drepturilor copilului și familiilor cu copii.

Rezultatele monitorizării vor fi incluse în rapoarte de progres cu privire la implementarea Programului național, care vor servi ulterior la elaborarea raportului anual de progres al Ministerului Muncii și Protecției Sociale. Rapoartele de progres se elaborează de către Direcția politică de protecție a drepturilor copilului și familiilor cu copii din cadrul Ministerului Muncii și Protecției Sociale, cu suportul subdiviziunii de analiză, monitorizare și evaluare a politicilor publice și cu participarea altor autorități publice centrale și părți interesate care participă la implementarea Programului național.

Evaluarea intermediară și evaluarea finală a Programului național presupun un proces de analiză a datelor colectate în procesul de monitorizare și reflectate în rapoartele anuale de progres și a altor informații colectate de la autoritățile responsabile de implementare, grupurile țintă, beneficiarii finali și donatori pentru a evalua relevanța, eficacitatea, eficiența utilizării resurselor și a managementului implementării Programului, impactul asupra beneficiarilor finali (copii și familii cu copii) și durabilitatea rezultatelor obținute prin atingerea obiectivelor generale și specifice și implementarea planului de acțiuni, care constituie parte componentă a Programului național.

Evaluarea intermediară este o evaluare formativă ce se va realiza după doi ani de implementare a planului de acțiuni cu scopul de a aprecia gradul de atingere a rezultatelor comparativ cu valorile planificate ale indicatorilor pentru această perioadă de referință. Evaluarea intermediară va identifica eventualele bariere și constrângeri ce împiedică sau pot împiedica atingerea rezultatelor planificate, servind în special instituțiilor care coordonează și implementează planul de acțiuni cu scopul de a eficientiza implementarea până la finalul perioadei de implementare. În cazul în care va fi necesar, Programul național va fi ajustat în baza recomandărilor din Raportul de evaluare intermediară. Procesul de evaluare intermediară și de ajustare a documentului poate dura între 6 și 9 luni; din aceste considerente, modificările la Programul național se vor referi doar la ultimii doi ani de implementare.

Evaluarea finală este o evaluare sumativă ce se va realiza după expirarea termenului de implementare a Programului național. Scopul evaluării finale este obținerea unei imagini obiective cu privire la atingerea obiectivelor generale, aprecierea eficacității și identificarea impactului Programului național asupra vieții copiilor și familiilor cu copii.

Evaluarea intermediară și cea finală pot fi de două tipuri: interne, efectuate de Ministerul Muncii și Protecției Sociale în calitate de autoritate a administrației publice centrale responsabilă de implementarea Programului național, sau externe, efectuate de o entitate independentă contractată de Cancelaria de Stat, care asigură Secretariatul Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului, sau de către partenerii de dezvoltare. Atât evaluarea intermediară, cât și cea finală (interne sau externe) se vor realiza în conformitate cu [Ghidul metodologic de evaluare](#) intermediară și finală a politicilor publice, recomandat de Cancelaria de Stat.

Indicatorii de monitorizare și evaluare a implementării Programului național. Monitorizarea implementării Programului național se va realiza în baza indicatorilor de proces, pe când evaluările se vor realiza în baza indicatorilor de produs, rezultat și impact.

Indicatorii de impact sunt elaborați la nivelul obiectivelor generale, pentru a măsura impactul pe termen lung al intervențiilor avute în vedere de Programul național. Indicatorii de impact sunt corelați cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă naționalizate și alți indicatori naționali care măsoară progresul în domeniul protecției drepturilor copilului în urma consolidării sistemului de

guvernare, prevenirii și combaterii violenței față de copil și susținerii unui mediu familial sigur și protector care asigură bunăstarea fiecărui copil.

Indicatorii de rezultat sunt elaborați la nivelul obiectivelor specifice, pentru a măsura rezultatele pe termen mediu ale intervențiilor, și anume ale celor obținute la sfârșitul perioadei de implementare a Programului național. Indicatorii de rezultat măsoară schimbările obținute la nivelul cadrului normativ și instituțional, schimbările de comportament al personalului și funcționarilor care lucrează cu și pentru copii, schimbările la nivel de norme sociale și practici.

Indicatorii de produs măsoară rezultatele pe termen scurt ale acțiunilor din Planul de acțiuni, și anume bunurile și serviciile care au fost create sau modernizate, precum și competențele și abilitățile acumulate în vederea îmbunătățirii capitalului uman.

Indicatorii de proces sunt elaborați la nivelul acțiunilor incluse în Planul de acțiuni. Acest tip de indicatori arată dacă s-a realizat sau nu o anumită acțiune cu resursele alocate în acest scop.

Raportarea cu privire la implementarea Programului național. Elaborarea rapoartelor anuale de progres în implementarea Programului național constituie sarcina Ministerului Muncii și Protecției Sociale, prin implicarea a două subdiviziuni: subdiviziunea de analiză, monitorizare și evaluare a politicilor, responsabilă de colectarea datelor în baza indicatorilor de monitorizare, și Direcția politici de protecție a drepturilor copilului și familiilor cu copii, responsabilă de elaborarea rapoartelor anuale de progres privind implementarea Programului național, în conformitate cu cerințele platformei electronice de monitorizare a politicilor publice.

Figura nr. 10 Teoria schimbării

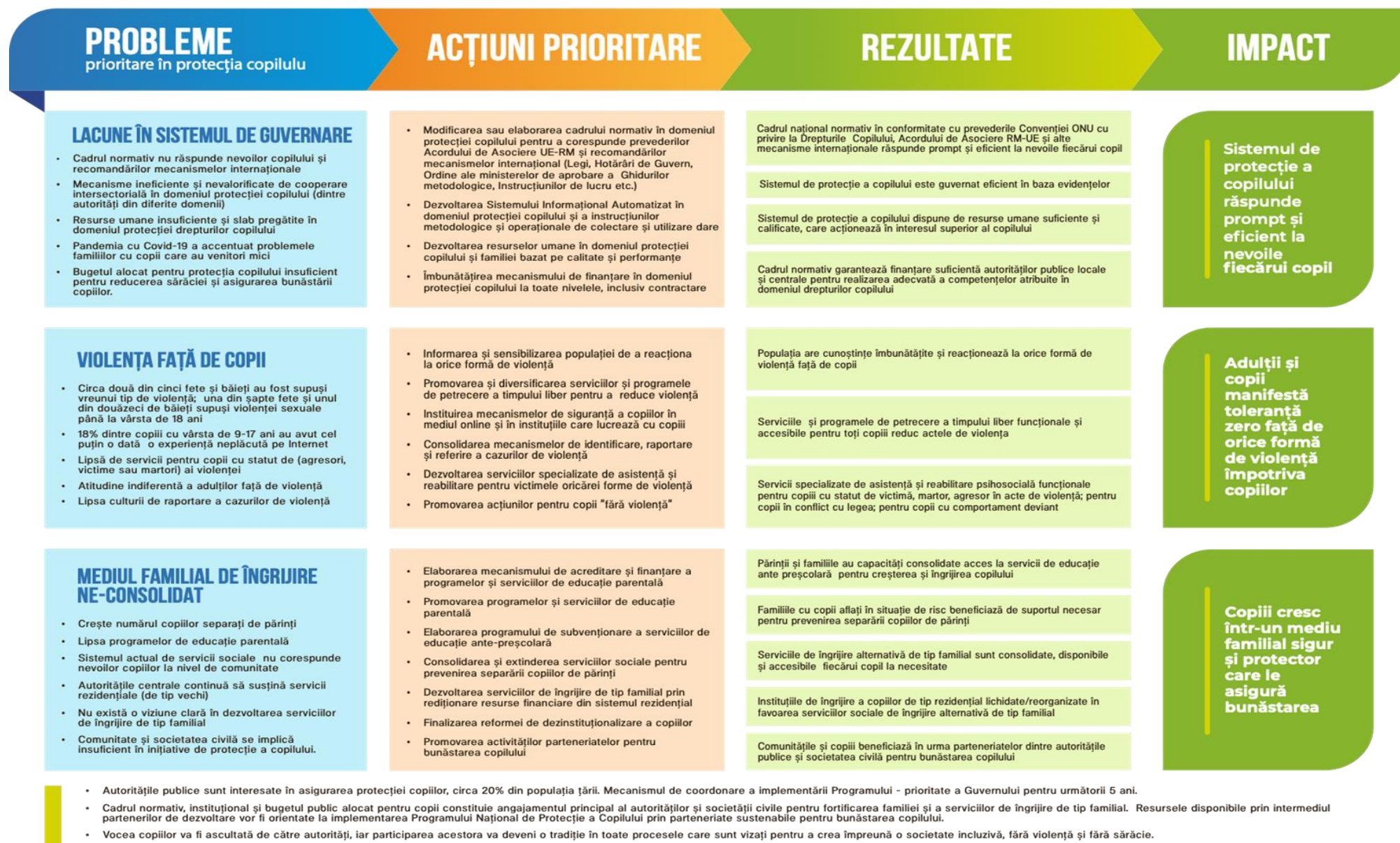
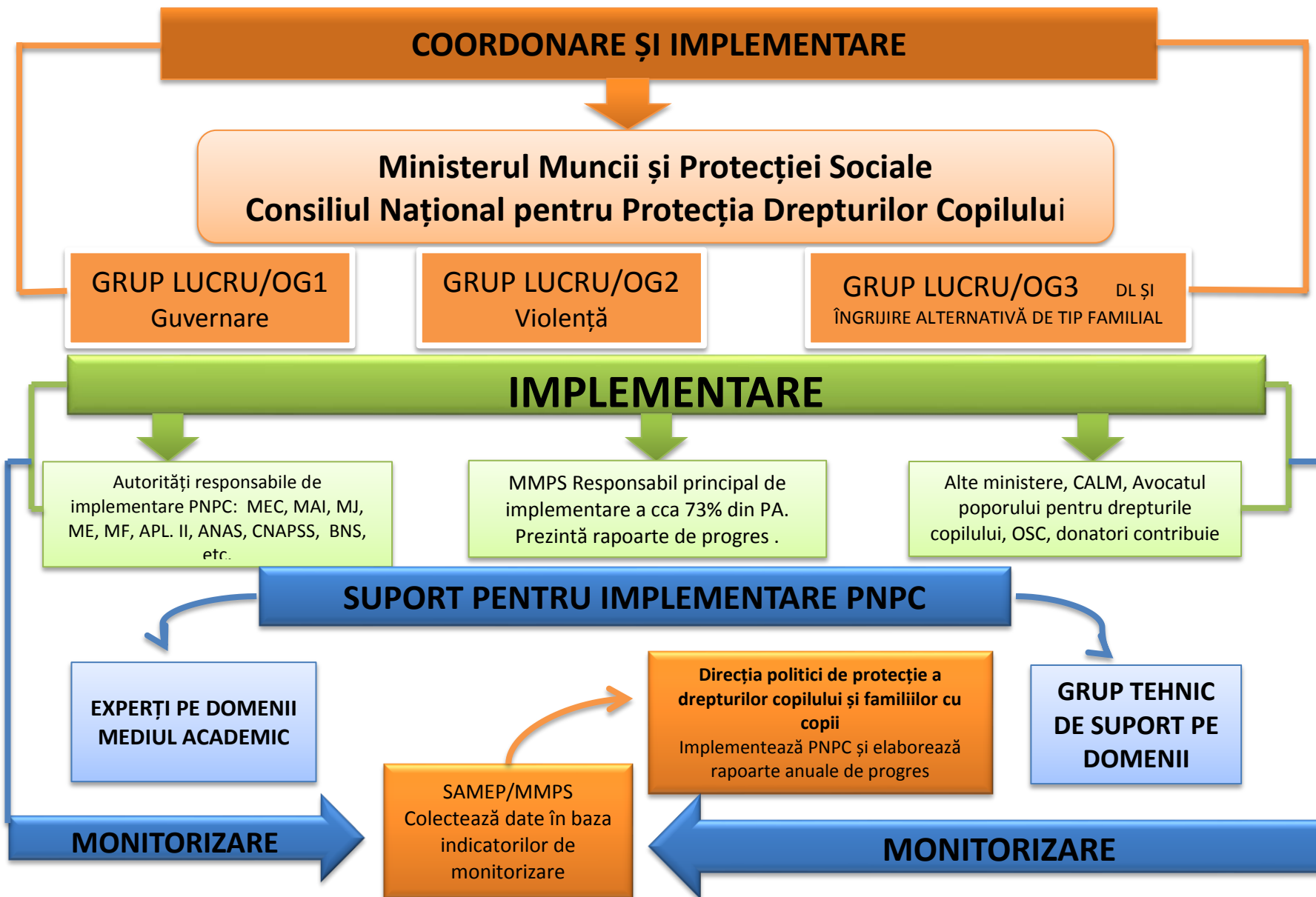

Figura nr. 11 Coordonarea și implementarea Programului național

Tabel nr.4 CADRUL DE MONITORIZARE ȘI EVALUARE A PROGRAMULUI NAȚIONAL DE PROTECȚIE A COPILULUI

OBIECTIVE	TIPUL INDICATORILOR	DENUMIREA INDICATORILOR ȘI UNITATEA DE MĂSURĂ	VALOAREA DE REFERINȚĂ	VALOAREA PLANIFICATĂ
Obiectivul general 1. Sistemul de protecție a copilului răspunde prompt și eficient la nevoile fiecărui copil	Indicator de impact	Rata sărăciei extreme la copiii de 0-17 ani, %	11,3 (2019)	8,5 (2026)
	Indicator de impact	Ponderea cheltuielilor subprogramului 9006 <i>Protecția familiei și copilului</i> în:		
		<i>Bugetul public național, %</i>	3,3 (2020)	6,8 (2026)
		<i>Produsul Intern Brut, %</i>	1,1 (2020)	4,6 (2026)
Obiectivul specific 1.1. Cadrul național normativ stabilește mecanismele de intervenție promptă și eficientă a sistemului de protecție la nevoile fiecărui copil, în conformitate cu prevederile Convenției ONU cu privire la drepturile copilului, Acordului de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană și cu alte mecanisme internaționale	Indicator de rezultat	Gradul de implementare în cadrul normativ a recomandărilor mecanismelor internaționale privind drepturile copilului, puncte (pe o scală de la 1 la 5, unde 1 înseamnă „nu au fost întreprinse acțiuni”, iar 5 înseamnă „recomandarea a fost realizată pe deplin”)	0, nu sunt atribuite note/puncte (2021)	5 (2026)
	Indicator de produs	Numărul actelor normative aprobate sau modificate în baza recomandărilor internaționale (legi, hotărâri de Guvern, ordine ale miniștrilor)	0 (2021)	18 (2026)

Obiectivul specific 1.2. Autoritatea centrală de protecție a copilului guvernează eficient sistemul de protecție a copilului în baza evidențelor	Indicator de rezultat	Sistem informațional automatizat funcțional în domeniul protecției copilului, dezvoltat în baza unui set de indicatori naționali instituționalizați, unități	0 (2021)	1 (2024)
	Indicator de rezultat	Numărul modificărilor operate la cadrul normativ și metodologic în baza datelor și informațiilor disponibile în Sistemul informațional automatizat în domeniul protecției copilului	0 (2021)	4 (2024)
	Indicator de produs	Numărul actelor normative aprobate sau modificate pentru guvernarea sistemului de protecție a copilului în baza evidențelor (hotărâri de Guvern, ordine ale miniștrilor)	0 (2021)	4 (2024)
Obiectivul specific 1.3. Instituțiile de formare profesională asigură sistemul de protecție a copilului cu resurse umane calificate, care acționează prompt și eficient în interesul superior al copilului	Indicator de rezultat	Numărul programelor de instruire a personalului din sistemul public de protecție a copilului aprobate de MMPS	0 (2021)	10 (2026)
	Indicator de rezultat	Pondere angajaților din sistemul public de protecție a copilului care au absolvit programe de instruire aprobate de MMPS, %	0 (2021)	100 (2026)
	Indicator de produs	Numărul actelor normative pentru implementarea Regulamentului de organizare și funcționare a sistemului de instruire inițială și continuă a personalului din domeniul asistenței sociale aprobate	0 (2021)	5 (2026)
	Indicator de produs	Numărul acordurilor de colaborare dintre MMPS / ANAS și mediul academic cu privire la pregătirea asistenților sociali / specialiștilor în domeniul protecției copilului	0 (2021)	6 (2026)

	Indicator de produs	Numărul curriculum-urilor universitare completate cu module în domeniul protecției drepturilor copilului, avizate de MMPS	Valoarea va fi determinată de ANAS (2022)	Valoarea pentru 2026 va fi stabilită comparativ cu valoarea de referință
	Indicator de produs	Număr de cursuri de instruire inițială și/sau continuă ale instituțiilor de învățământ superior, contractate de ANAS	0 (2021)	6 (2026)
	Indicator de proces	Număr de asistenți sociali/ specialiști în domeniul protecției copilului instruiți anual de către instituțiile de învățământ superior contractate de ANAS	0 (2021)	180 (anual, 2023-2026)
	Indicator de produs	Număr de programe de instruire inițială și continuă în domenii intersectoriale elaborate și aprobate de MMPS, conform Hotărârii Guvernului nr. 38/2019	0 (2021)	10 (2026)
	Indicator de proces	Număr de persoane instruite în domeniul protecției copilului (din domeniul asistență socială și protecție a familiei și din alte domenii conexe)	0 (2021)	350 (2026)
	Indicator de proces	Număr mediu de ore de instruire per persoană, ore	0 (2021)	19,5 (2026)
Obiectivul specific 1.4. Cadrul normativ garantează finanțare	Indicator de rezultat	Ponderea cheltuielilor subprogramului <i>Protecția familiei și copilului</i> în totalul Programului <i>Protecție socială</i> , %	9,7 (2020)	20 (2026)

suficientă autorităților publice locale și centrale pentru realizarea adecvată a competențelor atribuite în domeniul protecției drepturilor copilului	Indicator de rezultat	Raportul dintre ponderea cheltuielilor în domeniul drepturilor copilului alocate în bugetul de stat pentru competențele autorităților centrale și în bugetele locale pentru competențele autorităților publice locale	Valoarea va fi determinată de MMPS în baza analizei bugetului realizat în anul 2021	Valoarea pentru anul 2026 va fi stabilită comparativ cu valoarea de referință
	Indicator de produs	Numărul actelor normative aprobate sau modificate pentru a asigura o finanțare suficientă autorităților publice centrale și locale în realizarea competențelor în domeniul protecției copilului	0 (2021)	12 (2026)
	Indicator de produs	Numărul ghidurilor aprobate pentru administrația publică locală privind regimul de contractare a serviciilor sociale	0 (2021)	1 (2026)
	Indicator de produs	Numărul specialiștilor în domeniul protecției drepturilor copilului angajați în baza noului mecanism de finanțare	27 (2021)	500 (2026)
	Indicator de produs	Numărul planurilor de acțiuni privind conectarea tuturor instituțiilor de învățământ la sistemul de apeduct și canalizare implementat	0 (2021)	1 (2026)
	Indicator de produs	Ponderele instituțiilor de învățământ conectate la sistemul de apeduct și canalizare, %	Valoarea va fi determinată de MEC pentru anul 2021	Valoarea pentru 2026 va fi stabilită comparativ cu valoarea de referință
	Indicator de produs	Numărul cercetărilor fenomenului muncii copilului	0 (2021)	1 (2026)
		Indicator de produs	Numărul planurilor de acțiuni cu privire la	0 (2021)

		abordarea problemelor legate de fenomenul muncii copilului		
Obiectivul general 2: Adulții și copiii manifestă toleranță zero față de orice formă de violență împotriva copiilor	Indicator de impact	Ponderea copiilor care au fost supuși oricărei forme de violență, %	1,6 (2020)	0,5 (2026)
	Indicator de impact	Ponderea populației care consideră că orice act de violență asupra copilului trebuie raportat către autorități pentru ca acestea să intervină, %	86,6% (2018)	100% (2026)
Obiectivul specific 2.1. Populația are cunoștințe îmbunătățite și reacționează la orice formă de violență față de copii	Indicator de rezultat	Numărul cazurilor de violență față de copii înregistrate în baza sesizărilor și auto-sesizărilor, conform Hotărârii Guvernului nr. 270/2014	6828 (2020)	3500 (2026)
	Indicator de rezultat	Ponderea cazurilor de violență confirmate din totalul cazurilor raportate (în baza sesizărilor și auto-sesizărilor), %	77,9 (2020)	95 (2026)
	Indicator de produs	Numărul studiilor sociologice despre opiniile și percepțiile populației cu privire la fenomenul violenței împotriva copilului	1 (2018)	2 (2021)
	Indicator de produs	Numărul programelor de instruire a specialiștilor în ce privește mecanismele de abordare a violenței și de asistență a copiilor victime ale violenței	Valoarea va fi determinată de ANAS (2022)	Valoarea pentru 2026 va fi stabilită comparativ cu valoarea de referință
	Indicator de proces	Numărul specialiștilor beneficiari de instruire în cadrul acestor programe	0 (2021)	350 (2026)

	Indicator de proces	Numărul campaniilor de informare, sensibilizare și educare a populației cu privire la impactul negativ al tuturor formelor de violență față de copii	0 (2021)	5 (2026)
	Indicator de produs	Numărul actelor normative cu privire la mecanismul de raportare și blocare a materialelor de abuz sexual pe platformele online care au fost aprobate sau modificate	0 (2021)	1 (2026)
Obiectivul specific 2.2. Serviciile și programele de petrecere a timpului liber sunt funcționale și accesibile pentru toți copiii	Indicator de rezultat	Ponderea copiilor de 3-17 ani incluși în activități de petrecere a timpului liber, %	Valoarea va fi stabilită de MEC în baza unui studiu de cartografiere în 2024	Valoarea pentru anul 2026 va fi stabilită comparativ cu valoarea de referință a studiului de cartografiere
	Indicator de produs	Numărul studiilor de cartografiere a serviciilor și programelor de petrecere a timpului liber pentru copii	0 (2021)	1 (2026)
	Indicator de produs	Numărul actelor normative cu privire la pachetul minim de servicii și programe de petrecere a timpului liber pentru copii care au fost aprobate sau modificate	0 (2021)	1 (2026)
	Indicator de produs	Numărul programelor de prevenire a violenței față de copii dezvoltate, acreditate și implementate	0 (2021)	4 (2026)
	Indicator de proces	Numărul copiilor beneficiari de instruire în cadrul programelor de prevenire a violenței	Valoarea va fi determinată de MEC pentru anul 2021	Valoarea pentru 2026 va fi stabilită comparativ cu valoarea de referință

	Indicator de produs	Ponderea autorităților publice locale care implementează pachetul minim de activități de petrecere a timpului liber, %	0 (2021)	50 (2026)
	Indicator de proces	Ponderea copiilor implicați în activități de petrecere a timpului liber, %	0 (2021)	75 (2026)
	Indicator de proces	Ponderea familiilor cu copii implicate în activități de petrecere a timpului liber, %	0 (2021)	50 (2026)
Obiectivul specific 2.3. Există servicii specializate de asistență și reabilitare psihosocială funcționale pentru copiii cu statut de victimă, martor, agresor în acte de violență, copii în conflict cu legea, copii cu comportament deviant	Indicator de rezultat	Ponderea copiilor implicați în acte de violență care au beneficiat de servicii specializate de asistență și reabilitare, %	0 (2021)	50 (2026)
	Indicator de produs	Numărul serviciilor de asistență psihosocială pentru copii funcționale la nivelul autorităților administrației publice locale de nivelul al doilea	0 (2021)	15 (2026)
	Indicator de produs	Numărul copiilor beneficiari ai serviciilor de asistență psihosocială	Valoarea va fi determinată de MMPS pentru anul 2021	Valoarea pentru 2026 va fi stabilită comparativ cu valoarea de referință
	Indicator de produs	Număr de centrele regionale de asistență integrată care sunt funcționale	0 (2021)	3 (2026)
	Indicator de produs	Numărul copiilor beneficiari ai serviciilor centrelor regionale de asistență și reabilitare a copiilor victime ale violenței	0 (2021)	500 (2026)
	Obiectivul general 3: Copiii cresc într-un mediu familial sigur și protector, care le	Indicator de impact	Rata sărăciei absolute a gospodăriilor cu 3 și mai mulți copii, %	38,1 (2019)
Indicator de impact		Ponderea copiilor aflați în situație de risc, %	1,8 (2020)	1,5 (2026)

asigură bunăstarea				
Obiectivul specific 3.1. Părinții și familiile au capacități consolidate pentru creșterea și îngrijirea copilului	Indicator de rezultat	Numărul beneficiarilor de servicii și programe de educație parentală acreditate	0 (2021)	500 (2026)
	Indicator de produs	Numărul actelor normative cu privire la mecanismul de dezvoltare, acreditare și finanțare a programelor de educație parentală și de subvenționare a serviciilor de educație antepreșcolară aprobate sau modificate	0 (2021)	4 (2026)
	Indicator de produs	Numărul programelor și serviciilor de educație parentală acreditate	1 (2021)	4 (2026)
	Indicator de produs	Numărul prestatorilor acreditați în realizarea programelor și serviciilor de educație parentală	1 (2021)	4 (2026)
	Indicator de proces	Pondere unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea care implementează programe și servicii acreditate de educație parentală, %	0 (2021)	33 (2026)
	Indicator de produs	Volumul resurselor alocate anual din bugetul național pentru programe și servicii de educație parentală acreditate	0 (2021)	Valoarea anuală va fi stabilită de MEC
	Indicator de proces	Numărul campaniilor anuale de promovare a educației parentale în rândul populației generale, în special în rândul populației tinere	0 (2021)	5 (2026)
	Indicator de proces	Numărul persoanelor informate în ce privește educația parentală	Valoarea va fi determinată de MEC pentru anul 2021	Valoarea pentru 2026 va fi stabilită comparativ cu valoarea de referință

	Indicator de produs	Numărul serviciilor de educație antepreșcolară dezvoltate cu suportul programului de subvenționare	0 (2021)	10 (2026)
	Indicator de produs	Ponderea copiilor de vârstă antepreșcolară care beneficiază de servicii dezvoltate cu suportul programului de subvenționare, %	0 (2021)	50 (2026)
Obiectivul specific 3.2.Familiile cu copii aflați în situație de risc beneficiază de suportul necesar pentru prevenirea separării copiilor de părinți	Indicator de rezultat	Ponderea copiilor care au beneficiat de suport în cadrul serviciului social de sprijin pentru familiile cu copii pentru prevenirea separării copilului/copiilor de familie, %	7,8 (2020)	8,5 (2026)
	Indicator de rezultat	Ponderea copiilor a căror separare nu a putut fi prevenită, %	3,1 (2020)	1,5 (2026)
	Indicator de produs	Numărul studiilor de referință cu privire la programele de sprijin primar implementate în cadrul serviciului de sprijin pentru familiile cu copii	0 (2020)	1 (2022)
	Indicator de produs	Numărul programelor noi de sprijin primar implementate în cadrul serviciului social de sprijin pentru familii cu copii	0 (2021)	4 (2026)
	Indicator de produs	Numărul studiilor de cartografiere a programelor de abilitare socioeconomică de care beneficiază și familiile cu copii aflate în situație de sărăcie	0 (2021)	1 (2026)
	Indicator de produs	Numărul programelor de abilitare socio-economică ce includ ca grup-țintă și familiile cu copii în situație de sărăcie		
	Indicator de produs	Ponderea familiilor cu copii aflate în situație de sărăcie care beneficiază de programe de abilitare		

		socio-economică, %		
Indicator de produs		Numărul programelor de reabilitare și consiliere a copiilor și părinților aprobate de Ministerul Sănătății	0 (2021)	4 (2026)
Indicator de produs		Ponderea copiilor care fac abuz de alcool, droguri și alte substanțe nocive beneficiari ai programelor și serviciilor de reabilitare și consiliere, %	0 (2021)	50 (2026)
Indicator de produs		Ponderea părinților care fac abuz de alcool, droguri și alte substanțe nocive beneficiari de programe și servicii de reabilitare și consiliere	Valoarea pentru 2021 va fi determinată de MMPS și MS	Valoarea pentru 2026 va fi stabilită comparativ cu valoarea de referință
Indicator de produs		Numărul copiilor beneficiari ai serviciilor Centrului de reabilitare și tratament pentru copiii consumatori de alcool, droguri și/sau de alte substanțe nocive	0 (2021)	70 (2026)
Indicator de proces		Numărul campaniilor de informare a populației, inclusiv a copiilor, despre serviciile furnizate de Telefonul Copilului	0 (2021)	5 (2026)
Indicator de proces		Număr de apeluri anuale primite la <i>Telefonul Copilului</i> de la copii	Valoarea pentru 2021 va fi determinată de Telefonul Copilului	Valoarea anuală va fi stabilită comparativ cu valoarea de referință

Obiectivul specific 3.3. Serviciile de îngrijire alternativă de tip familial sunt consolidate, disponibile și accesibile fiecărui copil, la necesitate	Indicator de rezultat	Ponderea copiilor în servicii de plasament de tip familial, %	83,4 (2021)	95 (2026)
	Indicator de rezultat	Volumul cheltuielilor alocate în bugetele locale pentru serviciile de îngrijire alternativă de tip familial, mil. lei	85,0 (2020)	170,0 (2026)
	Indicator de produs	Numărul actelor normative pentru îmbunătățirea serviciilor alternative de îngrijire de tip familial aprobate sau modificate (hotărâri de guvern, ordine, regulamente)	0 (2021)	7 (2026)
	Indicator de produs	Ponderea tinerilor care beneficiază de servicii de suport după părăsirea sistemului de îngrijire alternativă conform Planurilor individuale de asistență pentru tranziția de la sistemul de îngrijire de tip rezidențial/familial la trai independent, %	0 (2021)	50 (2026)
	Indicator de produs	Numărul copiilor de 0-3 ani ale mamelor încarcerate care beneficiază servicii de zi în afara instituției penitenciare	Valoarea pentru anul 2022 va fi determinată de MMPS	Valoarea pentru 2026 va fi stabilită comparativ cu valoarea de referință
	Indicator de produs	Ponderea femeilor gravide și mamelor cu copii de 0-3 ani încarcerate care beneficiază de servicii de consiliere în scopul prevenirii abandonului și separării copilului de părinți, %	0 (2021)	25 (2026)
	Indicator de produs	Numărul ghidurilor de management de caz revizuite	0 (2021)	1 (2026)
	Indicator de produs	Numărul procedurilor operaționale standard și formularelor-tip pentru servicii elaborate și	0 (2021)	80 (2026)

		incluse în regulamentele serviciilor pentru copii și familie (ca parte a managementului de caz)		
Obiectivul specific 3.4. Instituțiile de îngrijire a copiilor de tip rezidențial sunt lichidate/reorganizate în favoarea serviciilor sociale de îngrijire alternativă de tip familial	Indicator de rezultat	Numărul instituțiilor rezidențiale de tip vechi (școli-internat, școli auxiliare, centre de plasament pentru copii cu vârstă fragedă etc.) funcționale	18 (2021)	0 (2026)
	Indicator de rezultat	Raportul dintre numărul copiilor aflați în servicii de plasament de tip rezidențial și numărul copiilor aflați în servicii de plasament de tip familial	1:4 (2020)	1:10 (2026)
	Indicator de produs	Numărul actelor normative pentru finalizarea reformei de dezinstituționalizare a copiilor aprobate sau modificate (ordine de ministru)	0 (2021)	10 (2026)
	Indicator de produs	Numărul rapoartelor de evaluare a instituțiilor rezidențiale de tip vechi	0 (2020)	18 (2026)
	Indicator de produs	Numărul instituțiilor rezidențiale de tip vechi lichidate/reorganizate	0 (2021)	18 (2026)
	Indicator de produs	Numărul planurilor de acțiuni privind dezvoltarea serviciilor de îngrijire alternativă de tip familial elaborate și aprobate	0 (2021)	5 (2026)
	Indicator de produs	Numărul copiilor din instituțiile rezidențiale în proces de reorganizare/lichidare reintegrați în familiile biologice/extinse sau în servicii de plasament de tip familial	0 (2021)	900 (2026)
Obiectivul specific 3.5.Comunitățile și	Indicator de rezultat	Ponderea autorităților publice locale de nivelul întâi care implementează proiecte/programe în parteneriat cu societatea civilă pentru protecția și	0 (2021)	50 (2026)

copiii beneficiază în urma parteneriatelor dintre autoritățile publice și societatea civilă pentru bunăstarea copilului		bunăstarea copilului, %		
	Indicator de rezultat	Ponderea copiilor beneficiari ai proiectelor implementate de autoritățile publice în parteneriat cu organizațiile societății civile (pondere în număr total copii), %	Valoarea va fi determinată de SAMEP din cadrul MMPS (2021)	Valoarea pentru anul 2026 va fi stabilită comparativ cu valoarea de referință
	Indicator de produs	Numărul companiilor private care implementează programe de responsabilitate socială corporativă	0 (2021)	30 (2026)
	Indicator de produs	Numărul planurilor de motivare și promovare a responsabilității sociale corporative elaborate și promovate în mediul de afaceri	0 (2021)	1 (2026)
	Indicator de produs	Numărul centrelor de sănătate prietenoase tinerilor care prestează servicii mobile pentru adolescenții din mediul rural	0 (2021)	Date colectate în baza rapoartelor Ministerului Sănătății (2026)
	Indicator de produs	Numărul adolescenților din mediul rural ce beneficiază de serviciile centrelor de sănătate prietenoase tinerilor	Valoarea pentru anul 2021 va fi determinată de MS	Valoarea pentru 2026 va fi stabilită comparativ cu valoarea de referință
	Indicator de proces	Numărul activităților de voluntariat raportate anual în domeniul protecției drepturilor copilului	Valoarea pentru anul 2021 va fi determinată de MMPS	Valoarea pentru 2026 va fi stabilită comparativ cu valoarea de referință

	Indicator de produs	Numărul copiilor care au beneficiat anual de activități de voluntariat în domeniul protecției copilului	Valoarea pentru anul 2021 va fi determinată de MMPS	Valoarea pentru 2026 va fi stabilită comparativ cu valoarea de referință
Acțiuni transversale	Indicator de proces	Numărul grupurilor tematice înființate în cadrul Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului în baza obiectivelor generale	0 (2021)	3 (2022)
	Indicator de proces	Numărul ședințelor anuale ale Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului în scopul coordonării procesului de implementare a Programului național	0 (2021)	5 (2026)
	Indicator de produs	Numărul rapoartelor anuale de progres privind implementarea Programului național	0 (2021)	5 (2026)
	Indicator de produs	Pondere recomandarilor elaborate în cadrul Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului care au fost implementate de autoritățile publice responsabile de implementarea Programului național, %	0 (2021)	75 (2026)
	Indicator de produs	Numărul rapoartelor anuale de progres elaborate în baza cadrului de monitorizare și validate	0 (2021)	5 (2026)
	Indicator de produs	Numărul evaluărilor Programului național	0 (2021)	2 (2026)

Notă informativă
la proiectul hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului Național pentru Protecția Copilului pe anii 2022 – 2026 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia

1. Denumirea autorului și după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul a fost elaborat de către Ministerul Muncii și Protecției Sociale.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Proiectul hotărârii Guvernului a fost elaborat în scopul implementării Hotărârii Guvernului nr. 235/2021 cu privire la aprobarea Planului de acțiuni al Guvernului pentru anii 2021-2022 (Capitolul XII, Protecția socială, demografie și egalitate de șanse între femei și bărbați; Obiectivul 12.1. Promovarea drepturilor și a libertăților omului; Acțiunea 12.1.4).

Noul document de politici este complementar altor politici aprobate în domeniul protecției sociale, demografiei, migrației, prevenirii și combaterii violenței și traficului, descentralizării administrative, precum și angajamentelor asumate de Republica Moldova pentru implementarea tratatelor internaționale în domeniul protecției copilului, printre care în mod special se numără Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, Convențiile în domeniul protecției drepturilor copilului adoptate la Haga etc., fiind luate în considerare, în procesul de elaborare a acestuia recomandările din 2017 ale Comitetului ONU pentru Drepturile Copilului, dar și o serie de alte recomandări de referință produse în cadrul unor cercetări și evaluări implementate în perioada 2017-2021, în special de Avocatul Poporului pentru drepturile copilului, UNICEF Moldova, Consiliul Europei. S-a ținut cont și de îngrijorările copiilor referitor la evoluția problemelor care le afectează creșterea sănătoasă și dezvoltarea armonioasă.

Noul Program Național pentru Protecția Copilului pe anii 2022 – 2026 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia este ancorat în Obiectivele de Dezvoltare Durabilă și va constitui o continuare firească a activităților anterior demarate, fiind abordate provocările enumerate mai sus și nu doar, precum și va constitui instrument important în vederea redresării problemelor cu care se confruntă copiii în Republica Moldova, astfel va contribui la consolidarea sistemului actual de protecție a copilului.

Viziunea strategică în domeniul protecției drepturilor copilului a Guvernului Republicii Moldova este axată pe prevenirea separării copilului de familie, continuarea dezinstituționalizării copiilor și dezvoltării serviciilor sociale, reducerea riscurilor sociale ale migrației părinților asupra copiilor, prevenirea și combaterea violenței, neglijării și exploatării copiilor, siguranța online a copiilor, facilitarea reintegrării în activitatea profesională a părinților și revigorarea rolului fiecăruia în creșterea copilului.

Programul Național pentru Protecția Copilului pe anii 2022 – 2026 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia este elaborat în concordanță cu proiectul Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2030”, care este orientată, inclusiv spre asigurarea unui sistem de protecție socială solid și incluziv și a unui echilibru între muncă și familie, inclusiv reieșind din problemele/ provocările sistemului de asistență socială și concluziile expuse în analiza „Evaluarea intermediară a implementării Strategiei pentru Protecția Copilului pe anii 2014-2020 și a Planului de Acțiuni pentru 2016-2020”.

Necesitatea elaborării acestui document este dictată de asigurarea continuității

dezvoltării politicilor statului în domeniul protecției copilului, fiind bazată inclusiv pe concluziile evaluării implementării Strategiei pentru Protecția Copilului pe anii 2014 - 2020, realizată cu suportul UNICEF Moldova în anul 2019. Principalele constatări expuse în raportul de evaluare accentuează următoarele aspecte:

✓ Realizările notabile sunt în: avansarea reformei de dezinstituționalizare, dezvoltarea mecanismului intersectorial pentru copiii victime sau potențialele victime ale cazurilor de violență, abuz și neglijare, introducerea unui nou cadru de reglementare, dezvoltarea capacității instituționale, precum și dezvoltarea unei game largi de servicii cum sunt serviciile de plasament de tip familial sau serviciul de sprijin familial. Există însă și domenii în care progresele deocamdată sunt modeste. Numărul copiilor din sistemul rezidențial a scăzut substanțial, însă peste 800 copii încă rămân instituționalizați.

✓ Diverse grupuri de copii vulnerabili necesită un acces sporit la servicii conform nevoilor lor specifice. Au fost dezvoltate diverse servicii de prevenire la nivelul autorităților administrației publice locale, dar atât numărul cât și calitatea lor trebuie îmbunătățite pentru a asigura impactul corespunzător.

✓ Sistemele de monitorizare și evaluare trebuie consolidate, precum și este necesar de dezvoltat capacitatea administrativă a resurselor umane și financiare la nivel central, raional/municipal, în special în zonele rurale.

✓ Se constată încă o pondere mare a copiilor cu dizabilități în îngrijire rezidențială, subdezvoltarea serviciilor comunitare, în special pentru copiii cu dizabilități și copiii cu autism.

✓ Lipsește sprijinul pentru tinerii care părăsesc sistemul de protecție și încă persistă o segregare vizibilă a copiilor romi în educație.

✓ Progrese modeste au fost înregistrate în consolidarea capacității instituționale de prevenire a separării copilului de familie la nivelul autorităților locale, extinderea rețelei de asistență parentală profesională ca o alternativă de tip familial la instituționalizare, intensificarea activităților de educație parentală implementate în toată țara, dezvoltarea de servicii specializate disponibile la nivel local (inclusiv servicii pentru agresori), creșterea participării în învățământul preșcolar în zonele rurale, alături de consolidarea capacității de monitorizare și evaluare la nivel central și raional.

✓ Implementarea Strategiei pentru Protecția Copilului pe anii 2014-2020 și a Planului de acțiuni s-a produs în condiții politice și economice nefavorabile, iar instabilitatea politică a reprezentat o provocare continuă, care a influențat în mod substanțial atingerea obiectivelor Strategiei.

Printre factorii de risc care au împiedicat atingerea obiectivelor și au redus din eficacitatea intervențiilor atât de la nivel central cât și local au fost lipsa sau deficitul de specialiști, fluctuația ridicată a personalului și subfinanțarea domeniului.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Nu se aplică.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul Programului Național pentru Protecția Copilului conține 10 capitole, după cum urmează:

I. Introducere – tezele înserate în acest compartiment vizează aspectele generale privind condițiile care au impus elaborarea unui nou document de politici și importanța acestuia pentru dezvoltarea sistemului de protecție a copilului în Republica Moldova.

II. Analiza situației. Capitolul cuprinde o analiză detaliată a situației copilului per ansamblu precum și pe domenii aparte, și anume: în domeniul sănătății, educației, violenței, protecției sociale fiind prezentate date statistice relevante, precum și scoase în evidență cele mai importante realizări în acest domeniu pe de o parte precum și arii care necesită o atenție deosebită în noul document de politici, pe de altă parte.

III. Obiectivele generale și obiectivele specifice - Obiectivele Programului Național derivă din prioritățile proiectului Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2030”: *economie durabilă și incluzivă, capital uman și social robust, instituții oneste și eficiente*. Problemele abordate de Programul național nu sunt noi și tocmai din acest motiv necesită o schimbare de paradigmă a intervenției. Astfel, cele trei *obiective generale* propuse oferă o altă abordare a procesului de stabilire a priorităților de dezvoltare a sistemului de protecție a copilului – una bazată pe impact prin evidențe, instituții puternice, societate informată și activă, precum și capacități consolidate de reacție eficientă. Această abordare pune în centrul schimbării copilul și interesul lui superior, pornind de la lecțiile învățate: necesitatea ajustării rapide a cadrului normativ, ce ar facilita reacția promptă a sistemului la nevoile copilului și susținerea lui în depășirea situațiilor de criză.

Astfel obiectivele generale stabilite sunt:

1. Obiectivul general 1: Sistemul de protecție a copilului răspunde prompt și eficient la nevoile fiecărui copil;

2. Obiectivul general 2: Adulții și copiii manifestă toleranță zero față de orice formă de violență împotriva copiilor;

3. Obiectivul general 3: Copiii cresc într-un mediu familial sigur și protector, care le asigură bunăstarea.

IV. Impactul Programului național asupra bunăstării copilului – descrie rezultatele care urmează a fi atinse odată cu implementarea Programului în cauză, ținând cont de toate domeniile de bunăstare a copilului și făcându-se referire la Obiectivele de Dezvoltare Durabilă.

V. Resurse. În acest capitol sunt prezentate resursele financiare care sunt necesare pentru implementarea Programului în cauză, care au fost estimate și prezentate atât după obiectivele generale și specifice stabilite, precum și după ani.

VI. Riscuri. Analiza situației în domeniul protecției copilului a scos în evidență următoarele riscuri principale de implementare a Programului: - *impactul pandemiei COVID-19 asupra tuturor sistemelor*, și anume încetinirea proceselor, diminuarea bugetelor pentru protecția socială din cauza realocării fondurilor pentru urgențele pandemice etc.; - *capacitățile reduse* ale autorităților responsabile de implementarea Programului național la toate nivelurile; - *eforturile dispersate* de coordonare, monitorizare și evaluare a Programului național; - *capacitățile limitate de atragere a resurselor extrabugetare* necesare pentru acoperirea necesităților de implementare a acțiunilor Programului național fără acoperire din buget; - *fluctuația considerabilă a resurselor umane* în cadrul autorităților responsabile de domeniul protecției copilului; - *resursele financiare insuficiente* pentru implementarea tuturor acțiunilor incluse în Planul de acțiuni.

VII. Autoritățile responsabile de coordonarea implementării Programului național. Rolul de coordonare a politicii de protecție a copilului în Republica Moldova îi revine Ministerului Muncii și Protecției Sociale și Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului.

VIII. Autoritățile responsabile de implementarea Programului național. Principala instituție responsabilă de implementarea Programului național este Ministerul Muncii și Protecției Sociale. Totodată, Ministerul Muncii și Protecției Sociale este responsabil de colectarea rapoartelor anuale de progres de la celelalte autorități responsabile care contribuie la implementarea Programului național: Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Sănătății, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Cancelaria de Stat și autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea, etc.

IX. Monitorizarea, evaluarea și raportarea în procesul de implementare a Programului național. Monitorizarea implementării Programului național presupune un proces continuu și sistematic de colectare a datelor despre progresul implementării acestuia, în conformitate cu cadrul de monitorizare și evaluare a Programului național elaborat în acest sens. Rezultatele monitorizării sunt incluse în rapoarte de progres cu privire la implementarea Programului național, care vor servi ulterior la elaborarea raportului anual de progres al Ministerului Muncii și Protecției Sociale. Rapoartele de progres se elaborează de către Direcția politici de protecție a drepturilor copilului și familiilor cu copii din cadrul Ministerului Muncii și Protecției Sociale, cu suportul subdiviziunii de analiză, monitorizare și evaluare a politicilor publice și cu participarea altor autorități administrative centrale și părți interesate care participă la implementarea Programului național.

X. Planul de acțiuni. Programul Național pentru Protecția Copilului este însoțit de un Plan de acțiuni care pune în aplicare obiectivele stabilite în documentul strategic. Proiectul Planului de acțiuni conține 77 acțiuni, fiind stabilite pentru fiecare acțiune:

- indicatorii de monitorizare;
- costurile de implementare (surse bugetare; alte surse);
- termenul de realizare a fiecărei acțiuni;
- instituțiile responsabile.

5. Fundamentarea economico-financiară

Sursele financiare necesare pentru implementarea *Programul Național pentru Protecția Copilului pe anii 2022 – 2026 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia* vor fi acoperite din:

- a) bugetul de stat;
- b) mijloacele financiare ale organizațiilor internaționale;
- c) suportul oferit de partenerii de dezvoltare.

Implementarea practică a Programului presupune și o majorare a bugetului sectorial. Având în vedere complexitatea acestui exercițiu, precum și necesitatea de a antrena specialiști în domeniu, cu suportul UNICEF Moldova a fost contractat un expert financiar care a estimat costurile necesare pentru realizarea acțiunilor planificate.

În cazul a 21 acțiuni, acestea vor fi realizate în limita mijloacelor financiare alocate anual, costuri suplimentare fiind stabilite pentru 56 de acțiuni din numărul total de 77 de acțiuni planificate în Plan. Calculele estimative arată că suma totală necesară pentru aceste acțiuni este de **105,726.7 mii lei**, dintre care **56,290.5** mii lei vor fi acoperite din bugetul de stat, iar **49,436.2** vor fi acoperite de către partenerii de dezvoltare și organizațiile internaționale, după cum urmează: USAID (proiectul „Data for Impact” și proiectul „Changing the Way We Care”), Consiliul European, AO ”Parteneriate pentru fiecare copil”, ”CCF Moldova”, ”Terre des hommes”.

Din costul total al Programului național de 105,7 mil. lei, 26,6 mil. lei (25,2% din total) revin activităților planificate pentru atingerea obiectivului general 1, 46,3 mil. lei (43,8% din total) – activităților planificate pentru atingerea obiectivului general 2, 32,5

mil. lei (30,7% din total) – activităților planificate pentru atingerea obiectivului general 3 și 0,3 mil. lei (0,3% din total) – activităților transversale (coordonare, monitorizare, evaluare și raportare).

Resursele financiare în sumă de 26,6 mil. lei, aferente obiectivului general 1, sunt necesare pentru implementarea fiecărui obiectiv specific în parte al acestui obiectiv general în următoarele proporții: obiectivul specific 1.1 – 5,0%, obiectivul specific 1.2 – 13,0%, obiectivul specific 1.3 – 10,4% și obiectivul specific 1.4 – 71,6%.

Resursele financiare în sumă de 46,3 mil. lei, aferente obiectivului general 2, sunt necesare pentru implementarea fiecărui obiectiv specific în parte al acestui obiectiv general în următoarele proporții: obiectivul specific 2.1 – 23,3%, obiectivul specific 2.2 – 18,9% și obiectivul specific 2.3 – 57,8%.

Resursele financiare în sumă de 32,5 mil. lei, aferente obiectivului general 3, sunt necesare pentru implementarea fiecărui obiectiv specific în parte al acestui obiectiv general în următoarele proporții: obiectivul specific 3.1 – 18,0%, obiectivul specific 3.2 – 19,2%, obiectivul specific 3.3 – 55,1%, obiectivul specific 3.4 – 7,3% și obiectivul specific 3.5 – 0,4%.

Costul Programului național divizat pe ani este următorul: 8,2 mil. lei – pentru anul 2022 (7,8% din total), 18,4 mil. lei (17,4% din total) – pentru anul 2023, 24,5 mil. lei (23,1% din total) – pentru anul 2024, 25 mil. lei (23,7% din total) – pentru anul 2025 și 29,6 mil. lei (28% din total) – pentru anul 2026.

De asemenea, subliniem că, la această etapă Ministerul Muncii și Protecției Sociale a prezentat Ministerului Finanțelor în cadrul exercițiului de elaborare a Cadrului de Cheltuieli pe Termen Mediu (CBTM) resursele care sunt necesare pentru implementarea Planului de acțiuni pentru anii 2023 – 2025. Cu referire la acțiunile planificate pentru anul 2022, Ministerul a prezentat calculele necesare în procesul de modificare a Legii Bugetului de Stat pentru anul 2022.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Proiectul nu prevede introducerea modificărilor în alte acte normative.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În scopul asigurării unui proces participativ pentru elaborarea documentului de politici în cauză, Ministerul Muncii și Protecției Sociale a creat două grupuri de lucru (coordonator și tehnic) în componența cărora au fost incluși reprezentanți ai autorităților administrației publice centrale și locale, ai organizațiilor neguvernamentale cu atribuții în domeniul protecției drepturilor copilului precum și a prestatorilor de servicii sociale. Documentul final a fost consultat public în cadrul a trei sesiuni regionale cu participarea a 90 de reprezentanți ai autorităților publice locale din diferite regiuni, ai societății civile, dar și cu copiii.

Totodată, în vederea respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, anunțul privind inițierea procesului de elaborare a proiectului hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului Național pentru Protecția Copilului pe anii 2022 – 2026 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia a fost plasat pe pagina oficială a Ministerului Muncii și Protecției Sociale (<https://social.gov.md/transparența-decizionala/>) și <https://particip.gov.md>)

8. Constatările expertizei anticorupție

Proiectul hotărârii Guvernului urmează a fi supus expertizei a Centrului Național

Anticorupție.
9. Constatările expertizei de compatibilitate
Nu se aplică.
10. Constatările expertizei juridice
Proiectul hotărârii Guvernului urmează a fi supus expertizei a Ministerului Justiției.
11. Constatările altor expertize
Nu se aplică.

Ministru

Marcel SPATARI

Analiza impactului proiectului Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului Național pentru Protecția Copilului pe anii 2022-2026 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia, conform Metodologiei de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 23/2019

Titlul analizei impactului:	Analiza de impact în procesul de fundamentare a proiectului Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului Național pentru Protecția Copilului pe anii 2022-2026 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia
Data:	
Autoritatea administrației publice (autor):	Ministerul Muncii și Protecției Sociale
Sudiviziunea:	Direcția Politici de Protecție a Drepturilor Copilului și Familiilor cu Copii
Persoana responsabilă și datele de contact:	Igor Chișcă, igor.chisca@social.gov.md , tel.: 022 26 21 07
Compartimentele analizei impactului	

1. Definierea problemei

a) Determinați clar și concis problema și/sau problemele care urmează să fie soluționate

Programul Național pentru Protecția Copilului pe anii 2022-2026 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia (denumit în continuare "Programul Național") este un document de politici publice, care are în vedere consolidarea și continuarea dezvoltării sistemului de protecție a copilului în Republica Moldova, cu țelul suprem de a asigura bunăstarea și dezvoltarea armonioasă a tuturor copiilor, și de a-i sprijini pentru a avea un început cât mai bun în viață. Prin implementarea Programului Național, sistemul de protecție a copilului va oferi răspunsuri prompte și adecvate la nevoile fiecărui copil, într-o societate care să manifeste toleranță zero față de orice formă de violență împotriva copiilor și în care copiii să crească într-un mediu familial sigur și protector.

b) Descrieți problema, persoanele/entitățile afectate și cele care contribuie la apariția problemei, cu justificarea necesității schimbării situației curente și viitoare, în baza dovezilor și datelor colectate și examinate

Programul Național este un document de politici publice în domeniul protecției copilului, care derivă din proiectul Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2030” și contribuie la implementarea acesteia. Noul document de politici se adresează unui procent de cel puțin 21,6% din populația cu reședința obișnuită în Republica Moldova, și anume copiilor cu vârsta de până la 18 ani.

La elaborarea Programului Național s-a ținut cont, în primul rând, de rezultatele Evaluării intermediare a implementării Strategiei pentru protecția copilului pe anii 2014-2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 434/2013, și a Planului de acțiuni pentru anii 2016-2020 privind implementarea acesteia, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.

835/2016. Evaluarea intermediară a constatat că existau la momentul evaluării (decembrie 2019) domenii de intervenție în care progresele erau mai puțin vizibile și acțiuni cu un risc sporit de a nu fi realizate până la sfârșitul perioadei prevăzute în Strategie. Aceste domenii de intervenție și acțiuni au fost preluate în noul Program Național, având drept scop reducerea efectelor negative ale migrației părinților asupra copiilor rămași în țară, prevenirea violenței, neglijării și exploatării copiilor și redimensionarea rolului ambilor părinți în creșterea copiilor, intensificarea activităților de educație parentală în toată țara, precum și dezvoltarea serviciilor de prevenire a separării copilului de părinți și a serviciilor de îngrijire de tip familial în paralel cu continuarea procesului de dezinstituționalizare.

Au fost luate în considerare, de asemenea, recomandările din 2017 ale Comitetului ONU pentru Drepturile Copilului, precum și o serie de alte recomandări de referință, evidențiate în cadrul unor cercetări și evaluări implementate în perioada 2017-2021, în special de Avocatul Poporului pentru drepturile copilului, UNICEF Moldova, USAID și Consiliul European. S-a ținut cont și de îngrijorările copiilor referitoare la evoluția problemelor care le afectează creșterea sănătoasă și dezvoltarea armonioasă.

Problemele existente au fost abordate pe trei dimensiuni strategice:

1) Cadru normativ, guvernantă, resurse umane și finanțare

Republica Moldova a înregistrat progrese importante în dezvoltarea sistemului de protecție a copilului. Cu toate acestea, *alinierea cadrului normativ* și a practicilor din domeniu la prevederile Convenției ONU cu privire la drepturile copilului, precum și ale altor documente internaționale este încă un proces *nefinalizat*, care afectează copiii ce se află în situații ce le pot pune în pericol dezvoltarea armonioasă.

Legea nr. 338/1994 privind drepturile copilului nu este aliniată în totalitate prevederilor Convenției ONU cu privire la drepturile copilului. Principiul interesului superior al copilului în toate demersurile și deciziile care privesc copiii este impus inclusiv în legătură cu obligațiile ce le revin părinților și oricăror persoane, servicii sau instituții care îi îngrijesc în mod legal. În respectarea interesului superior al copilului, acestuia trebuie să i se asigure satisfacerea tuturor nevoilor de dezvoltare fizică și psihologică, educație, siguranță și apartenență la o familie. Autoritățile trebuie să se asigure că nevoile copiilor sunt satisfăcute, sprijinind familiile în a-și îndeplini responsabilitățile pe care le au față de copii. În luarea oricăror decizii care privesc copiii, opinia copilului trebuie consultată; de asemenea, trebuie să se ia în considerare istoricul copilului, având în vedere în special situațiile de abuz, neglijare, exploatare sau orice formă de violență asupra copilului, precum și capacitatea părinților sau a altor îngrijitori de a răspunde nevoilor concrete ale acestuia. Pentru îndeplinirea unor asemenea obligații, Programul Național prevede modificarea Legii nr. 338/1994 privind drepturile copilului, Legii nr. 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți și ajustarea ulterioară a cadrului normativ subsecvent.

Deși în anul 2018 a fost adoptat cadrul de măsuri și servicii destinate copiilor cu comportament deviant, implementarea acestuia este în întârziere din cauze multiple: lipsa unui mecanism intersectorial eficient de cooperare, insuficiența serviciilor la nivel local, lipsa programelor de formare profesională a prestatorilor de servicii destinate acestor copii. Toate acestea au condus la încurajarea plasamentului copiilor în servicii de tip rezidențial

și, în consecință, la creșterea riscului de compromitere a reformei sistemului de îngrijire. Programul Național prevede realizarea unei expertize a Legii nr. 299/2018 privind măsurile și serviciile destinate copiilor cu comportament deviant astfel încât aceasta să fie în concordanță cu prevederile legale referitoare la îngrijirea alternativă în mediu familial și dezinstituționalizare.

Republica Moldova nu a ratificat încă Protocolul opțional la Convenția ONU cu privire la drepturile copilului referitor la procedura de comunicare, care să permită copiilor sau reprezentanților acestora să depună plângeri individuale în cazul încălcării drepturilor lor. Conștientizarea acestor drepturi și încurajarea copiilor de a sesiza instituțiile abilitate cu privire la orice încălcare a drepturilor contribuie semnificativ la dezvoltarea lor. Concomitent cu ratificarea protocolului, Programul Național prevede elaborarea unui mecanism de consultare a opiniei copilului în procesul de luare a deciziilor care îl vizează direct sau indirect.

Republica Moldova nu a aderat încă la Convenția de la Haga din 1996 asupra competenței, legii aplicabile, recunoașterii, executării și cooperării privind răspunderea părintească și măsurile de protecție a copiilor. Programul Național prevede aderarea la acest tratat internațional pentru a răspunde unei necesități reale, dovedite național și global, de instituire a unui cadru internațional mai bun în ceea ce privește aspectele transfrontaliere ale protecției copiilor. Printre copiii care ar putea beneficia de punerea în aplicare a prevederilor Convenției se numără: copiii care sunt implicați în conflicte internaționale între părinți în materia răspunderii părintești privind dreptul de vizită sau încredințare; copiii implicați în cazuri de răpire internațională; copiii plasați în străinătate în sisteme de îngrijire alternativă; copiii implicați în cazuri de trafic transfrontalier și alte forme de exploatare; copiii refugiați sau neînsoțiți; copiii care se mută în străinătate cu familiile lor.

De asemenea, Republica Moldova nu a aderat încă la Convenția de la Haga din 2007 privind legea aplicabilă obligațiilor de întreținere. Programul Național prevede aderarea la această Convenție care abordează o gamă largă de aspecte internaționale privind protecția copiilor, inclusiv posibilitatea ca un copil să primească sprijin financiar atunci când unul din părinți locuiește în alt stat.

Exploatarea sexuală a copilului, în special sub forma pornografiei infantile și a prostituției, precum și toate formele de abuz asupra copilului sunt fenomene care pun în pericol grav sănătatea și dezvoltare psihosocială a copilului; exploatarea sexuală și abuzurile sexuale comise asupra copiilor au luat proporții îngrijorătoare, în special prin utilizarea tot mai extinsă a tehnologiilor informației și comunicațiilor (TIC). Programul Național prevede elaborarea unui mecanism național de coordonare a implementării Convenției Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale, încheiată la Lanzarote în 2007, instrucțiuni-cadru pentru companiile private din domeniul TIC și companiile de hosting privind protecția copiilor împotriva conținuturilor ilegale, procedura de notificare și materialele ce trebuie înlăturate.

Măsurile și mecanismele actuale referitoare la copiii aflați înafara granițelor Republicii Moldova sunt insuficient consolidate și coordonate. Programul Național prevede în acest sens elaborarea și aprobarea Legii privind punerea în aplicare a

prevederilor Convenției asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii de la Haga din 1980, cu scopul de a asigura înapoierea imediată a copiilor deplasați sau reținuți ilicit în alt stat și respectarea în toate statele a drepturilor privind încredințarea și vizitarea copiilor.

Planul de Acțiuni pentru Republica Moldova 2021-2024 al Consiliului Europei subliniază angajamentele țării de a întări capacitățile sistemului de protecție a copilului și a instituțiilor cu atribuții în domeniu, în concordanță cu practicile internaționale de predictibilitate și eficacitate a intervenției și cu documentele de politici publice naționale. Cadrul normativ actual referitor la coordonarea politicilor în domeniul protecției copilului, organizarea și funcționarea sistemului de servicii destinate copiilor și familiilor acestora, finanțarea sistemului și capacitatea instituțională a autorităților centrale și locale de a răspunde prompt și eficient nevoilor fiecărui copil necesită consolidare, completări și ajustări pentru a răspunde mai bine interesului superior al copilului.

Ministerul Muncii și Protecției Sociale (MMPS) este organul central de specialitate al administrației publice în domeniul protecției copilului. În vederea îndeplinirii eficiente a misiunii și atribuțiilor care îi revin, MMPS și autoritățile tutelare din cadrul unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi și nivelul al doilea, pe care le coordonează metodologic, au nevoie de date și informații relevante, veridice, fiabile și disponibile în timp real. Actualmente, majoritatea datelor în domeniul protecției copilului se colectează pe suport de hârtie, la telefon sau prin intermediul fișierelor de tip Word sau Excel, ceea ce conduce la probleme în asigurarea calității datelor, dificultăți în prelucrarea, analiza, raportarea și diseminarea datelor, precum și provocări în luarea deciziilor bazate pe dovezi și la timp. MMPS și autoritățile tutelare au, de asemenea, nevoie de date coerente și integrate de la diferite autorități ce activează în domeniul asistenței sociale, sănătății, educației, ordinii publice, justiției. Bazele de date existente și metodele și tehnologiile colectării și prelucrării informațiilor se bazează pe soluții disparate, respectiv nu sunt integrate într-un sistem unitar și nu dispun de o structură informațională logic coerentă. Aceste provocări pot fi soluționate prin realizarea unor modificări radicale în metodele și mecanismele de colectare, procesare și diseminare a datelor în conformitate cu standardele internaționale, cu aplicarea la condițiile Republicii Moldova. Realizarea și implementarea, în cadrul Programului Național, a unui sistem informațional în domeniul protecției copilului, care să folosească tehnologiile de vârf din domeniul TIC și care să fie construit pe baza unui set de indicatori naționali, poate contribui la eficientizarea proceselor de lucru la nivel local și central, și la îmbunătățirea calității serviciilor sociale prestate copiilor și familiilor, sporind calitatea vieții acestora. Indicatorii calculați pe baza unor date standardizate, coerente și exacte permit părților interesate să ia decizii bazate pe dovezi în abordarea problemelor referitoare la copiii aflați în situație de risc, separați de părinți, adoptați, repatriați sau răpiți.

În ceea ce privește resursele umane din protecția copilului, Hotărârea Guvernului nr. 38/2019 stabilește scopul, obiectivele, principiile și componentele sistemului de instruire inițială și continuă a personalului din domeniul asistenței sociale. Acest sistem se află într-o etapă incipientă de dezvoltare întrucât metodologia, mecanismele și procedurile privind organizarea și asigurarea funcționalității sale nu sunt încă aprobate. Programul

Național prevede elaborarea metodologiei de evaluare a nevoilor de instruire, cursurilor și prestatorilor de servicii de instruire, mecanismului de contractare a acestora, regulamentul de organizare și funcționare a comisiilor de evaluare a cursurilor, prestatorilor de instruire, calității și rezultatelor instruirilor, precum și îmbunătățirea mecanismului de supervizare profesională.

Colaborarea dintre actorii-cheie cu atribuții în pregătirea resurselor umane din domeniul protecției copilului (MMPS, Agenția Națională Asistență Socială, mediul academic) are un caracter fragmentat și se realizează în dependență de proiectele implementate. În acest scop, în cadrul Programului Național va fi consolidat parteneriatul între aceste autorități și mediul academic pentru o pregătire universitară constantă, precum și pentru formarea continuă a specialiștilor din domeniul protecției copilului.

Analiza situației actuale arată că majoritatea prestatorilor publici de servicii sociale nu realizează formarea inițială și continuă a personalului în baza unor curriculumuri unificate, aprobate de MMPS. Programul Național prevede elaborarea și implementarea unor programe de instruire inițială și continuă a personalului pentru o abordare unitară a unor domenii precum managementul de caz, prevenirea separării copilului de familie, aplicarea politicilor și standardelor de protecție a copilului, bugetarea bazată pe performanță, monitorizarea și evaluarea.

Studii recente arată că în Republica Moldova nu există un sistem de finanțare a serviciilor sociale consolidat și durabil, care să cuprindă atât resurse ale bugetului central, cât și ale celor locale, și care să asigure sustenabilitatea financiară a prestării serviciilor sociale, concomitent cu atingerea obiectivelor politicilor publice naționale. Mijloacele pentru finanțarea serviciilor sociale sunt planificate cu preponderență în bugetul de stat, deciziile privind redirectionarea acestora fiind luate la nivel central, în timp ce dezvoltarea serviciilor sociale comunitare este de competența autorităților publice locale (APL). În contextul descentralizării administrative și financiare, efortul major de finanțare a serviciilor sociale de prevenire a separării copilului de părinți și de îngrijire alternativă revine bugetelor locale, în majoritatea cazurilor fără resurse financiare suficiente. Studiile realizate la nivel național relevă că APL dispun de resurse limitate pentru finanțarea serviciilor sociale. Tipurile de costuri pe care le implică prestarea serviciilor sociale de diferite tipuri nu este suficient reglementată. În acest scop, Programul Național include elaborarea unei metodologii de calcul al costurilor de referință pentru serviciile sociale destinate protecției copilului, precum și a unui mecanism de repartizare echitabilă a resurselor financiare alocate autorităților administrației publice locale.

Prestatorii de servicii pot să creeze parteneriate public-private pentru furnizarea de servicii sociale, însă în baza unei proceduri financiare care face dificilă funcționarea acestor furnizori de servicii, în detrimentul beneficiarilor, copii și familiile acestora. În acest scop, Programul Național prevede revizuirea mecanismului de contractare a serviciilor sociale și modificarea Legii nr. 131/2015 privind achizițiile publice.

Activitatea specialiștilor în domeniul protecției copilului este afectată considerabil de finanțarea insuficientă din bugetele locale, în detrimentul îngrijirii și protejării copiilor din comunități. Programul Național prevede elaborarea unui mecanism de salarizare de la bugetul de stat a specialistului în protecția drepturilor copilului pentru a facilita angajarea

acestui de către organul local de specialitate în domeniul asistenței sociale și protecției familiei. Angajarea specialistului este necesară atât pentru consolidarea serviciilor de prevenire a separării copilului de familie și a serviciilor de îngrijire alternativă de tip familial, cât și pentru procesul de dezinstituționalizare. De asemenea, Programul Național prevede revizuirea componenței și sursei de finanțare a pachetului minim de servicii sociale, prin includerea în pachet a asistenței parentale profesioniste (APP) și a casei de copii de tip familial (CCTF), precum și finanțarea pachetului prin transferuri cu destinație specială.

Pentru reducerea fluctuației de personal cu atribuții în domeniul protecției copilului și pentru asigurarea continuității în îngrijirea copiilor, în cadrul Programului Național se va revizui grila de salarizare a personalului în funcție de complexitatea îngrijirii (de exemplu, copii din grupa de vârstă 0-3 ani, copii cu dizabilități, copii cu comportament deviant).

O altă problemă majoră o constituie condițiile sanitare precare din multe instituții de învățământ. Majoritatea școlilor din mediul rural nu dispun de toalete în încăpere, conectate la sistemul de apă și canalizare. În grupurile sanitare din interiorul instituțiilor de învățământ lipsesc săpunul și chiar apa de la robinet. Programul Național prevede elaborarea și finanțarea unui plan de acțiuni care să conecteze toate instituțiile de învățământ la sistemul de apeduct și canalizare în vederea asigurării igienei personale a elevilor.

2) Violența împotriva copilului

În ciuda eforturilor constante pentru prevenirea și combaterea violenței față de copii, aceasta continuă să fie o problemă pentru Republica Moldova. Cercetările recente arată următoarele aspecte îngrijorătoare: circa doi din cinci copii sunt victime ale violenței; circa una din șapte fete și unul din douăzeci de băieți sunt supuși violenței sexuale până la vârsta de 18 ani; violența fizică este cel mai frecvent tip de violență survenit în copilărie, afectând una din cinci fete și unul din trei băieți; circa una din nouă fete și unul din unsprezece băieți sunt supuși violenței emoționale din partea unui părinte, a unui îngrijitor adult sau a unei rude adulte. În ce privește populația școlară, aproximativ 13% elevii din Republica Moldova raportează că au fost victime ale violenței verbale (comparativ cu 10% în țările OECD) și 7% că au fost victime ale violenței fizice de câteva ori pe lună. În 2018 s-a înregistrat o creștere a fenomenului hărțuirii în școală ("bullying") comparativ cu 2014; astfel, 16% dintre elevi au raportat în 2018 că au fost hărțuiți la școală de cel puțin două ori în ultimele două luni comparativ cu 11% în 2014. Aceasta rată este mai mare decât în majoritatea țărilor din regiune.

S-a constatat lipsa unei intervenții eficiente a specialiștilor din domeniul sănătății, asistenței sociale, educației, justiției și ordinii de drept în cazurile copiilor care au suferit diverse forme de violență. În vederea prevenirii și combaterii violenței, Programul Național prevede dezvoltarea capacităților acestor specialiști la toate nivelurile în ceea ce privește procedurile și mecanismele de abordare a violenței și de asistență a copiilor victime, precum și a mass-mediei în sesizarea și raportarea corectă a cazurilor.

Un alt aspect îngrijorător îl constituie atitudinea de indiferență a populației față de violență, cultura de raportare a cazurilor aflându-se într-un stadiu incipient de dezvoltare. Astfel, Programul Național prevede campanii de informare și sensibilizare a populației

pentru a reacționa prompt la orice formă de violență împotriva copilului, precum și intervenții destinate prevenirii violenței.

Expunerea la mediul online sporește vulnerabilitatea copiilor în lipsa unor mecanisme de siguranță a copiilor. Astfel, conform unui studiu recent, 18% dintre copiii cu vârste între 9 și 17 ani au trecut cel puțin o dată printr-o experiență neplăcută pe Internet în ultimele 12 luni. Același studiu indică faptul că 12% dintre copiii din categoria de vârstă respectivă au primit mesaje cu caracter sexual pe chat-uri, iar 5% dintre ei li s-au solicitat să transmită imagini sau video cu părți intime ale corpului pe aplicații de tip messenger. Pentru creșterea gradului de siguranță a copiilor în mediul online, Programul Național prevede dezvoltarea unor mecanisme de raportare și blocare a materialelor de abuz sexual online al copilului, precum și de monitorizare a comportamentelor în vederea prevenirii riscurilor la care se expun copiii în mediul virtual.

Cei mai expuși violenței sunt copiii care locuiesc în zonele rurale cu infrastructură deficitară, copiii din familii cu venituri reduse, copiii aparținând unor minorități, copiii cu dizabilități, copiii migranți și refugiați, copiii aflați în conflict cu legea, copiii și tinerii care nu frecventează instituțiile educaționale și copiii cu condiții dificile de trai, care se confruntă deja cu bariere semnificative în participarea la educație din lipsa unor activități educative dezvoltate în comunitate. Programul Național prevede dezvoltarea unui pachet minim de activități de petrecere a timpului liber, accesibil pentru toți copiii și familiile cu copii, pentru care se vor calcula costurile de referință aferente.

Pentru copiii implicați în acte de violență de orice fel, în calitate de victimă, martor sau agresor, intervențiile actuale nu acoperă în suficientă măsură nevoile de sprijin și asistență specializată necesară. Programul Național planifică să continue dezvoltarea de servicii de asistență și reabilitare la nivelul APL de nivelul al doilea, crearea și furnizarea serviciilor de asistență psihosocială pentru copiii cu statut de victimă, martor, agresor în acte de violență, copiii în conflict cu legea și copiii cu comportament deviant. Se prevede, de asemenea, acordarea de suport specializat în trei centre regionale de asistență integrată și elaborarea unei metodologii eficiente de evaluare psihologică a copiilor victime ale violenței.

3) Mediu familial sigur și protector pentru copii

Numărul copiilor aflați în situație de risc a crescut semnificativ în ultimii ani, de la 3743 de cazuri noi în 2017 la 8005 cazuri noi în 2019, motivul principal constituindu-l neglijarea (2241 cazuri în 2017 și 6243 cazuri în 2019). În pofida creșterii numărului acestor copii, ajutorul bănesc acordat în cadrul serviciului social de sprijin pentru familiile cu copii a ajuns la doar 7534 copii în 2019. Mecanismul de finanțare al acestui serviciu prin intermediul Fondului de susținere a populației nu funcționează optim, în special în situații de criză.

Numărul copiilor separați de părinți înregistrează, de asemenea, o tendință ascendentă: de la 12749 copii în 2017 la 15403 copii în 2019. Grupurile de vârstă cele mai afectate de acest fenomen sunt 7-15 ani, urmat de 3-6 ani. Pentru asigurarea unui mediu familial sigur și protector care să asigure bunăstarea copiilor, Programul Național prevede măsuri și acțiuni menite să sprijine familiile în vederea prevenirii separării copilului de părinți, asigurarea unei îngrijiri alternative adecvate copiilor fără ocrotire părintească,

prevenirea instituționalizării, consolidarea sistemelor și serviciilor de protecție a copilului și asigurarea resurselor financiare și umane adecvate.

Prevenirea separării copiilor de părinți este abordată la nivel local în cadrul Serviciului social de sprijin pentru familiile cu copii și Serviciului social Asistență personală. Capacitățile instituționale la nivel local pentru prevenirea separării copilului de familie sunt însă limitate, ceea ce a condus la includerea în Programul Național a unor măsuri de dezvoltare a capacității specialiștilor care lucrează cu copiii și familiile acestora. În vederea prevenirii separării copiilor de părinți, familiile au nevoie de cunoștințe și abilități parentale consolidate pentru creșterea și îngrijirea copilului. Programul Național prevede o revizuire a măsurilor cuprinse în Strategia intersectorială de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale precum și implementarea unor programe și servicii de educație parentală acreditate în paralel cu derularea unor campanii de promovare a educației parentale în rândul populației tinere. Un accent deosebit va fi pus pe reglementarea finanțării de la bugetul de stat al programelor și serviciilor de educație parentală, concomitent cu subvenționarea serviciilor de educație antepreșcolară (creșe).

Sărăcia, dependența de droguri, dependența de alcool, violența și neglijarea sporesc riscul de separare a părinților de proprii copii. Aceștia sunt în fapt victime ale unor probleme socio-economice care caracterizează familiile vulnerabile. Programul Național prevede implementarea de programe de abilitare socio-economică a familiilor cu copii în situație de sărăcie pentru a preveni separarea cauzată de lipsuri materiale, concomitent cu măsuri de responsabilizare a părinților în special în vederea prevenirii neglijării copiilor. Programul Național include în acest scop: diversificarea și îmbunătățirea programelor de sprijin primar din cadrul serviciului social de sprijin familial pentru familiile cu copii, consolidarea capacităților specialiștilor în implementarea acestora, dezvoltarea, adaptarea și implementarea unor programe și servicii de reabilitare și consiliere pentru copii și părinții acestora care fac abuz de alcool, droguri și alte substanțe nocive.

Pentru a se dezvolta armonios și într-un mediu sigur și protector, *copiii separați de părinți* au nevoie de îngrijire într-un mediu familial. Serviciile actuale de îngrijire alternativă de tip familial răspund doar parțial nevoilor unor copii, și anume: copii din grupa de vârstă 0-3 ani; copii cu dizabilități; copii cu comportament deviant; grupuri de frați; copii cu necesități emoționale complexe. Programul Național prevede elaborarea de metodologii și pachete de sprijin financiar pentru serviciile de îngrijire suplimentare ce trebuie acordate în cadrul serviciului de APP și CCTF, în funcție de tipul de plasament și tipul de beneficiari. Distribuția serviciilor de îngrijire alternativă de tip familial și a practicilor de lucru nu este uniformă la nivelul întregii țări, având un impact negativ asupra copiilor. Deși există un ghid detaliat de aplicare a managementului de caz, aplicarea sa la nivel local diferă de la comunitate la comunitate, fiind condiționată de disponibilitatea unor servicii relevante și de capacitatea managerilor de caz de a utiliza adecvat această metodă de lucru. Pentru un răspuns adecvat în funcție de situațiile de risc identificate și evaluate, este nevoie atât de un management de caz funcțional cât și de servicii care să răspundă nevoilor identificate. În cadrul Programului Național se va elabora un plan de acțiuni pentru extinderea și diversificarea acestor servicii destinate copiilor separați de părinți, precum și revizuirea managementului de caz urmată de instruirea personalului în

implementarea corectă a acestuia.

În lipsa unor servicii suficiente de îngrijire de tip familial, continuă să fie utilizate *serviciile de plasament de tip rezidențial*, cu efecte profund negative asupra copiilor. Un număr de cca 800 de copii sunt actualmente plasați în instituții de tip rezidențial, lipsiți de un mediu familial care să le asigure o dezvoltare armonioasă și adaptată nevoilor lor. Programul Național prevede evaluarea tuturor instituțiilor rezidențiale și elaborarea planurilor de reorganizare-închidere a acestora, precum și estimarea necesarului de servicii sociale de îngrijire alternativă de tip familial unde vor fi transferați copiii. Concomitent, vor fi oprite alte plasamente ale copiilor (în special al celor sub 3 ani) în instituțiile în curs de reorganizare sau desființare, Programul Național prevăzând în acest sens instituirea unui moratoriu.

Reintegrarea în familie a copiilor dezinstituționalizați nu este întotdeauna susținută de demersuri adecvate atât la nevoile copiilor pentru revenirea în familie, cât și la nevoile familiilor biologice. Programul Național prevede elaborarea și implementarea unor acțiuni și metodologii menite să pregătească în mod optim reintegrarea în familia biologică.

Măsurile destinate *protecției copiilor și tinerilor care părăsesc sistemul de îngrijire de tip rezidențial* nu acoperă integral nevoile acestora. Programul Național prevede dezvoltarea unor servicii de suport pentru aceștia, precum ghidarea în carieră, suport pentru angajare, locuințe sociale asistate.

Pentru susținerea demersurilor de asigurare a bunăstării copiilor și a unui mediu protector, un rol fundamental îl joacă parteneriatele dintre autoritățile publice și societatea civilă. Experiența arată că organizațiile neguvernamentale au constituit un partener constant și eficient al autorităților din Republica Moldova, contribuind major la asigurarea bunăstării copiilor. Programul Național planifică să intensifice implicarea și a altor actori prin promovarea unor programe de responsabilitate corporativă, a voluntariatului și a influenței unor lideri de opinie (lideri ai instituțiilor religioase și de cult, oameni de cultură, bloggeri, etc.).

c) Expuneți clar cauzele care au dus la apariția problemei

Apariția și cronicizarea problemelor detaliate anterior au fost rezultatul unui cumul de cauze sistemice, care împreună și fiecare în parte au influențat și continuă să influențeze sistemul de protecție a copilului în Republica Moldova.

Cadrul normativ actual nu este în totalitate aliniat cadrului internațional privind drepturile copilului. Pe de altă parte, există o serie de lacune de ordin normativ ce afectează buna funcționare a sistemului de îngrijire și protecție a copilului. Aspectele deficitare ale actualului cadru normativ se referă în special la mecanismele intersectoriale de cooperare, reglementarea serviciilor de îngrijire de tip familial și, în ansamblu, la guvernarea sistemului care ar trebui să fie susținută de mecanisme de intervenție promptă și eficientă în beneficiul copiilor. În plus, unele acte normative nu pot fi implementate datorită lipsei de metodologii, instrucțiuni sau proceduri de aplicare. Un alt aspect evidențiat de analiza cadrului normativ se referă la anumite ambiguități în definirea unor termeni, roluri și responsabilități, care împiedică aplicarea unitară a prevederilor legale.

Sistemul de servicii pentru protecția copilului este insuficient diversificat și dezvoltat la nivelul întregii țări, neputând astfel răspunde nevoilor fiecărui copil, cu precădere a

nevoilor de a crește și dezvolta într-un mediu familial. Fără dezvoltarea și consolidarea unui continuum de servicii de prevenire a separării copilului de familie, îngrijire alternativă de tip familial, acordare a unui sprijin specializat pentru anumite vulnerabilități, inclusiv aplicarea unitară a managementului de caz, și funcționarea eficientă a sistemelor de referire, nu se poate oferi un răspuns complex și complet la nevoile copiilor vulnerabili. Situația este agravată și de faptul că multe familii nu dispun de suficiente abilități parentale pentru a îngriji și proteja copiii și nici de suficientă înțelegere a efectelor pe termen lung asupra dezvoltării copiilor ale unor fenomene precum violența asupra copiilor sau instituționalizarea.

Lipsește un *mecanism de monitorizare și evaluare* coerent pentru a asigura un răspuns complex și complet al sistemului de servicii la nevoile copiilor și a familiilor cu copii. Luarea deciziilor bazate pe dovezi este îngreunată de inexistența unor indicatori naționali instituționalizați, calculați pe baza unor date standardizate, coerente, exacte și disponibile la timp. Lipsa unui sistem informațional automatizat face ca procesul de colectare a datelor primare la nivel comunitar să fie preponderent manual și neuniform, afectând calitatea datelor și eficiența proceselor de lucru, inclusiv a managementului de caz, creând dificultăți în prelucrarea, analiza, raportarea și diseminarea datelor, și în final în luarea deciziilor la nivel local și central bazate pe dovezi și la timp.

Resursele umane ale sistemului de protecție a copilului sunt insuficiente ca volum și pregătire profesională. Acest lucru se datorează salariilor mici, lipsei resurselor financiare la nivelul primăriilor pentru a putea angaja specialiștii în domeniul protecției drepturilor copilului și lacunelor în implementarea legislației referitoare la instruirea inițială și continuă a personalului din domeniul asistenței sociale.

Dezvoltarea unui sistem eficient și funcțional, construit în interesul superior al copilului, nu este posibilă fără *resurse financiare* suficiente. Alocările bugetare sunt neadecvate nevoilor identificate și compromit modernizarea sistemului de protecție a copilului, precum și susținerea familiilor aflate în dificultate în a-și crește și educa în condiții adecvate copiii. Bugetarea bazată pe performanță este deficitară și face ca sistemul actual să nu poată răspunde prompt și eficient la nevoile fiecărui copil.

Normele sociale negative și mecanismele slabe de conștientizare a populației asupra unor aspecte importante ce afectează copiii și familiile în dificultate au un impact negativ. Formarea unei opinii publice contrare instituționalizării copiilor și violenței împotriva copiilor, și care să valorizeze rolul părinților în creșterea și educația copiilor, este împiedicată de lipsa unor campanii regulate de informare și sensibilizare.

d) Descrieți cum a evoluat problema și cum va evolua fără intervenție

Paradigma schimbării propusă de Programul Național cuprinde intervenții complexe asupra fiecărei probleme prioritare, la nivel de cadru normativ, dezvoltare a serviciilor sociale și investiții în capitalul uman pentru creșterea numărului și a nivelului său de profesionalizare și motivație. Fără acest program, interesul superior al copilului ar fi grav afectat, în mod special în ce privește dreptul acestuia de a crește într-un mediu familial sigur și protector. Astfel, în lipsa Programului Național nu ar fi posibilă atingerea următoarelor deziderate:

- dezvoltarea și completarea cadrului normativ și de politici care să conducă la buna

funcționare a sistemului de îngrijire și protecție a copiilor vulnerabili și familiilor acestora;

- asigurarea unei guvernante mai eficiente, care să eficientizeze mecanismele de cooperare intersectorială și interdepartamentală, implicând atât sectorul public cât și cel privat și neguvernamental;
- promovarea participării sociale, în special participarea copilului în deciziile care îl privesc astfel încât să se asigure relevanța intervențiilor și adaptarea lor la nevoile reale ale copiilor și familiilor acestora;
- consolidarea resurselor umane, tehnice și de infrastructură, susținute de alocări bugetare adecvate;
- dezvoltarea unui sistem diversificat de servicii și modernizarea metodelor de lucru, inclusiv a managementului de caz și sistemelor de referire, care să răspundă integral la nevoile copiilor vulnerabili;
- finanțarea corespunzătoare a sistemului de protecție a copilului, care să permită funcționarea sa în condiții optime în interesul superior al copilului;
- instituirea unui mecanism eficient de monitorizare și evaluare, incluzând standarde de calitate, indicatori naționali și procese de monitorizare instituționalizate, susținute de un sistem informațional automatizat în domeniul protecției copilului.

În lipsa acestor demersuri, există riscul de a nu avea răspunsuri adecvate la nevoile fiecărui copil. Rata sărăciei în rândul copiilor s-ar menține la cote îngrijorătoare, periclitându-le evoluția și dezvoltarea lor armonioasă. Atitudinea indiferentă a adulților față de violența asupra copilului ar contribui la cronicizarea acestui fenomen în Republica Moldova, afectând fizic și psihoemoțional un număr mare de copii, și având șanse reduse de eradicare. Părinții ar fi lipsiți de servicii de suport adecvate, astfel încât aceștia să își poată îngriji copiii într-un mediu familial protector. Sistemul de servicii destinate prevenirii separării copilului de familie și îngrijire alternativă de tip familial nu ar avea capacitatea de a oferi soluții adecvate copiilor vulnerabili, fiind astfel împiedicat să acționeze în interesul superior al copilului.

e) Descrieți cadrul juridic actual aplicabil raporturilor analizate și identificați carențele prevederilor normative în vigoare, identificați documentele de politici și reglementările existente care condiționează intervenția statului.

Programul Național este un document de politici publice în domeniul protecției copilului, care derivă din proiectul Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2030” și contribuie la implementarea acesteia. Programul Național este ancorat în Obiectivele de Dezvoltare Durabilă și are în vedere o serie de ținte naționalizate, astfel: ODD 1 – Fără sărăcie (1.1 și 1.3); ODD 3 – Sănătate și stare de bine (3.4.2); ODD 5 – Egalitate de gen (5.2); ODD 10 – Inegalități reduse (10.2); ODD 11 – Orașe și comunități durabile (11.1); ODD 16 – Pace, justiție și instituții puternice (16.1 și 16.2). Programul Național este în concordanță cu recomandările Planului de Acțiune pentru Republica Moldova 2021-2024 al Consiliului Europei și cu prevederile Agendei de asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană 2021-2027. De asemenea, Programul Național este în concordanță cu prevederile Legii nr. 338/1994 privind drepturile copilului, Legii nr. 123/2010 cu privire la serviciile sociale, Legii nr. 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situații

de risc și a copiilor separați de părinți și Legii nr. 129/2012 privind acreditarea prestatorilor de servicii sociale. Analiza situației a identificat totuși o serie de probleme a căror rezolvare necesită modificări ale cadrului normativ existent. Astfel, este necesară modificarea Legii nr. 338/1994 privind drepturile copilului în conformitate cu prevederile Convenției ONU cu privire la drepturile copilului. De asemenea, Legea nr. 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți trebuie revizuită pentru completarea listei situațiilor de risc, clarificarea definițiilor privind violența asupra copilului și evitarea dublării responsabilităților asistentului social comunitar cu cele ale specialistului în protecția drepturilor copilului. Perfecționarea cadrului normativ cu privire la acreditarea și prestarea serviciilor sociale copiilor presupune modificări ale Legii nr. 129/2012 privind acreditarea prestatorilor de servicii sociale, Hotărârii Guvernului nr. 95/2014 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la procedura de acreditare a prestatorilor de servicii sociale și Ordinului ministrului muncii și protecției sociale referitor la Nomenclatorul serviciilor sociale. Foarte importantă este modificarea Hotărârii Guvernului nr. 800/2018 în vederea extinderii pachetului minim de servicii sociale prin introducerea serviciilor de îngrijire de tip familial (APP și CCTF). În același timp, este necesară ajustarea mecanismului de contractare socială, prin revizuirea prevederilor legale privind achizițiile publice și parteneriatul public-privat referitor la serviciile sociale ce fac obiectul Legii nr. 131/2015 privind achizițiile publice, Hotărârii Guvernului nr. 665/2016 privind aprobarea Regulamentului achizițiilor publice de valoare mică și Legii nr. 827/2000 privind fondul pentru susținerea populației.

Pentru buna implementare a Hotărârii Guvernului nr. 38/2019 este necesară adoptarea unor ordine de ministru care să clarifice mecanismul de contractare a prestatorilor de servicii de instruire inițială și continuă, precum și aspecte organizaționale legate de evaluarea cursurilor, a prestațiilor de instruire și a calității instruirii. În vederea clarificării rolului, responsabilităților și personalului necesar a lucra în subdiviziunile stabilite în structura-tip a organului local de specialitate în domeniul asistenței sociale și protecției familiei, Hotărârea Guvernului nr. 828/2015 trebuie completată cu instrucțiuni specifice. Modificarea Legii nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar este necesară, de asemenea, în vederea majorării salariilor specialiștilor din domeniul asistenței sociale și protecție a familiei, cu efecte asupra reducerii fluctuației de personal și creșterii motivației la locul de muncă.

La nivel de politici, este necesară revizuirea Strategiei intersectoriale de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1106/2016 și elaborarea Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia, pentru a întări capacitățile părinților de a-și crește și îngriji copiii în mod corespunzător.

2. Stabilirea obiectivelor

a) Expuneți obiectivele care trebuie să fie legate direct de problemă și cauzele acesteia, formulate cuantificat, măsurabil, fixat în timp și realist

Programul Național are trei obiective generale și 12 obiective specifice. Măsurabilitatea acestora este asigurată prin indicatori de impact, respectiv de rezultat, dezagregați în funcție de diferite elemente de dezagregare relevante, și cu valori de referință și valori planificate. Obiectivele și indicatorii aferenți acestora sunt următorii:

Obiectivul general 1: Sistemul de protecție a copilului răspunde prompt și eficient la nevoile fiecărui copil, măsurat prin indicatorii de impact: Rata sărăciei extreme la copiii de 0-17 ani; Ponderea cheltuielilor subprogramului 9006 ”Protecția familiei și copilului” în bugetul public național și în PIB.

Obiectivul specific 1.1. Cadrul național normativ stabilește mecanismele de intervenție promptă și eficientă a sistemului de protecție la nevoile fiecărui copil, în conformitate cu prevederile Convenției ONU cu privire la drepturile copilului, Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, măsurat prin indicatorul de rezultat: Gradul de implementare în cadrul normativ a recomandărilor mecanismelor internaționale privind drepturile copilului.

Obiectivul specific 1.2. Autoritatea centrală de protecție a copilului guvernează eficient sistemul de protecție a copilului în baza evidențelor, măsurat prin indicatorii de rezultat: Sistem informațional automatizat funcțional în domeniul protecției copilului, dezvoltat în baza unui set de indicatori naționali instituționalizați; Numărul modificărilor operate la cadrul normativ și metodologic în baza datelor și informațiilor disponibile în Sistemul informațional automatizat în domeniul protecției copilului.

Obiectivul specific 1.3. Instituțiile de formare profesională asigură sistemul de protecție a copilului cu resurse umane calificate, care acționează prompt și eficient în interesul superior al copilului, măsurat prin indicatorii de rezultat: Numărul programelor de instruire aprobate de MMPS; Ponderea angajaților din sistemul public de protecție a copilului care au absolvit programe de instruire aprobate de MMPS.

Obiectivul specific 1.4. Cadrul normativ garantează finanțare suficientă autorităților publice locale și centrale pentru realizarea adecvată a competențelor atribuite în domeniul protecției drepturilor copilului, măsurat prin indicatorii de rezultat: Ponderea cheltuielilor subprogramului „Protecția familiei și copilului” în totalul Programului „Protecția socială”; Raportul dintre ponderea cheltuielilor în domeniul drepturilor copilului alocate în bugetul de stat pentru competențele autorităților centrale și în bugetele locale pentru competențele autorităților publice locale.

Obiectivul general 2: Adulții și copiii manifestă toleranță zero față de orice formă de violență împotriva copiilor, măsurat prin indicatorii de impact: Ponderea copiilor care au fost supuși oricărei forme de violență; Ponderea populației care consideră că orice act de violență asupra copilului trebuie raportat către autorități pentru ca acestea să intervină.

Obiectivul specific 2.1. Populația are cunoștințe îmbunătățite și reacționează la orice formă de violență față de copii, măsurat prin indicatorii de rezultat: Numărul cazurilor de violență față de copii înregistrate în baza sesizărilor și auto- sesizărilor conform HG nr. 270/2014; Ponderea cazurilor de violență confirmate din totalul cazurilor raportate (în baza sesizărilor și auto-sesizărilor).

Obiectivul specific 2.2. Serviciile și programele de petrecere a timpului liber sunt funcționale și accesibile pentru toți copiii, măsurat prin indicatorul de rezultat: Ponderea copiilor de 3-17 ani incluși în activități de petrecere a timpului liber.

Obiectivul specific 2.3. Există servicii specializate de asistență și reabilitare

psihosocială funcționale pentru copiii cu statut de victimă, martor, agresor în acte de violență, copii în conflict cu legea, copii cu comportament deviant, măsurat prin indicatorul de rezultat: Ponderea copiilor implicați în acte de violență care au beneficiat de servicii specializate de asistență și reabilitare psihosocială.

Obiectivul general 3: Copiii cresc într-un mediu familial sigur și protector, care le asigură bunăstarea, măsurat prin indicatorii de impact: Rata sărăciei absolute a gospodăriilor cu 3 și mai mulți copii; Ponderea copiilor aflați în situație de risc.

Obiectivul specific 3.1. Părinții și familiile au capacități consolidate pentru creșterea și îngrijirea copilului, măsurat prin indicatorul de rezultat: Numărul beneficiarilor de servicii și programe de educație parentală acreditate.

Obiectivul specific 3.2. Familiile cu copii aflați în situație de risc beneficiază de suportul necesar pentru prevenirea separării copiilor de părinți, măsurat prin indicatorii de rezultat: Ponderea copiilor care au beneficiat de suport în cadrul serviciului social de sprijin pentru familiile cu copii pentru prevenirea separării; Ponderea copiilor a căror separare nu a putut fi prevenită.

Obiectivul specific 3.3. Serviciile de îngrijire alternativă de tip familial sunt consolidate, disponibile și accesibile fiecărui copil, la necesitate, măsurat prin indicatorii de rezultat: Volumul cheltuielilor alocate în bugetele locale pentru serviciile de îngrijire alternativă de tip familial; Ponderea copiilor în servicii de plasament de tip familial.

Obiectivul specific 3.4. Instituțiile de îngrijire a copiilor de tip rezidențial sunt lichidate/reorganizate în favoarea serviciilor sociale de îngrijire alternativă de tip familial, măsurat prin indicatorii de rezultat: Numărul instituțiilor rezidențiale de tip vechi funcționale; Raportul dintre copiii aflați în servicii de plasament de tip rezidențial și copiii aflați în servicii de plasament de tip familial.

Obiectivul specific 3.5. Comunitățile și copiii beneficiază în urma parteneriatelor dintre autoritățile publice și societatea civilă pentru bunăstarea copilului, măsurat prin indicatorii de rezultat: Ponderea autorităților publice locale de nivelul întâi care implementează proiecte/programe în parteneriat cu societatea civilă pentru protecția și bunăstarea copilului; Ponderea copiilor beneficiari ai proiectelor implementate de autoritățile publice în parteneriat cu organizațiile societății civile.

3. Identificarea opțiunilor

a) Expuneți succint opțiunea „a nu face nimic”, care presupune lipsa de intervenție

În cazul în care nu ar fi implementat Programul Național, cadrul legal și practicile din domeniul protecției copilului nu ar fi pe deplin aliniate prevederilor Convenției ONU cu privire la drepturile copilului și nu ar fi suficient consolidate pentru a asigura respectarea interesului superior al copilului și bunăstarea și siguranța copiilor. Cei 21,6% din populația Republicii Moldova - copiii cu vârsta până la 18 ani - s-ar confrunta în continuare cu probleme majore care ar împiedica satisfacerea nevoilor și dezvoltarea lor armonioasă. Fără programe de prevenire și combatere a violenței asupra copiilor completate de servicii specializate de asistență și reabilitare destinate copiilor victime ale oricăror forme de violență, aceasta ar continua să fie un fenomen cu consecințe severe psihoemoționale care ar afecta evoluția și dezvoltarea armonioasă a copiilor. Copiii nu ar putea beneficia de o îngrijire într-un mediu familial sigur și protector dacă nu s-ar dezvolta și consolida o rețea

de servicii suficiente și diversificate de prevenire a separării copilului de familie și de îngrijire de tip familial, furnizate de specialiști cu competențe profesionale dezvoltate și susținute financiar de un sistem sustenabil.

b) Expuneți principalele prevederi ale proiectului, cu impact, explicând cum acestea țintesc cauzele problemei, cu indicarea noutăților și întregului spectru de soluții/drepturi/obligații ce se doresc să fie aprobate

1) Cadru normativ, guvernanta, resurse umane și finanțare

Pentru ca sistemul de protecție a copilului să poată răspunde prompt și eficient la nevoile fiecărui copil, Programul Național urmărește îmbunătățirea cadrului normativ, consolidarea capacității autorității centrale de a governa eficient sistemul de protecție a copilului, eficientizarea intervenției specialiștilor care lucrează în domeniu, și garantarea unei finanțări suficiente a autorităților locale și centrale pentru realizarea adecvată a atribuțiilor ce le revin în domeniul protecției copilului.

Astfel, Programul Național prevede elaborarea, modificarea și completarea cadrului normativ în domeniul protecției copilului pentru a fi într-o mai bună concordanță cu prevederile Acordului de Asociere Republica Moldova-Uniunea Europeană, Convenției ONU cu privire la drepturile copilului și Strategiei naționale de dezvoltare Moldova 2030. Se prevede ratificarea Protocolului opțional la Convenția ONU cu privire la drepturile copilului referitor la procedura de comunicare, aderarea la Convenția de la Haga din 1996 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea, executarea și cooperarea cu privire la răspunderea părintească și măsurile privind protecția copiilor și la Convenția de la Haga din 2007 privind obținerea pensiei de întreținere în străinătate pentru copii și alți membri ai familiei, elaborarea unei legi de punere în aplicare a prevederilor Convenției de la Haga din 1980 asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii, precum și elaborarea mecanismului național de coordonare a implementării Convenției de la Lanzarote.

De asemenea, Programul Național prevede elaborarea unui ghid cu privire la politicile interne de protecție a copilului (inclusiv online) pentru instituțiile care lucrează cu și pentru copii, concomitent cu elaborarea și aprobarea modificărilor la Legea nr. 338/1994 privind drepturile copilului, în conformitate cu prevederile Convenției ONU cu privire la drepturile copilului și ajustarea ulterioară a cadrului normativ subsecvent. În vederea acordării unui mandat clar pentru coordonarea activităților legate de implementarea Convenției ONU cu privire la drepturile copilului, se va revizui Hotărârea Guvernului nr. 409/1998 privind aprobarea Regulamentului Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului. O atenție deosebită va fi acordată elaborării mecanismului de consultare a opiniei copilului în procesul de luare a deciziilor care îl vizează.

De asemenea, Programul Național prevede modificarea Legii nr. 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți, în mai multe aspecte, cum ar fi completarea situațiilor de risc stipulate în art. 8, clarificarea responsabilităților personalului care lucrează cu copii și familiile acestora la nivel local (asistentul social comunitar, specialistul în protecția drepturilor copilului), transferarea specialistului în protecția drepturilor copilului în subordinea autorităților administrației publice locale de nivelul al doilea, clarificarea definițiilor privind violența asupra copilului.

Pentru un răspuns adecvat la nevoile fiecărui copil, Programul Național include

îmbunătățiri ale cadrului normativ și de politici cu privire la acreditarea și prestarea serviciilor sociale (ajustarea mecanismului de contractare socială și a procedurilor de achiziție a serviciilor sociale, parteneriatul public-privat, etc.), mecanismele de colaborare intersectorială, serviciile destinate copiilor cu comportament deviant (prin expertizarea Legii nr. 299/2018) și siguranța online a copiilor. Se va elabora, de asemenea, un program vizând creșterea siguranței și securității copiilor în instituțiile de învățământ și teritoriul adiacent al acestora.

Dezvoltarea unui sistem informațional automatizat în domeniul protecției copilului și a instrucțiunilor metodologice și operaționale de colectare și utilizare a datelor elaborat în baza unui set de indicatori naționali instituționalizați va permite MMPS să gestioneze eficient sistemul de protecție a copilului în baza evidențelor. Va fi elaborat un act normativ privind conceptul tehnic al sistemului informațional în vederea centralizării și digitalizării proceselor de colectare a datelor dezagregate privind situația copiilor aflați în situație de risc, a copiilor separați de părinți, a copiilor adoptați, a copiilor repatriați și a copiilor răpiți, care să faciliteze înregistrarea, luarea în evidență, acordarea asistenței, referirea, monitorizarea și raportarea cazurilor privind copiii, asigurarea calității datelor și calcularea unor indicatori naționali utili pentru luarea deciziilor la toate nivelurile de intervenție în beneficiul copilului.

Pentru un sistem al resurselor umane în domeniul protecției copilului și familiei bazat pe calitate și performanță, care acționează în interesul superior al copilului, va fi elaborat un mecanism de contractare a prestatorilor de servicii de instruire inițială și continuă potrivit necesităților de formare identificate anual, în baza documentației standard privind achiziția publică a serviciilor, oferta tehnică și de preț. Cadrul normativ se va completa cu metodologii și instrucțiuni care să faciliteze evaluarea cursurilor, a prestatorilor de instruire și a calității instruirii.

Programele de instruire inițială și continuă a personalului din sistemul de asistență socială și protecție a familiei și din sistemele conexe se vor concentra pe aplicarea managementului de caz, prevenirea separării copilului de familie, oferirea de asistență și servicii centrate pe drepturile copilului și în acord cu Liniile directoare ONU privind îngrijirea alternativă a copilului, prevenirea și combaterea violenței împotriva copiilor, aplicarea mecanismului de colaborare intersectorială în domeniul protecției copilului, a politicilor și standardelor de protecție a drepturilor copilului, monitorizarea și evaluarea, planificarea participativă a bugetelor în domeniul protecției copilului și familiei în baza indicatorilor de performanță, supervizarea profesională a personalului. De asemenea, va fi consolidat parteneriatul cu mediul academic privind pregătirea universitară și formarea continuă a asistenților sociali/specialiștilor în domeniul protecției copilului. În cadrul Programului Național se vor elabora instrucțiuni menite a clarifica rolul, responsabilitățile și personalul subdiviziunilor stabilite în structura-tip a organului local de specialitate în domeniul asistenței sociale și protecției familiei, conform Hotărârii Guvernului nr. 828/2015.

Îmbunătățirea mecanismului de finanțare în domeniul protecției copilului la toate nivelurile este prevăzută în Programul Național pentru a se putea susține un sistem de protecție a copilului solid și eficient. Se va elabora un mecanism de repartizare echitabilă a

resurselor financiare alocate autorităților administrației publice locale pentru protecția copilului și de indexare a prestațiilor sociale adresate copiilor și familiilor cu copii. Se prevede ajustarea mecanismului de contractare socială pentru ca autoritățile publice să poată contracta mai ușor servicii sociale de la alți prestatori. Pachetul minim de servicii sociale va fi extins prin introducerea serviciului de APP și CCTF, asigurându-se finanțarea acestui pachet de la bugetul de stat prin transferuri cu destinație specială. De asemenea, se va modifica Legea nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar în vederea majorării salariilor specialiștilor din domeniul asistenței sociale și protecție a familiei în scopul asigurării unei mai bune conexiuni între performanță, gradul de calificare și remunerarea muncii. În plus, se va elabora un mecanism de finanțare de la bugetul de stat a specialiștilor în protecția drepturilor copilului pentru angajarea acestora în cadrul structurii teritoriale de asistență socială.

Programul Național prevede și implementarea unui plan de acțiuni privind conectarea tuturor instituțiilor de învățământ preșcolar, primar, gimnazial și liceal la sistemul de apeduct și canalizare în vederea asigurării igienei personale a copilului.

Impact preconizat: Se prevede o pondere a cheltuielilor subprogramului 9006 *Protecția familiei și copilului* în bugetul public național de 6,8% în 2026 față de 3,3% în 2020, iar în PIB de 4,6% în 2026 față de 1,1% în 2020. Programul Național estimează că, prin aceste măsuri, rata sărăciei extreme în rândul copiilor de 0-17 ani va scădea de la 11,3% în 2019 la 8,5% în 2026.

2) Violența împotriva copilului

Pentru ca atât adulții cât și copiii să manifeste toleranță zero față de orice formă de violență împotriva copiilor, Programul Național prevede informarea, sensibilizarea și educarea populației cu privire la impactul negativ al tuturor formelor de violență față de copii și a stereotipurilor de gen, consolidarea resurselor umane implicate în mecanismele de abordare a violenței asupra copiilor și de asistență a copiilor victime ale violenței, precum și elaborarea și aprobarea mecanismului de raportare și blocare a materialelor de abuz sexual online al copilului.

Promovarea și diversificarea serviciilor și programelor de petrecere a timpului liber, dezvoltarea unui pachet minim de activități de petrecere a timpului liber accesibil pentru toți copiii, inclusiv a costurilor de referință, și implementarea lor la nivel comunitar vor contribui la prevenirea și reducerea actelor de violență asupra copiilor. Prevenirea violenței va constitui de altfel obiectivul unor programe specifice destinate copiilor de vârste diferite, care vor fi dezvoltate și implementate în cadrul Programului Național.

Vor fi create la nivelul autorităților administrației publice locale de nivelul al doilea servicii de asistență psihosocială pentru copii cu statut de victimă, martor, agresor în acte de violență, pentru copii în conflict cu legea și pentru copii cu comportament deviant. Până în 2026 vor fi funcționale trei centre regionale de asistență integrată a copiilor victime și martori ai infracțiunilor (Nord, Centru, Sud), având la bază modelul Barnahus. De asemenea, va fi elaborată o metodologie de evaluare psihologică a copiilor victime ale violenței.

Impact preconizat: Se estimează că prin implementarea Programului Național

ponderea copiilor care au fost supuși oricărei forme de violență să scadă de la 1,6% în 2020 la 0,5% în 2026, iar ponderea populației care consideră că orice act de violență asupra copilului trebuie raportat către autorități pentru ca acestea să intervină să crească de la 86,6% în 2018 la 100% în 2026.

3) Mediu familial sigur și protector pentru copii

Pentru ca toți copiii să crească într-un mediu familial sigur și protector care să le asigure bunăstarea este în primul rând nevoie ca părinții și familiile să aibă capacități suficiente și consolidate, precum și acces la servicii subvenționate de educație antepreșcolară. În acest scop, Programul Național prevede revizuirea Strategiei intersectoriale de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022, aprobarea unui mecanism de acreditare a programelor și serviciilor de educație parentală, precum și a unui mecanism-cadru de finanțare și contractare de la bugetul de stat a prestatorilor de programe și servicii de educație parentală. Implementarea programelor și serviciilor de educație parentală acreditate de care vor beneficia 500 de persoane și campaniile de promovare a educației parentale în rândul populației generale, în special în rândul populației tinere, vor contribui la consolidarea abilităților părinților de a-și crește și educa copiii într-un mediu sigur și protector.

Famiiliile cu copii aflate în situație de risc vor beneficia de suportul necesar pentru prevenirea separării copiilor de părinți prin diversificarea și îmbunătățirea programelor de sprijin primar din cadrul serviciului social de sprijin familial pentru familiile cu copii, ponderea copiilor beneficiari urmând a crește de la 7,8% în 2020 la 8,5% în 2026. Tot în scopul prevenirii separării, se vor implementa programe de abilitare socioeconomică a familiilor în situație de sărăcie, se vor dezvolta servicii de reabilitare și consiliere pentru copiii și părinții care fac abuz de alcool, droguri și alte substanțe nocive, iar populația va fi mai bine informată despre serviciile existente prin intermediul serviciului de asistență telefonică gratuită - *Telefonul Copilului*.

Serviciile de îngrijire alternativă de tip familial vor fi consolidate, disponibile și accesibile fiecărui copil în funcție de nevoi, drept pentru care se va elabora un plan de acțiuni pentru diversificarea și dezvoltarea acestora. Se prevede așadar ca raportul dintre copiii aflați în servicii de plasament de tip rezidențial și copiii aflați în servicii de plasament de tip familial să se îmbunătățească de la 1:4 în 2020 la 1:10 în 2026, volumul cheltuielilor alocate în bugetele locale pentru serviciile de tip familial urmând a se dubla în perioada de referință (170 milioane lei în 2026 față de 85 milioane lei în 2020). În vederea asigurării eficienței funcționării serviciului de APP și CCTF, vor fi concepute ghiduri metodologice și instrucțiuni pentru serviciile de îngrijire suplimentare ce urmează a fi oferite în cadrul acestora. Se va elabora un pachet de sprijin financiar suplimentar de care vor putea beneficia serviciul de APP și CCTF în cazul în care vor avea în îngrijire copii cu vârste de până la 3 ani, copii cu dizabilități, copii cu comportament deviant, copii cu necesități emoționale complexe sau grupuri de frați. Pachetul va avea la bază niște costuri de referință stabilite în funcție de tipul de beneficiari și complexitatea îngrijirii. Pentru copiii și tinerii care părăsesc sistemul de protecție, se vor dezvolta servicii de suport (ghidare în carieră, suport pentru angajare, locuințe sociale asistate, locuințe protejate etc.), concomitent cu elaborarea Regulamentului de organizare și funcționare a serviciului social

„Locuință socială asistată” și a standardelor minime de calitate aferente. În vederea asigurării dreptului copilului la condiții de trai adecvate pentru dezvoltarea sa fizică, psihică, morală și socială, femeile gravide și mamele cu copii de 0-3 ani din instituțiile penitenciare vor beneficia de servicii sociale adecvate. Programul Național prevede și revizuirea managementului de caz, ca metodă generică de lucru aplicabilă pentru toate serviciile destinate copilului și familiei.

Pentru finalizarea reformei de dezinstituționalizare a copiilor până în 2026, instituțiile de îngrijire a copilului de tip rezidențial (școli-internat, școli auxiliare, școli speciale, case-internat, școli sanatoriale, centre de plasament, etc.) vor fi evaluate și reorganizate/lichidate în favoarea reintegrării în familia biologică sau a serviciilor sociale de îngrijire alternativă de tip familial. Instituirea moratorului privind plasarea copiilor de orice vârstă, dar în special a copiilor până la 3 ani, în instituțiile rezidențiale care intră în proces de reorganizare/lichidare este, de asemenea, prevăzută în Programul Național.

Pentru succesul acestei ample reforme, este necesară implicarea comunității și a societății civile. Comunitățile și copiii vor beneficia în urma parteneriatelor dintre autoritățile publice și societatea civilă pentru bunăstarea copilului. Programul Național mai cuprinde dezvoltarea și promovarea programelor de responsabilitate socială corporativă de către mediul de afaceri, promovarea voluntariatului și implicarea liderilor de opinie la nivel comunitar în promovarea drepturilor copilului.

Impact preconizat: Se estimează că implementarea Programului Național va reduce rata sărăciei absolute a gospodăriilor cu 3 și mai mulți copii de la 38,1% în 2019 la 25% în 2026 și ponderea copiilor aflați în situație de risc de la 1,8% în 2020 la 1,5% în 2026. Toate cele 18 instituții rezidențiale de tip vechi funcționale în prezent se vor închide până la finele anului 2026.

c) Expuneți opțiunile alternative analizate sau explicați motivul de ce acestea nu au fost luate în considerare

Dat fiind atât conținutul analizei situației actuale a copiilor și a sistemului de protecție a copilului, cât și soluțiile propuse în cadrul Programului Național, nu au fost identificate motive pentru opțiuni alternative.

4. Analiza impacturilor opțiunilor

a) Expuneți efectele negative și pozitive ale stării actuale și evoluția acestora în viitor, care vor sta la baza calculării impacturilor opțiunii recomandate

În cazul în care nu se vor întreprinde acțiuni specifice (prevăzute în planul de acțiuni al Programului național) în domeniul protecției copilului, există riscul de a nu avea răspunsuri adecvate la nevoile fiecărui copil. Rata sărăciei în rândul copiilor s-ar menține la cote îngrijorătoare, periclitându-le evoluția și dezvoltarea lor armonioasă. Atitudinea indiferentă a adulților față de violența asupra copilului ar contribui la cronicizarea acestui fenomen în Republica Moldova, afectând fizic și psihoemoțional un număr mare de copii, și având șanse reduse de eradicare. Părinții ar fi lipsiți de servicii de suport adecvate, astfel încât aceștia să își poată îngriji copiii într-un mediu familial protector. Sistemul de servicii destinate prevenirii separării copilului de familie și îngrijire alternativă de tip familial nu ar avea capacitatea de a oferi soluții adecvate copiilor vulnerabili, fiind astfel împiedicat să acționeze în interesul superior al copilului.

Totodată, prin implementarea Programului Național va reduce rata sărăciei absolute a gospodăriilor cu 3 și mai mulți copii de la 38,1% în 2019 la 25% în 2026 și ponderea copiilor aflați în situație de risc de la 1,8% în 2020 la 1,5% în 2026. Toate cele 18 instituții rezidențiale de tip vechi funcționale în prezent se vor închide până la finele anului 2026.

De asemenea, prin implementarea Programului Național ponderea copiilor care au fost supuși oricărei forme de violență va scădea de la 1,6% în 2020 la 0,5% în 2026, iar ponderea populației care consideră că orice act de violență asupra copilului trebuie raportat către autorități pentru ca acestea să intervină va crește de la 86,6% în 2018 la 100% în 2026.

b1) Pentru opțiunea recomandată, identificați impacturile completând tabelul din anexa la prezentul formular. Descrieți pe larg impacturile sub formă de costuri sau beneficii, inclusiv părțile interesate care ar putea fi afectate pozitiv și negativ de acestea

Beneficiile pentru copii, familiile cu copii, specialiști și autorități au fost prezentate în secțiunea 3b) a acestei analize de impact.

Valoarea estimativă a resurselor financiare necesare pentru implementarea Programului Național în perioada 2022-2026 este de 105,7 mil. lei, din care 26,6 mil. lei (25,2% din total) pentru activitățile planificate pentru atingerea obiectivului general 1 - *Sistemul de protecție a copilului răspunde prompt și eficient la nevoile fiecărui copil*, 46,3 mil. lei (43,8% din total) - activităților planificate pentru atingerea obiectivului general 2 - *Adulții și copiii manifestă toleranță zero față de orice formă de violență împotriva copiilor* și 32,5 mil. lei (30,7% din total) - activităților planificate pentru atingerea obiectivului general 3 - *Copiii cresc într-un mediu familial sigur și protector care le asigură bunăstarea* și 0,3 mil. lei (0,3% din total) pentru *activități transversale de coordonare, monitorizare, evaluare și raportare*.

Resursele financiare în sumă de 26,6 mil. lei, aferente obiectivului general 1, sunt necesare pentru implementarea fiecărui obiectiv specific în parte al acestui în următoarele proporții: obiectivul specific 1.1. – 5,0%, obiectivul specific 1.2 – 13,0%, obiectivul specific 1.3 - 10,4% și obiectivul specific 1.4 - 71,6%.

Resursele financiare în sumă de 46,3 mil. lei, aferente obiectivului general 2, sunt necesare pentru implementarea fiecărui obiectiv specific în parte al acestui obiectiv general în următoarele proporții: obiectivul specific 2.1 - 23,3%, obiectivul specific 2.2 - 18,9% și obiectivul specific 3 - 57,8%.

Resursele financiare în sumă de 32,5 mil. lei, aferente obiectivului general 3, sunt necesare pentru implementarea fiecărui obiectiv specific în parte al acestui obiectiv general în următoarele proporții: obiectivul specific 3.1 – 18,0%, obiectivul specific 3.2 – 19,2%, obiectivul specific 3.3 – 55,1%, obiectivul specific 3.4 - 7,3% și obiectivul specific 3.5 - 0,4%.

Costul Programului Național divizat pe ani este următorul: 8,2 mil. lei – pentru anul 2022 (7,8% din total), 18,4 mil. lei (17,4% din total) – pentru anul 2023, 24,5 mil. lei (23,1% din total) – pentru anul 2024, 25 mil. lei (23,7% din total) – pentru anul 2025 și 29,6 mil. lei (28% din total) – pentru anul 2026.

Detalii privind resursele financiare estimate pentru implementarea Programului

Național sunt prezentate în anexa acestuia.

Realizarea unor acțiuni ale Programului Național ar putea genera costuri suplimentare față de cele prevăzute, care nu au putut fi estimate la momentul elaborării documentului și care urmează a fi determinate pe parcurs. De asemenea, având în vedere disponibilitatea limitată a resurselor bugetare, autoritățile publice centrale și locale vor întreprinde măsuri de atragere a resurselor extrabugetare pentru implementarea Programului Național. La etapa elaborării documentului de politici, UNICEF, Banca Mondială (proiectul „Reforma Învățământului în Moldova” și proiectul „Răspuns de Urgență la COVID-19”), USAID (proiectul „Data for Impact” și proiectul „Changing the Way We Care”) și Consiliul Europei, în calitate lor de parteneri de dezvoltare, susțin eforturile Guvernului în implementarea Programului Național, împreună cu o serie de organizații neguvernamentale (Parteneriate pentru fiecare copil, CCF Moldova, Terre des hommes).

b2) Pentru opțiunile alternative analizate, identificați impacturile completând tabelul din anexa la prezentul formular. Descrieți pe larg impacturile sub formă de costuri sau beneficii, inclusiv părțile interesate care ar putea fi afectate pozitiv și negativ de acestea

Nu este cazul.

c) pentru opțiunile analizate, expuneți cele mai relevante/iminente riscuri care pot duce la eșecul intervenției și/sau schimba substanțial valoarea beneficiilor și costurilor estimate și prezentați presupuneri privind gradul de conformare cu prevederile proiectului a celor vizați în acesta

Analiza situației în domeniul protecției copilului și consultările pe marginea prezentului Program Național au identificat câteva riscuri de implementare a acestuia, și anume:

- limite ale capacităților autorităților responsabile de implementarea Programului Național la toate nivelurile;
- resurse financiare insuficiente pentru implementarea tuturor acțiunilor incluse în Planul de acțiuni al Programului Național; capacități reduse de atragere de resurse extrabugetare pentru acoperirea necesităților de implementare a acțiunilor Programului Național fără acoperire din buget;
- fluctuația resurselor umane în cadrul autorităților responsabile de domeniul protecției copilului;
- pandemia de COVID-19 și fluxul de refugiați ca urmare a războiului din Ucraina, ce pot avea ca efect încetinirea unor procese legislative, diminuarea valorii bugetelor din cauza realocării fondurilor pentru urgențele pandemice și umanitare;
- eforturi neunitare și/sau dispersate de coordonare, monitorizare și evaluare a Programului Național.

Reducerea acestor riscuri și, ca urmare, implementarea eficientă a Programului Național, presupune crearea unor condiții și valorificarea unor oportunități. Printre condițiile esențiale se numără: 1) definirea autorităților responsabile pentru fiecare acțiune din Planul de acțiuni și introducerea în Planul de Acțiuni al Programului Național de măsuri concrete de creștere a capacității de implementare a acestora; 2) definirea colaborării necesare între autoritățile de la diferite niveluri și sectoare, precum și a parteneriatelor cu societatea civilă și partenerii de dezvoltare în scopul implementării

complete și la timp a Programului Național; 3) estimarea cât mai precisă a costurilor pentru acțiunile din Plan și a contribuției partenerilor de dezvoltare pentru alocarea corespunzătoare a fondurilor de la buget pentru acțiunile care nu sunt acoperite financiar, în paralel cu pregătirea din timp a acțiunilor de atragere de fonduri extrabugetare; 4) creșterea motivației financiare (o nouă grilă de salarizare) și non-financiare (instruiri, perfecționări, supervizare de suport) a personalului care lucrează în sistemul de protecție a copilului; 5) instituirea unui mecanism eficient de coordonare, monitorizare, evaluare și raportare.

Oportunitățile țin în mare parte de programele organizațiilor internaționale care susțin modernizarea sistemului de protecție a copilului și de existența unei societăți civile locale motivate și cu multă experiență în reforma sistemului de îngrijire alternativă a copilului.

d) dacă este cazul, pentru opțiunea recomandată expuneți costurile de conformare pentru întreprinderi, dacă există impact disproporționat care poate distorsiona concurența și ce impact are opțiunea asupra întreprinderilor mici și mijlocii. Se explică dacă sunt propuse măsuri de diminuare a acestor impacturi.

Nu este cazul.

Concluzie

e) Argumentați selectarea acestei opțiuni, în baza atingerii obiectivelor, beneficiilor și costurilor, precum și a asigurării celui mai mic impact negativ asupra celor afectați

Având în vedere argumentele expuse anterior referitoare la necesitatea dezvoltării unui sistem de protecție a copilului care să răspundă prompt și eficient nevoilor fiecărui copil, într-o societate în care adulții și copiii să manifeste toleranță zero față de orice formă de violență asupra copiilor și care să sprijine copiii pentru ca aceștia să poată crește într-un mediu familial sigur și protector care le asigură bunăstarea, considerăm că se impun acțiunile și măsurile prevăzute în Programul Național. Apreciem că opțiunea propusă de Programul Național este unica fezabilă din punct de vedere al atingerii obiectivelor generale și specifice.

5. Implementarea și monitorizarea

a) descrieți cum va fi organizată implementarea opțiunii recomandate, ce cadru juridic necesită a fi modificat și/sau elaborat și aprobat, ce schimbări instituționale sunt necesare

Coordonarea implementării Programului Național va fi realizată de către MMPS prin intermediul Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului (CNPDC). Activitățile de coordonare vor include: planificarea, coordonarea intersectorială și ghidarea strategică a acțiunilor actorilor implicați în implementarea Programului Național, coordonarea asistenței financiare și tehnice externe, aprobarea rapoartelor anuale de progres, evaluarea contribuției Programului Național la implementarea recomandărilor mecanismelor internaționale în domeniul drepturilor copilului, Acordului de Asociere, proiectului Strategiei naționale de dezvoltare Moldova 2030, Planului național de dezvoltare, Programului de activitate al Guvernului și Planului anual de activitate al Guvernului. În baza rapoartelor anuale de progres, CNPDC va recomanda autorităților publice responsabile includerea cheltuielilor necesare pentru implementarea Planului de acțiuni al Programului Național în strategiile sectoriale de cheltuieli și cadrul bugetar pe termen mediu.

Principala instituție responsabilă de implementarea Programului Național va fi MMPS, care are în responsabilitate directă implementarea a 56 de acțiuni din Planul de acțiuni. Totodată, MMPS este responsabil de colectarea rapoartelor anuale de progres de la celelalte autorități responsabile pentru implementarea Programului Național, și anume: MEC (acțiunile 43, 45, 49-54), Ministerul Afacerilor Interne (acțiunile 10, 13, 14, 16, 41), MS (acțiunile 57, 58, 71), Ministerul Justiției (acțiunea 64) și Cancelaria de Stat (acțiunile 1, 36, 74, 75).

b) indicați clar indicatorii de performanță în baza cărora se va efectua monitorizarea

Responsabilitatea pentru procesul de monitorizare, colectare a datelor și asigurare a conexiunii cu platforma electronică guvernamentală de monitorizare a documentelor de politici publice și a documentelor de planificare îi revine subdiviziunii de analiză, monitorizare și evaluare a politicilor (SAMEP) din cadrul MMPS, cu participarea reprezentanților direcției de politici în domeniul protecției drepturilor copilului și familiilor cu copii.

Scopul monitorizării constă în urmărirea modului în care sunt implementate acțiunile planificate și utilizate resursele disponibile în vederea determinării gradului de realizare a acțiunilor și a conformității acestora cu cele planificate, identificarea cauzelor eventualelor întârzieri și propunerea modificărilor pentru îmbunătățirea procesului de implementare, inclusiv a utilizării mai eficiente a resurselor.

Rezultatele monitorizării vor fi incluse în rapoartele anuale de progres ale MMPS cu privire la implementarea Programului Național, care vor servi ulterior la elaborarea raportului anual de progres al MMPS. Rapoartele de progres se vor elabora de către direcția de politici în domeniul protecției drepturilor copilului și familiilor cu copii din cadrul MMPS, cu suportul SAMEP și cu participarea altor autorități administrative centrale și părți interesate care contribuie la implementarea Programului Național.

Monitorizarea implementării Programului Național, atribuție a MMPS, se va realiza în baza indicatorilor de proces și produs, fiind prevăzute rapoarte anuale de progres ce vor fi elaborate și validate în baza cadrului de monitorizare și evaluare. Evaluarea, de asemenea atribuție a MMPS, se va realiza în baza indicatorilor de impact și de rezultat, fiind prevăzute în Program rapoarte de evaluare intermediară și finală, care vor fi dezbătute de către CNPDC.

Indicatorii de impact sunt elaborați la nivelul obiectivelor generale pentru a măsura impactul pe termen lung al intervențiilor avute în vedere de Programul Național (a se vedea secțiunea 2a) de mai sus). Indicatorii de impact sunt corelați cu ODD naționalizate și alți indicatori naționali care măsoară progresul în domeniul protecției copilului în urma consolidării sistemului de guvernare, prevenirii și combaterii violenței față de copil și susținerii unui mediu familial sigur și protector care asigură bunăstare fiecărui copil. Secțiunea 3b) a acestui document prezintă valorile de referință și planificate ale indicatorilor de impact.

Indicatorii de rezultat sunt elaborați la nivelul obiectivelor specifice pentru a măsura rezultatele pe termen mediu ale intervențiilor, și anume ale celor obținute la sfârșitul perioadei de implementare a Programului Național (a se vedea secțiunea 2a) de mai sus). Indicatorii de rezultat măsoară schimbările în performanța instituțională obținute ca urmare

a aplicării unui cadru normativ îmbunătățit și a unei rețele diversificate de servicii sociale, susținută de resurse financiare sustenabile, schimbările de comportament profesional ale personalului și funcționarilor care lucrează cu și pentru copii înregistrate ca rezultat al oportunităților de învățare și a unei salarizări bazate pe performanță, precum și schimbările la nivel de norme sociale și practici în urma campaniilor de informare, sensibilizare și educare a populației.

Indicatorii de proces și produs sunt elaborați la nivelul acțiunilor incluse în Planul de acțiuni al Programului Național. Acest tip de indicatori arată dacă s-a realizat sau nu o anumită acțiune, respectiv dacă s-au obținut produsele sau rezultatele pe termen scurt (noi bunuri și servicii, abilități și competențe noi) obținute cu resursele planificate în acest scop.

Programul Național conține o descriere detaliată a Cadrului de Monitorizare și Evaluare, inclusiv a tuturor indicatorilor de impact, rezultat, produs și proces. Fiecare indicator conține valori de referință (*baselines*) și valori planificate (*targets*) pentru a facilita activitatea de monitorizare și evaluare.

c) Identificați peste cât timp vor fi resimțite impacturile estimate și este necesară evaluarea performanței actului normativ propus. Explicați cum va fi monitorizată și evaluată opțiunea.

Implementarea prevederilor Programului Național va produce efecte din primul an după aprobarea acestuia prin Hotărâre de Guvern. Există termene de realizare prevăzute pentru fiecare acțiune în parte într-un anume an sau până la finalul implementării Programului Național. Monitorizarea va fi un process continuu și se va realiza în baza indicatorilor de produs și proces specificați în Cadrul de Monitorizare și Evaluare al Programului Național, rezultatele fiind reflectate în rapoarte regulate de progres. Impacturile și rezultatele pe termen mediu care măsoară performanța în îndeplinirea obiectivelor generale, respectiv specifice vor fi evaluate la mijloc de termen (în anul 2024) și la finalul implementării Programului Național (în anul 2026), în baza indicatorilor de impact și indicatorilor de rezultat incluși în Cadrul de Monitorizare și Evaluare.

6. Consultarea

a) Identificați principalele părți (grupuri) interesate în intervenția propusă

Părțile interesate direct afectate de implementarea Programului Național sunt copiii, familiile cu copii, personalul ce activează în sistemul de protecție a copilului și cetățenii.

Părțile interesate cu atribuții în implementarea Programului Național sunt următoarele: Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Cancelaria de Stat, Consiliul Național pentru Protecția Drepturilor Copilului, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Culturii, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Justiției, Ministerul Sănătății, Ministerul Finanțelor, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerul Economiei, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Ministerul Mediului, Avocatul poporului pentru drepturile copilului, Agenția Națională Asistență Socială, Institutul Național al Justiției, Agenția de Guvernare Electronică, Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației, Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică, Consiliul Național pentru Acreditarea Prestatorilor de Servicii Sociale, Agenția Națională de Ocupare a Forței de Muncă, Compania Națională de Asigurări în Medicină, Biroul Național de Statistică, Consiliul Coordonator al

Audiovizualului, Confederația Națională a Patronatului din Republica Moldova, Consiliul Economic pe lângă Prim-ministru, autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi și al doilea, instituțiile de învățământ superior, instituțiile de cultură, organizații ale societății civile, parteneri de dezvoltare, prestatorii de servicii privați, posturile de TV și radio publice și private.

b) Explicați succint cum (prin ce metode) s-a asigurat consultarea adecvată a părților

Procesul de elaborare a Programului Național a fost unul participativ, urmând metodologia validată de MMPS. Întregul proces a fost facilitat de Alianța ONG-urilor active în domeniul Protecției Sociale a Copilului și Familiei (APSCF), cu susținerea financiară a UNICEF Moldova. Identificarea și selectarea domeniilor prioritare pentru intervenție strategică în domeniul protecției copilului au fost realizate într-un cadru de consultare largă, care a inclus: analiza a peste 100 de documente (rapoarte, analize, evaluări, documente de politici etc.); 4 ședințe tematice cu participarea a 15 reprezentanți ai 12 organizații ale societății civile și proiecte internaționale din domeniul dezinstituționalizării și îngrijirii alternative, monitorizării și evaluării, prevenirii și combaterii violenței, sănătății copiilor și tinerilor; 6 ședințe tip focus grup la care au participat 9 manageri de servicii sociale de plasament pentru copii, 13 specialiști în protecția drepturilor copilului, 12 primari și asistenți sociali comunitari, 12 psihologi și specialiști în domeniile sănătate, educație și ordine publică, 13 reprezentanți ai organizațiilor societății civile active în domeniul protecției copilului, 10 mame din mediul rural; 8 interviuri aprofundate cu reprezentanți ai Secretariatului CNPDC, Avocatului Poporului pentru drepturile copilului, Ministerului Muncii și Protecției Sociale, Ministerului Justiției, Direcției generale pentru protecția drepturilor copilului a municipiului Chișinău și Comisiei pentru protecția copilului aflat în dificultate, cu experți independenți și un reprezentant al comunității române; un sondaj online (pe baza chestionarului elaborat de un grup de lucru constituit din 16 fete și băieți cu vârste de 12-15 ani din 9 localități ale țării) cu participarea a 8392 de copii.

Dimensiunile strategice, obiectivele generale și cele specifice, precum și acțiunile principale au fost stabilite și validate în cadrul a patru sesiuni ale Grupului tehnic de lucru special instituit de MMPS, din care au făcut parte reprezentanți ai tuturor ministerelor și agențiilor cu atribuții în domeniul protecției drepturilor copilului, partenerilor de dezvoltare și societății civile.

Proiectul final a fost consultat public în cadrul a trei sesiuni regionale cu participarea a 90 de reprezentanți ai autorităților publice locale din diferite regiuni și ai societății civile, precum și cu copiii.

c) Expuneți succint poziția fiecărei entități consultate față de documentul de analiză a impactului și sau intervenția propusă (se expune poziția a cel puțin unui exponent din fiecare grup de interese identificat)

Autoritățile publice centrale și locale consultate în procesul de elaborare a proiectului final au confirmat prioritățile de intervenție selectate și acțiunile propuse, dar au exprimat anumite rezerve referitoare la disponibilitatea resurselor pentru atingerea tuturor valorilor planificate ale indicatorilor în orizontul de timp al Programului Național, date fiind bugetele limitate la nivel național și local față de multitudinea problemelor care trebuie

rezolvate. Specialiștii care lucrează în sistemul de protecție a copilului au salutat inițiativa de modificare a grilei de salarizare care să aducă mai multă forță de muncă în sistem, oportunitățile de instruire planificate și modernizarea cadrului normativ din perspectiva îmbunătățirii practicilor de lucru. ONG-urile consultate au menționat că obiectivele și intervențiile din proiectul documentului reflectă necesitățile identificate în teren ale copiilor, familiilor cu copii și asistenților sociali, exprimându-și sprijinul pentru implementarea unora dintre activități. Partenerii de dezvoltare implicați în elaborarea și consultarea Programului Național au confirmat, de asemenea, susținerea tehnică și financiară pentru punerea în aplicare a mai multor acțiuni menite să conducă la schimbările pozitive preconizate în viața copiilor și familiilor cu copii. La rândul lor, copiii și-au văzut reflectate opiniile și propunerile în proiectul Programului Național.

Anexă

Tabel pentru identificarea impacturilor

Categoriile impact	Punctaj atribuit
Economic	
costurile desfășurării afacerilor	0
povara administrativă	0
fluxurile comerciale și investiționale	0
competitivitatea afacerilor	0
activitatea diferitelor categorii de întreprinderi mici și mijlocii	0
concurența de piață	0
activitatea de inovare și cercetare	0
veniturile și cheltuielile publice	+2
cadrul instituțional al autorităților publice	+3
alegerea, calitatea și prețurile pentru consumatori	0
bunăstarea gospodăriilor casnice și a cetățenilor	+1
situația social-economică în anumite regiuni	0
situația macroeconomică	0
alte aspecte economice	0
Social	
gradul de ocupare a forței de muncă	+2
nivelul de salarizare	+1
conditiile și organizarea muncii	0
sănătatea și securitatea muncii	0
formarea profesională	+2
inegalitatea și distribuția veniturilor	0

nivelul veniturilor populației	+1
nivelul sărăciei	+1
accesul la bunuri și servicii de bază, în special pentru persoanele social-vulnerabile	+3
diversitatea culturală și lingvistică	0
partidele politice și organizațiile civice	0
sănătatea publică, inclusiv mortalitatea și morbiditatea	+1
modul sănătos de viață al populației	+1
nivelul criminalității și securității publice	+1
accesul și calitatea serviciilor de protecție socială	+3
accesul și calitatea serviciilor educaționale	+2
accesul și calitatea serviciilor medicale	0
accesul și calitatea serviciilor publice administrative	+2
nivelul și calitatea educației populației	+1
conservarea patrimoniului cultural	0
accesul populației la resurse culturale și participarea în manifestații culturale	0
accesul și participarea populației în activități sportive	0
discriminarea	+2
alte aspecte sociale	0
De mediu	
clima, inclusiv emisiile gazelor cu efect de seră și celor care afectează startul de ozon	0
calitatea aerului	0
calitatea și acritatea apei și resurselor acvatice, inclusiv a apei potabile și de alt gen	0
biodiversitatea	0
flora	0
fauna	0
peisajele naturale	0
starea și resursele solului	0
producerea și reciclarea deșeurilor	0
utilizarea eficientă a resurselor regenerabile și neregenerabile	0
consumul și producția durabilă	0
intensitatea energetică	0
eficiența și performanța energetică	0
bunăstarea animalelor	0
riscuri majore pentru mediu (incendii, explozii, accidente, etc)	0
utilizarea terenurilor	0
alte aspecte de mediu	0

**PLAN de ACȚIUNI privind implementarea
PROGRAMULUI NAȚIONAL PENTRU PROTECȚIA COPILULUI PE ANII 2022- 2026**

Obiectivul general 1. SISTEMUL DE PROTECȚIE A COPILULUI RĂSPUNDE PROMPT ȘI EFICIENT LA NEVOILE FIECĂRUI COPIL

Indicatori de impact:

Rata sărăciei extreme la copiii de 0-17 ani (dezagregări: mediu de reședință; sex; grup de vârstă; dizabilitate).

Valoarea de referință (2019) – 11,3%; Valoarea planificată (2026) – 8,5%.

Ponderea cheltuielilor subprogramului 9006 *Protecția familiei și copilului* (dezagregări în bugetul public național; în PIB).

Valoarea de referință (2020) – 3,3% în bugetul public național, 1,1% în PIB; Valoarea planificată (2026) – 6,8% în bugetul public național, 4,6% în PIB.

Obiectivul specific 1.1. Cadrul național normativ stabilește mecanismele de intervenție promptă și eficientă a sistemului de protecție la nevoile fiecărui copil, în conformitate cu prevederile Convenției ONU cu privire la drepturile copilului, Acordului de Asociere și altor mecanisme internaționale

Indicator de rezultat:

Gradul de implementare în cadrul normativ a recomandărilor mecanismelor internaționale privind drepturile copilului (pe o scală de la 1 la 5, unde 1 înseamnă „nu au fost întreprinse acțiuni”, iar 5 înseamnă „recomandarea a fost realizată pe deplin”)

Valoarea de referință (2021) – zero, nu sunt atribuite puncte; Valoarea planificată (2026) – 5 puncte.

Nr. crt.	Acțiuni	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare, mii lei		Termen de realizare	Instituții responsabile
			surse bugetare	alte surse (estimări orientative pentru partenerii de dezvoltare)		
1	2	3	4		5	6
1.	Revizuirea Hotărârii Guvernului nr. 409/1998 privind aprobarea Regulamentului Consiliului Național	Hotărâre de Guvern aprobată	În limitele alocațiilor bugetare		2022	Cancelaria de Stat, Ministerul Muncii și Protecției Sociale,

	pentru Protecția Drepturilor Copilului, pentru a acorda Consiliului un mandat clar pentru coordonarea activităților legate de implementarea Convenției ONU cu privire la drepturile copilului, la toate nivelurile (național, raional și local, prin prisma cooperării intersectoriale)		aprobate			organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
2.	Elaborarea mecanismului de consultare a opiniei copilului în procesul de luare a deciziilor care îl vizează direct sau indirect și aprobarea Instrucțiunilor de consultare a opiniei copilului în documente de politici și în management de caz	Ordin al ministrului muncii și protecției sociale aprobat		Parteneriate pentru fiecare copil, 108,5	2023	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Cancelaria de Stat, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Justiției, Ministerul Sănătății, Avocatul poporului pentru drepturile copilului, organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
3.	Ratificarea Protocolului opțional la Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, referitor la procedura de comunicare	Proiect de lege aprobat	În limitele alocațiilor bugetare		2022-2023	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, partenerii de dezvoltare
4.	Aderarea la Convenția privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea, executarea și cooperarea cu privire la răspunderea părintească și măsurile privind protecția copiilor (Haga, 19 octombrie 1996)	Studiu de fezabilitate realizat Evaluarea costurilor realizată Proiect de lege aprobat	În limitele alocațiilor bugetare		2023-2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Sănătății, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerul Justiției, organizațiile

						societății civile, partenerii de dezvoltare
5.	Aderarea la Convenția privind obținerea pensiei de întreținere în străinătate pentru copii și alți membri ai familiei	Studiu de fezabilitate realizat Evaluarea costurilor realizată Proiect de lege aprobat	În limitele alocațiilor bugetare		2023-2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Sănătății, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerul Justiției, organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
6.	Elaborarea și aprobarea Legii privind punerea în aplicare a prevederilor Convenției asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii de la Haga din 25 octombrie 1980	Studiu de fezabilitate realizat Evaluarea costurilor realizată Proiect de lege aprobat	În limitele alocațiilor bugetare		2023-2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Sănătății, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerul Justiției, organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
7.	Realizarea unei expertize a Legii nr. 299/2018 privind măsurile și serviciile destinate copiilor cu comportament deviant	Raport de expertiză realizat	În limitele alocațiilor bugetare		2022	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Sănătății, organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
8.	Elaborarea cadrului normativ în vederea modificării mecanismelor de colaborare intersectorială în conformitate cu noile modificări ale cadrului normativ și situația curentă în domeniul protecției	Hotărâre de Guvern cu privire la mecanismul intersectorial de cooperare privind punerea în aplicare a Legii nr. 299/2018		Parteneriate pentru fiecare copil, 108,5	2023	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Sănătății, Ministerul

	copilului, inclusiv a procedurilor de prevenire a violenței în mediul online	aprobată Ordin comun aprobat al miniștrilor muncii și protecției sociale, sănătății, educației și cercetării cu privire la aprobarea Fișei de observare a bunăstării copilului, Fișei de evaluare a bunăstării copilului și Fișei de planificare a acțiunilor pentru prevenirea primară a riscurilor privind bunăstarea copilului în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 143/2018 pentru aprobarea Instrucțiunii cu privire la mecanismul de cooperare intersectorială pentru prevenirea primară a riscurilor privind bunăstarea copilului				Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Cancelaria de Stat, organizațiile societății civile
9.	Elaborarea Ghidului cu privire la politicile interne de protecție a copilului (inclusiv online) pentru instituțiile care lucrează cu și pentru copii	Ordin al ministrului muncii și protecției sociale aprobat		Parteneriate pentru fiecare copil, 108,5	2023	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Sănătății, Avocatul poporului pentru drepturile copilului, organizațiile societății civile

10.	Elaborarea instrucțiunilor-cadru pentru companiile private din domeniul TIC și companiile de hosting privind protecția copiilor de conținuturi ilegale, procedura de notificare și materialele care necesită a fi înlăturate	Hotărâre de Guvern aprobată		Consiliul European, 108,5	2022	Ministerul Afacerilor Interne, Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, organizațiile societății civile
11.	Modificarea Legii nr. 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți, pentru: - evitarea dublării responsabilităților asistentului social comunitar cu cele ale specialistului în protecția drepturilor copilului și transferarea specialistului în protecția drepturilor copilului în subordinea autorităților administrației publice locale de nivelul al doilea; - completarea listei situațiilor de risc (art.8); - clarificarea definițiilor privind violența asupra copilului.	Proiect de lege aprobat de Guvern și transmis Parlamentului		Parteneriate pentru fiecare copil, 55,9	2022-2023	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Finanțelor, organizațiile societății civile
12.	Elaborarea și aprobarea modificărilor la Legea nr.338/1994 privind drepturile copilului în conformitate cu prevederile Convenției ONU cu privire la drepturile copilului și ajustarea ulterioară a cadrului normativ subsecvent	Proiect de lege aprobat de Guvern și transmis Parlamentului	55,9		2023	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Cancelaria de Stat, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Avocatul poporului pentru drepturile copilului

13.	Elaborarea Planului național pentru siguranța on-line a copiilor	Hotărâre de Guvern aprobată		Consiliul European, 244,2	2022	Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației și Cercetării, Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației, Cancelaria de Stat, organizațiile societății civile
14.	Elaborarea Programului privind creșterea siguranței și securității copiilor în instituțiile de învățământ și teritoriul adiacent al acestora	Hotărâre de Guvern aprobată	244,2		2022	Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației și Cercetării
15.	Perfecționarea cadrului normativ cu privire la acreditarea și prestarea serviciilor sociale copiilor, și anume elaborarea și aprobarea modificărilor la: - Legea nr. 129/2012 privind acreditarea prestatorilor de servicii sociale; - Hotărârea Guvernului nr. 95/2014 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la procedura de acreditare a prestatorilor de servicii sociale; - Ordinul ministrului muncii și protecției sociale despre Nomenclatorul serviciilor sociale.	Proiect de lege aprobat de Guvern și transmis Parlamentului Hotărâre de Guvern aprobată Ordin modificat		CCF Moldova, 196,1	2023	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Consiliul național pentru acreditarea prestatorilor de servicii sociale, partenerii de dezvoltare
16.	Elaborarea și implementarea	Hotărâre de Guvern		Consiliul European,	2022-2023	Ministerul Afacerilor Interne,

	mecanismului național de coordonare a implementării Convenției de la Lanzarote	aprobată		108,5		Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene
--	--	----------	--	-------	--	---

Obiectivul specific 1.2. Autoritatea centrală de protecție a copilului guvernează eficient sistemul de protecție a copilului în baza evidențelor

Indicatori de rezultat:

Sistem informațional automatizat funcțional în domeniul protecției copilului, dezvoltat în baza unui set de indicatori naționali instituționalizați.

Valoarea de referință (2021) – 0; Valoarea planificată (2024) – 1.

Numărul modificărilor operate la cadrul normativ și metodologic în baza datelor și informațiilor disponibile în Sistemul informațional automatizat în domeniul protecției copilului.

Valoarea de referință (2021) – 0; Valoarea planificată (2024) – 4.

1	2	3	4	5	6	
17.	Dezvoltarea sistemului informațional automatizat în domeniul protecției copilului, în vederea centralizării și digitalizării proceselor de colectare a datelor dezagregate privind situația copiilor aflați în situație de risc, copiilor separați de părinți, copiilor adoptați, copiilor repatriați și copiilor răpiți, care să faciliteze înregistrarea, luarea în evidență, acordarea asistenței, referirea, monitorizarea și raportarea cazurilor privind copiii, asigurarea calității datelor și calcularea unor indicatori naționali utili pentru luarea deciziilor	Hotărâre de Guvern referitoare la conceptul tehnic al sistemului informațional aprobată Sistem informațional automatizat dezvoltat		Date pentru Impact, 3.249,2	2022-2024	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Agenția de Governare Electronică, Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică, Biroul Național de Statistică, autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi și al doilea, partenerii de dezvoltare
18.	Aprobarea Regulamentului cu privire la modul de funcționare și utilizare a	Hotărâre de Guvern aprobată		Date pentru Impact,	2023-2024	Ministerul Muncii și Protecției Sociale,

	Sistemului Informațional în domeniul Protecției Copilului			55,9		Agenția de Governare Electronică, Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică, Biroul Național de Statistică, autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi și al doilea, partenerii de dezvoltare
19.	Instituționalizarea setului național de indicatori în domeniul protecției copilului și a instrucțiunilor de raportare în corespundere cu prioritățile politicilor naționale și angajamentele internaționale, elaborarea și aprobarea fișelor de referință ale indicatorilor respectivi	Hotărâre de Guvern aprobată		Date pentru Impact, 108,5	2023	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Cancelaria de Stat, Biroul Național de Statistică, partenerii de dezvoltare
20.	Elaborarea instrucțiunilor referitoare la rolul, responsabilitățile și personalul (condiții și competențe necesare de angajare) subdiviziunilor stabilite în structura-tip a organului local de specialitate în domeniul asistenței sociale și protecției familiei (conform Hotărârii Guvernului nr. 828/2015)	Ordin al ministrului muncii și protecției sociale aprobat		Date pentru Impact, Changing the Way We Care, 55,9	2022	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Cancelaria de Stat, partenerii de dezvoltare

Obiectivul specific 1.3. Instituțiile de formare profesională asigură sistemul de protecție a copilului cu resurse umane calificate, care acționează prompt și eficient în interesul superior al copilului

Indicatori de rezultat:

Numărul programelor de instruire aprobate de Ministerul Muncii și Protecției Sociale (dezagregări: tip furnizor, tip instruire (inițială/continuă), domeniu de instruire, durata instruirii).

Valoarea de referință (2021) – 0; Valoarea planificată (2026) – 10.

Ponderea angajaților din sistemul public de protecție a copilului care au absolvit programe de instruire aprobate de Ministerul Muncii și Protecției Sociale (dezagregări: categorie de angajați, sex, grupă de vârstă, dizabilitate, unități administrativ-teritoriale de nivelul al doilea, nivel de educație, experiență, tip de instruire, categorie de furnizori, tematici)

Valoarea de referință (2021) – 0%; Valoarea planificată (2026) – 100%.

1	2	3	4	5	6	
21.	Elaborarea și aprobarea metodologiei de evaluare a necesităților de instruire a personalului din cadrul sistemului de asistență socială (conform Hotărârii Guvernului nr. 38/2019)	Ordin al ministrului muncii și protecției sociale aprobat		CCF Moldova, Parteneriate pentru fiecare copil, Changing the Way We Care, 55,9	2022-2023	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Agenția Națională Asistență Socială, organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
22.	Elaborarea și aprobarea mecanismului de contractare a prestatorilor de servicii de instruire inițială și continuă potrivit necesităților de formare identificate anual, în baza documentației standard privind achiziția publică a serviciilor, oferta tehnică și de preț (conform Hotărârii Guvernului nr. 38/2019)	Ordin al ministrului muncii și protecției sociale aprobat		Changing the Way We Care, alte părți interesate, 55,9	2022-2023	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Agenția Națională Asistență Socială, organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare, Ministerul Educației și Cercetării, instituțiile de învățământ superior
23.	Elaborarea și aprobarea componentei și a regulamentului de organizare și funcționare a Comisiei de evaluare a cursurilor și a prestatorilor de instruire, precum și a metodologiei de evaluare a cursurilor și prestatorilor de instruire inițială și continuă obligatorie pentru personalul implicat în prestarea serviciilor și asistenței pentru copii (conform Hotărârii Guvernului nr. 38/2019)	Ordine al ministrului muncii și protecției sociale aprobate		Changing the Way We Care, alte părți interesate, 55,9	2022-2023	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației și Cercetării, Agenția Națională Asistență Socială, organizațiile societății civile, instituțiile de învățământ superior, partenerii de dezvoltare

24.	Elaborarea și aprobarea componentei și a regulamentului de organizare și funcționare a Comisiei de evaluare a calității instruirilor în domeniul asistenței sociale, precum și a metodologiei de analiză a calității și de evaluare a rezultatelor cursurilor de instruire inițială și continuă realizate de prestatorii contractați de Agenția Națională Asistență Socială, conform metodologiei aprobate de Ministerul Muncii și Protecției Sociale și ale cursurilor de instruire organizate de alți actori în domeniul protecției copilului	Ordine al ministrului muncii și protecției sociale aprobate		Changing the Way We Care, alte părți interesate, 55,9	2022-2023	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Agenția Națională Asistență Socială, organizațiile societății civile, instituțiile de învățământ superior, partenerii de dezvoltare
25.	Consolidarea parteneriatului dintre autoritățile publice (Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Agenția Națională Asistență Socială etc.) și mediul academic privind pregătirea universitară și formarea continuă a asistenților sociali/specialiștilor în domeniul protecției copilului	Număr de acorduri de colaborare încheiate Număr de curriculum-uri universitare completate cu module în domeniul protecției drepturilor copilului, avizate de Ministerul Muncii și Protecției Sociale Număr de cursuri de instruire inițială și/sau continuă ale instituțiilor de învățământ superior, contractate de Agenția Națională Asistență Socială Număr de asistenți sociali/specialiști în domeniul protecției copilului instruiți de către		Date pentru Impact 601,2	2022 – 2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Agenția Națională Asistență Socială, instituțiile de învățământ superior, partenerii de dezvoltare, organizațiile societății civile

		instituțiile de învățământ superior contractate de Agenția Națională Asistență Socială				
26.	Modificarea mecanismului de supervizare profesională a personalului care activează în domeniul asistenței sociale și protecției familiei	Ordin al ministrului muncii și protecției sociale aprobat		Changing the Way We Care, Date pentru Impact, Parteneriate pentru fiecare copil, 108,5	2022-2023	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Agenția Națională Asistență Socială, organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
27.	Elaborarea și implementarea programelor de instruire inițială și continuă pentru îmbunătățirea competențelor profesionale în domeniul protecției copilului ale personalului din sistemul de asistență socială și protecție a familiei și din sistemele conexe: - aplicarea managementului de caz în corespundere cu sistemele și standardele naționale; - prevenirea separării copilului de familie de către Comisia de protecție a copilului aflat în dificultate; - oferirea de asistență și servicii centrate pe drepturile copilului și Liniile directoare ONU privind îngrijirea alternativă a copilului; - prevenirea și combaterea violenței împotriva copiilor, inclusiv a celei generate de utilizarea tehnologiei informaționale și comunicațiilor; - aplicarea mecanismului de colaborare	Număr de programe de instruire inițială și continuă în domenii intersectoriale elaborate și aprobate de Ministerul Muncii și Protecției Sociale, conform Hotărârii Guvernului nr. 38/2019 Număr de persoane instruite în domeniul protecției copilului (din domeniul asistență socială și protecție a familiei și din alte domenii conexe) Număr mediu de ore de instruire per persoană, pe domenii		Changing the Way We Care, Parteneriate pentru fiecare copil, CCF Moldova, Consiliul European, Date pentru Impact, CCF Moldova, 1.843,5	2022-2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Sănătății, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Institutul Național al Justiției, Agenția Națională Asistență Socială, autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi și al doilea, organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare, instituțiile de învățământ superior

<p>intersectorială în domeniul protecției copilului;</p> <ul style="list-style-type: none"> - aplicarea politicilor și standardelor de protecție a drepturilor copilului; - respectarea drepturilor copilului; - monitorizarea și evaluarea în domeniul protecției copilului și familiilor cu copii; - planificarea participativă a bugetelor în domeniul protecției copilului și familiei în baza indicatorilor de performanță; - utilizarea instrumentelor de colaborare intersectorială privind prevenirea primară a riscurilor de asigurare a bunăstării copilului. 					
--	--	--	--	--	--

Obiectivul specific 1.4. Cadrul normativ garantează finanțare suficientă autorităților publice locale și centrale pentru realizarea adecvată a competențelor atribuite în domeniul protecției drepturilor copilului

Indicatori de rezultat:

Ponderea cheltuielilor subprogramului „Protecția familiei și copilului” în totalul Programului „Protecția socială”.

Valoarea de referință (2020) – 9,7%; Valoarea planificată (2026) – 20%.

Raportul dintre ponderea cheltuielilor în domeniul drepturilor copilului alocate în bugetul de stat pentru competențele autorităților centrale și în bugetele locale pentru competențele autorităților publice locale.

Valoarea de referință (2021) – raport determinat în baza analizei bugetului realizat în anul 2021; Valoarea planificată (2026) – raport stabilit comparativ cu valoarea de referință.

1	2	3	4	5	6
28.	Elaborarea și aprobarea metodologiei de calcul a costurilor de referință pentru serviciile sociale prestate copiilor care necesită protecție socială sporită în perioadele de criză	Hotărâre de Guvern aprobată	Changing the Way We Care, alte părți interesate, 248,6	2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Cancelaria de Stat, Ministerul Finanțelor, organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare

29.	Elaborarea și aprobarea mecanismului de repartizare echitabilă a resurselor financiare alocate autorităților administrației publice locale pentru protecția copilului, în baza numărului de copii cu reședința obișnuită	Hotărâre de Guvern aprobată		Changing the Way We Care, alte părți interesate, 99,7	2024	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Finanțelor, Cancelaria de Stat, autoritățile administrației publice locale, organizațiile societății civile
30.	Modificarea cadrului normativ privind stabilirea modului de indexare a prestațiilor sociale adresate copiilor și familiilor cu copii	Hotărâre de Guvern aprobată	În limitele alocațiilor bugetare aprobate		2023	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Finanțelor
31.	Modificarea Legii nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar în vederea majorării salariilor specialiștilor din domeniul asistenței sociale și protecție a familiei; elaborarea unei hotărâri de Guvern cu privire la metodologia de atribuire a sporurilor la salariu pentru acești angajați în baza rezultatelor evaluării performanțelor și nivelului de calificare, în scopul asigurării unei conexiuni corespunzătoare între performanțe, nivelul de calificare și remunerarea muncii	Proiect de lege aprobat de Guvern și transmis Parlamentului Hotărâre de Guvern aprobată		Changing the Way We Care, alte părți interesate, 55,9	2025	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Finanțelor, Cancelaria de Stat, organizațiile societății civile
32.	Revizuirea grilei de salarizare a personalului implicat în prestarea serviciilor sociale pentru copii și familii cu copii în funcție de complexitatea îngrijirii (de exemplu, copii din grupa de vârstă 0-3 ani, copii cu dizabilități, copii cu comportament deviant) și creditele academice acumulate în cadrul instruirii	Hotărâre de Guvern aprobată	În limitele alocațiilor bugetare aprobate		2025	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Finanțelor, organizațiile societății civile

	profesionale continue					
33.	<p>Ajustarea mecanismului de contractare socială, prin revizuirea prevederilor legale privind achizițiile publice și parteneriatul public-privat referitor la serviciile sociale, pentru a oferi posibilitate autorităților publice centrale și locale să contracteze serviciile sociale necesare de la alți prestatori publici sau privați, astfel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - modificarea Legii nr. 131/2015 privind achizițiile publice, prin ajustarea procedurilor de achiziție a serviciilor sociale; - modificarea Hotărârii Guvernului nr. 665/2016 privind aprobarea Regulamentului achizițiilor publice de valoare mică modificată, prin excluderea pragului de 400 mii lei pentru contractele de achiziție a serviciilor sociale ca excepție de la regula generală; - modificarea Legii nr. 827/2000 privind fondul pentru susținerea populației, prin includerea finanțării adiționale a serviciilor sociale create la nivel local în raioanele care dispun de fonduri limitate pentru finanțarea serviciilor sociale pentru diverse categorii de persoane, inclusiv copii. 	<p>Proiecte de legi aprobate de Guvern și transmise Parlamentului</p> <p>Hotărâre de Guvern aprobată</p> <p>Ghid pentru administrația publică locală privind regimul de contractare a serviciilor sociale aprobat</p>		<p>Changing the Way We Care</p> <p>161,0</p>	2025	<p>Ministerul Muncii și Protecției Sociale,</p> <p>Ministerul Finanțelor,</p> <p>Cancelaria de Stat,</p> <p>organizațiile societății civile,</p> <p>partenerii de dezvoltare</p>
34.	Elaborarea mecanismului de finanțare de la bugetul de stat a specialiștilor în protecția drepturilor copilului pentru angajarea acestora în cadrul structurii	<p>Hotărâre de Guvern aprobată</p> <p>Număr de specialiști în domeniul protecției</p>	17.708,0		2023-2026	<p>Ministerul Muncii și Protecției Sociale,</p> <p>Ministerul Finanțelor,</p> <p>Cancelaria de Stat, Avocatul</p>

	teritoriale de asistență socială	drepturilor copilului angajați anual în baza noului mecanism de finanțare				poporului pentru drepturile copilului, organizațiile societății civile
35.	Modificarea Hotărârii Guvernului nr. 800/2018 în vederea extinderii pachetului minim de servicii sociale prin introducerea serviciului de asistență parentală profesionistă și a casei de copii de tip familial și finanțarea acestui pachet de la bugetul de stat, prin transferuri cu destinație specială	Hotărâre de Guvern aprobată	În limitele alocațiilor bugetare aprobate		2023-2024	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Agenția Națională Asistență Socială, organizațiile societății civile
36.	Elaborarea și asigurarea resurselor financiare necesare pentru implementarea Planului de acțiuni privind conectarea tuturor instituțiilor de învățământ preșcolar, primar, gimnazial și liceal la sistemul de apeduct și canalizare în vederea asigurării igienei personale a copilului (toalete/instalații sanitare în interiorul instituției de învățământ, alimentare cu apă, dotare cu materiale de igienă personală și de curățenie, etc.)	Hotărâre de Guvern aprobată Plan de acțiuni implementat Ponderea instituțiilor de învățământ conectate la sistemul de apeduct și canalizare	244,2		2023-2026	Cancelaria de Stat, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Ministerul Finanțelor, Ministerul Mediului, Ministerul Educației și Cercetării, autoritățile administrației publice locale, partenerii de dezvoltare
37.	Elaborarea unei cercetări comprehensive a fenomenului muncii copilului în Republica Moldova și a planului de acțiuni cu privire la abordarea problemelor identificate	Cercetare realizată; Plan de acțiuni elaborat și aprobat	561,8		2023-2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale Ministerul Educației și Cercetării, organizațiile societății civile

Obiectivul general 2. ADULȚII ȘI COPII MANIFESTĂ TOLERANȚĂ ZERO FAȚĂ DE ORICE FORMĂ DE VIOLENȚĂ ÎMPOTRIVA COPIILOR

Indicator de impact:

Ponderea copiilor care au fost supuși oricărei forme de violență (dezagregări: sex, grupă de vârstă, dizabilitate, mediu de reședință, tip de violență (fizică, sexuală, psihologică, neglijare, spirituală, economică), sursa sesizării, locul unde a avut loc cazul de violență, unități administrativ-teritoriale de nivelul al doilea, categorie de agresor, pericol iminent (da, nu), măsuri întreprinse)

Valoarea de referință (2020) – 1,6%; Valoarea planificată (2026) – 0,5%.

Ponderea populației care consideră că orice act de violență asupra copilului trebuie raportat către autorități pentru ca acestea să intervină

Valoarea de referință (2018) – 86,6%; Valoarea planificată (2026) – 100%.

Obiectivul specific 2.1. Populația are cunoștințe îmbunătățite și reacționează la orice formă de violență față de copii

Indicator de rezultat:

Numărul cazurilor de violență față de copii înregistrate în baza sesizărilor și auto-sesizărilor conform HG nr. 270/2014 (dezagregări: sex, grupă de vârstă, mediu de reședință, etnie, tip de violență, unități administrativ-teritoriale de nivelul al doilea, categorie de agresor, locul unde a avut loc cazul de violență, sursa raportării).

Valoarea de referință (2020) – 6828; Valoarea planificată (2026) – 3500.

Ponderea cazurilor de violență confirmate din totalul cazurilor raportate (în baza sesizărilor și auto-sesizărilor).

Valoarea de referință (2020) – 77,9%; Valoarea planificată (2026) – 95%.

1	2	3	4	5	6	
38.	Informarea, sensibilizarea și educarea populației cu privire la impactul negativ al tuturor formelor de violență față de copii (în special abuzul fizic, exploatarea și abuzul sexual, bullying-ul, violența online), precum și despre egalitatea de gen și combaterea stereotipurilor de gen (ce pot conduce la violență) în rândul copiilor în toate mediile	Număr de campanii de informare, sensibilizare și educare realizate, după tipul inițiatorului (autorități publice: ministere, agenții guvernamentale, alte instituții publice, autorități ale administrației publice		Consiliul European, Parteneriate pentru fiecare copil, 9.374,8	2022-2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Educației și Cercetării, Cancelaria de Stat, Avocatul poporului pentru drepturile copilului, organizațiile societății

		locale; parteneri de dezvoltare în colaborare cu autorități publice)				civile, partenerii de dezvoltare
39.	Dezvoltarea capacităților specialiștilor din domeniile sănătate, educație, asistență socială, justiție și ordine de drept, mass-media etc., la toate nivelurile, în ce privește mecanismele de abordare a violenței și de asistență a copiilor victime ale violenței	Număr de programe de instruire aprobate și implementate Numărul specialiștilor beneficiari de instruire		CCF Moldova, Parteneriate pentru fiecare copil, Consiliul European, Changing the Way We Care, 553,0	2022-2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Agenția Națională Asistență Socială, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Consiliul Coordonator al Audiovizualului, organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
40.	Realizarea a două studii sociologice pentru studierea opiniilor și percepțiilor populației referitoare la fenomenul violenței împotriva copilului	Studii realizate		Consiliul European, 650,6	2024 - 2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
41.	Elaborarea și aprobarea mecanismului de raportare și blocare a materialelor de abuz sexual online al copilului	Hotărâre de Guvern aprobată		Consiliul European, 196,1	2023-2026	Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației și Cercetării, Avocatul poporului pentru drepturile copilului, autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi și al doilea, organizațiile

societății civile

Obiectivul specific 2.2. Serviciile și programele de petrecere a timpului liber sunt funcționale și accesibile pentru toți copiii

Indicator de rezultat:

Ponderea copiilor de 3-17 ani incluși în activități de petrecere a timpului liber (dezagregări: sex, grupă de vârstă, mediu de reședință, etnie, dizabilitate, statut social (elev, tânăr), statut migrațional al părinților, statut al familiei).

Valoarea de referință (2024) – determinată în baza unui studiu de cartografiere; Valoarea planificată (2026) – determinată comparativ cu valoarea de referință.

1	2	3	4	5	6	
42.	Realizarea unui studiu de cartografiere a serviciilor și programelor de petrecere a timpului liber funcționale și accesibile la nivel de comunitate, precum și a copiilor incluși în activități de petrecere a timpului liber (cu dezagregare pe sexe, vârstă, mediu de reședință, etnie, dizabilitate, ocupație, statut migrațional al părinților, statut al familiei, situație economică a familiei)	Studiu de cartografiere realizat Valoare de referință stabilită	443,5		2024-2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației și Cercetării, partenerii de dezvoltare
43.	Dezvoltarea pachetului minim de activități de petrecere a timpului liber, accesibil pentru toți copiii, și stabilirea costurilor de referință aferente	Hotărâre de Guvern aprobată		Terre des hommes, 108,5	2024-2026	Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Culturii, Ministerul Finanțelor, autoritățile administrației publice locale, organizațiile societății civile
44.	Dezvoltarea și implementarea programelor de prevenire a violenței	Număr de programe de prevenire a violenței		Parteneriate pentru	2023-2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale,

	destinate copiilor de vârste diferite	dezvoltate, acreditate și implementate Număr de copii beneficiari de instruire în cadrul programelor de prevenire a violenței		fiecare copil, 8.200,5		Ministerul Economiei, Ministerul Afacerilor Interne, Avocatul poporului pentru drepturile copilului, mediul academic
45.	Implementarea, la nivel de comunitate, a activităților de petrecere a timpului liber (joc, sport, muzică etc.) pentru toți copiii și familiile cu copii	Ponderea autorităților publice locale care implementează pachetul minim de activități de petrecere a timpului liber Ponderea copiilor implicați în activități de petrecere a timpului liber Ponderea familiilor cu copii implicate în activități de petrecere a timpului liber	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Terre des hommes	2024-2026	Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, autoritățile administrației publice de nivelul întâi, instituțiile de învățământ, instituțiile de cultură, organizațiile societății civile

Obiectivul specific 2.3. Există servicii specializate de asistență și reabilitare psihosocială funcționale pentru copiii cu statut de victimă, martor, agresor în acte de violență, copii în conflict cu legea, copii cu comportament deviant

Indicator de rezultat:

Ponderea copiilor implicați în acte de violență care au beneficiat de servicii specializate (dezagregări: sex, grupă de vârstă, mediu de reședință, etnie, dizabilitate, statut (victimă, agresor, martor, din care cu statut de: copil în conflict cu legea, copil cu comportament deviant), mediu de îngrijire (familie, serviciu de plasament de tip familial, serviciu de plasament de tip rezidențial, copil în situație de stradă), tip de serviciu de care au beneficiat copiii). Valoarea de referință (2021) – 0%; Valoarea planificată (2026) – 50%.

1	2	3	4	5	6	
46.	Crearea și prestarea, la nivelul autorităților administrației publice locale de nivelul al doilea, a serviciilor de asistență psihosocială pentru copii cu statut de victimă, martor, agresor în acte	Număr de servicii de asistență psihosocială pentru copii funcționale la nivelul autorităților administrației publice	În limitele alocațiilor bugetare aprobate		2023-2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Sănătății, Ministerul

	de violență, copii în conflict cu legea și copii cu comportament deviant	locale de nivelul al doilea Număr de copii beneficiari ai serviciilor de asistență psihosocială				Finanțelor, Ministerul Afacerilor Interne, autoritățile administrației publice de nivelul al doilea, organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
47.	Dezvoltarea și asigurarea funcționalității centrelor regionale de asistență integrată a copiilor victime / martori ai infracțiunilor (Nord, Centru, Sud)	Număr de centre regionale de asistență integrată funcționale Număr de copii beneficiari ai serviciilor centrelor regionale	26.616,2		2023-2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Finanțelor, organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
48.	Elaborarea metodologiei de evaluare psihologică a copiilor victime ale violenței	Hotărâre de Guvern aprobată	108,5		2023-2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Justiției organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare

Obiectivul general 3. COPIII CRESC ÎNTR-UN MEDIU FAMILIAL SIGUR ȘI PROTECTOR, CARE LE ASIGURĂ BUNĂSTAREA

Indicatori de impact:

Rata sărăciei absolute a gospodăriilor cu 3 și mai mulți copii.

Valoarea de referință (2019) – 38,1%; Valoarea planificată (2026) – 25%.

Ponderea copiilor aflați în situație de risc (dezagregări: sex, grupă de vârstă, mediu de reședință, dizabilitate, unități administrativ-teritoriale de nivelul al doilea, cauze ale aflării copilului în situație de risc).

Valoarea de referință (2020) – 1,8%; Valoarea planificată (2026) –1,5%

Obiectivul specific 3.1. Părinții și familiile au capacități consolidate pentru creșterea și îngrijirea copilului

Indicator de rezultat:

Numărul beneficiarilor de servicii și programe de educație parentală acreditate (dezagregări: statut beneficiar (părinte, tutore/curator, asistent parental profesionist, părinte-educator, custode), sex, grupă de vârstă, mediu de reședință, tematici, tip prestator, sursă de finanțare, unități administrativ-teritoriale de nivelul al doilea).

Valoarea de referință (2021) – 0; Valoarea planificată (2026) – 500.

1	2	3	4	5	6	
49.	Revizuirea Strategiei intersectoriale de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1106/2016, inclusiv modificarea perioadei de implementare și elaborarea Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia	Hotărâri de Guvern aprobate	196,1		2022-2023	Ministerul Educației și Cercetării, Cancelaria de Stat, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
50.	Aprobarea, prin hotărâre de Guvern, a mecanismului de acreditare a programelor și serviciilor de educație parentală, inclusiv a instituțiilor mandatate cu acreditarea și monitorizarea acestor programe și servicii	Hotărâre de Guvern aprobată Număr de programe și servicii de educație parentală acreditate în baza noului mecanism	108,5		2022	Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Muncii și Protecției Sociale
51.	Elaborarea și aprobarea, prin hotărâre de Guvern, a mecanismului-cadru de finanțare și contractare de la bugetul de stat a prestatorilor de programe și servicii de educație parentală (publici și privați)	Hotărâre de Guvern aprobată	196,1		2022-2023	Ministerul Educației și Cercetării, Cancelaria de Stat, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Finanțelor

52.	Implementarea programelor și serviciilor de educație parentală acreditate	Număr de prestatori acreditați în realizarea programelor și serviciilor de educație parentală (publici, privați) Ponderea unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea care implementează programe și servicii de educație parentală acreditate Volumul resurselor alocate anual din bugetul național pentru programe și servicii de educație parentală acreditate	3.132,3		2023-2026	Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Sănătății, autoritățile administrației publice locale, organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
53.	Organizarea campaniilor de promovare a educației parentale în rândul populației generale, în special în rândul populației tinere	Număr de campanii organizate anual Număr de persoane informate		CCF Moldova, 1.985,8	2022-2023	Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Sănătății, autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea, organizațiile societății civile
54.	Elaborarea și implementarea programului de subvenționare a dezvoltării serviciilor de educație antepreșcolară (creșe)	Hotărâre de Guvern aprobată Număr de servicii de educație antepreșcolară dezvoltate cu suportul programului de subvenționare Ponderea copiilor de	213,6		2023-2026	Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Finanțelor, Cancelaria de Stat, Confederația Națională a Patronatului din Republica

		vârstă antepreșcolară care beneficiază de servicii dezvoltate cu suportul programului de subvenționare				Moldova, autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi
--	--	--	--	--	--	--

Obiectiv Specific 3.2. Familiile cu copii aflați în situație de risc beneficiază de suportul necesar pentru prevenirea separării copiilor de părinți

Indicator de rezultat:

Ponderea copiilor care au beneficiat de suport în cadrul serviciului social de sprijin pentru familiile cu copii pentru prevenirea separării (dezagregări: mediu de reședință, tip familie după număr de copii, statut al familiei (completă; incompletă), risc primar de separare, tip de suport oferit).

Valoarea de referință (2020) – 7,8%; Valoarea planificată (2026) – 8,5%.

Ponderea copiilor a căror separare de părinți nu a putut fi prevenită (dezagregări: sex, mediu de reședință, grupă de vârstă, dizabilitate, etnie, statut al copilului, tip serviciu de plasament, unități administrativ-teritoriale de nivelul al doilea).

Valoarea de referință (2020) – 3,1%; Valoarea planificată (2026) – 1,5% din numărul total de cazuri noi înregistrate.

1	2	3	4	5	6	
55.	Diversificarea și îmbunătățirea programelor de sprijin primar din cadrul serviciului social de sprijin familial pentru familiile cu copii și consolidarea capacităților specialiștilor în implementarea acestora	Studiu de referință cu privire la programele de sprijin primar realizat Număr de programe noi de sprijin primar implementate în cadrul serviciului social de sprijin pentru familii cu copii		Parteneriate pentru fiecare copil, 134,7	2023-2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Finanțelor, autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea, organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
56.	Implementarea programelor de abilitare socio-economică a familiilor cu copii în situație de sărăcie, pentru a preveni separarea cauzată de lipsuri materiale	Studiu de cartografiere a programelor de abilitare socio-economică de care beneficiază și familiile cu copii în situație de sărăcie realizat Număr de programe de		Parteneriate pentru fiecare copil, CCF Moldova, 239,9	2023-2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor, partenerii de dezvoltare

		abilitare socio-economică ce includ ca grup-țintă și familiile cu copii în situație de sărăcie Ponderea familiilor cu copii aflate în situație de sărăcie care beneficiază de programe de abilitare socio-economică				
57.	Dezvoltarea, adaptarea și implementarea programelor și serviciilor de reabilitare și consiliere pentru copiii și părinții care fac abuz de alcool, droguri și alte substanțe nocive	Număr de programe de reabilitare și consiliere a copiilor și părinților aprobate de Ministerul Sănătății Ponderea copiilor care fac abuz de alcool, droguri și alte substanțe nocive beneficiari de programe și servicii de reabilitare și consiliere Ponderea părinților care fac abuz de alcool, droguri și alte substanțe nocive beneficiari de programe și servicii de reabilitare și consiliere	4.415,5		2022-2026	Ministerul Sănătății, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Afacerilor Interne, organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
58.	Crearea și asigurarea funcționării Centrului de reabilitare și tratament pentru copiii consumatori de alcool, droguri și/sau de alte substanțe nocive	Hotărâre de Guvern aprobată Număr de copii beneficiari ai serviciilor Centrului de reabilitare și tratament	În limitele alocațiilor bugetare aprobate		2023-2026	Ministerul Sănătății, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Afacerilor Interne, organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare

59.	Informarea populației despre serviciile de asistență gratuită pentru copii prin intermediul <i>Telefonului Copilului</i>	Număr de campanii de informare a populației, inclusiv a copiilor, despre serviciile furnizate de <i>Telefonul Copilului</i> Număr de apeluri primite la <i>Telefonul Copilului</i> de la copii	1.450		2022-2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Cancelaria de Stat, organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
-----	--	---	-------	--	-----------	--

Obiectivul specific 3.3. Serviciile de îngrijire alternativă de tip familial sunt consolidate, disponibile și accesibile fiecărui copil, la necesitate

Indicatori de rezultat:

Volumul cheltuielilor alocate în bugetele locale pentru serviciile de îngrijire alternativă de tip familial (dezagregări: unități administrativ-teritoriale de nivelul al doilea, tip serviciu).

Valoarea de referință (2020) – 85 mil.lei; Valoarea planificată (2026) – 170 mil.lei.

Ponderea copiilor în servicii de plasament de tip familial (dezagregări: sex, mediu de reședință, grupă de vârstă, dizabilitate, etnie, statut al copilului, tip serviciu de plasament, unități administrativ-teritoriale de nivelul al doilea).

Valoarea de referință (2020) – 83,4 %; Valoarea planificată (2026) – 95%.

1	2	3	4	5	6	
60.	Elaborarea Ghidurilor metodologice și a Instrucțiunilor cu privire la serviciile de îngrijire suplimentare necesare funcționării Serviciului de asistență parentală profesionistă și Casei de copii de tip familial în funcție de tipul de plasament și tipul de beneficiari (copii din grupa de vârstă 0-3 ani, copii cu dizabilități, copii cu comportament deviant, copii cu necesități emoționale complexe, grupuri de frați)	Ordin al ministrului muncii și protecției sociale aprobat	108,5		2022	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea, organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
61.	Elaborarea unui plan de acțiuni pentru diversificarea serviciilor alternative de tip	Hotărâre de Guvern aprobată	244,2	Changing the Way We	2023-2025	Ministerul Muncii și Protecției Sociale,

	familial pentru copiii separați sau expuși riscului de separare de familiile lor			Care		Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Sănătății, Ministerul Finanțelor, autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea, partenerii de dezvoltare
62.	Elaborarea unui pachet de sprijin financiar suplimentar pentru Serviciul de asistență parentală profesionistă și Casa de copii de tip familial (care au în îngrijire copii cu vârste de până la 3 ani, copii cu dizabilități, copii cu comportament deviant, copii cu necesități emoționale complexe, grupuri de frați), inclusiv a metodologiei de calcul a costurilor de referință pentru aceste servicii în funcție de complexitatea îngrijirii, pe tipuri de beneficiari	Hotărâre de Guvern aprobată		CCF Moldova, Changing the Way We Care, 108,5	2023	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Finanțelor, organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
63.	Dezvoltarea serviciilor de suport pentru copiii și tinerii care părăsesc sistemul de îngrijire alternativă (ghidare în carieră, suport pentru angajare, locuințe sociale asistate, locuințe protejate etc.), inclusiv elaborarea regulamentului de organizare și funcționare a serviciului social „Locuință socială asistată” și a Standardelor minime de calitate	Hotărâre de Guvern aprobată Ponderea tinerilor care beneficiază de servicii de suport după părăsirea sistemului de îngrijire alternativă conform Planurilor individuale de asistență pentru tranziția de la sistemul de îngrijire de tip rezidențial/familial la trai independent		Changing the Way We Care, 17.300	2024-2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Economiei, Agenția Națională de Ocupare a Forței de Muncă, organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
64.	Prestarea serviciilor sociale femeilor	Regulamente ale	143,5		2022-2026	Ministerul Justiției,

	gravide și mamelor cu copii de 0-3 ani din instituțiile penitenciare în vederea asigurării dreptului copilului la condiții de trai adecvate pentru dezvoltarea sa fizică, psihică, morală și socială	instituțiilor penitenciare modificate din perspectiva respectării drepturilor copilului Număr de copii de 0-3 ani ale mamelor încarcerate care beneficiază de servicii de zi în afara instituției penitenciare Ponderea femeilor gravide și mamelor cu copii de 0-3 ani încarcerate care beneficiază de servicii de consiliere în scopul prevenirii abandonului și separării copilului de părinți				Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Sănătății, Ministerul Educației și Cercetării, autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi și al doilea, organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
65.	Revizuirea managementului de caz ca metodă generică de lucru aplicabilă tuturor serviciilor destinate copilului și familiei	Hotărâre de Guvern aprobată Ghidul managementului de caz revizuit Proceduri operaționale standard și formulare-tip pentru servicii elaborate și incluse în regulamentele serviciilor (ca parte a managementului de caz)	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Parteneriate pentru fiecare copil, Changing the Way We Care	2022-2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Sănătății, Ministerul Educației și Cercetării, autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi și al doilea, organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare

Obiectivul specific 3.4. Instituțiile de îngrijire a copiilor de tip rezidențial sunt lichidate/ reorganizate cu reintegrarea în familie a copiilor sau transferul în serviciile sociale de îngrijire alternativă de tip familial

Indicatori de rezultat:

Numărul instituțiilor rezidențiale de tip vechi funcționale (dezagregări: prestator (Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Sănătății, autoritățile administrației publice de nivelul al doilea), statut al copiilor din plasament, acoperire geografică (națională,

raională).

Valoarea de referință (2020) – 18 instituții rezidențiale; Valoarea planificată (2026) – 0 instituții rezidențiale.

Raportul dintre copiii aflați în servicii de plasament de tip rezidențial și copiii aflați în servicii de plasament de tip familial (dezagregări: unități administrativ-teritoriale de nivelul al doilea)

Valoarea de referință (2020) – 1:4; Valoarea planificată (2026) – 1:10.

1	2	3	4	5	6	
66.	Evaluarea tuturor instituțiilor rezidențiale pentru copii (școli-internat, școli auxiliare, școli speciale, case-internat, școli sanatoriale etc.) și elaborarea planurilor de reorganizare/lichidare pentru fiecare instituție, precum și estimarea necesarului de servicii sociale de îngrijire alternativă de tip familial	Rapoarte de evaluare a instituțiilor rezidențiale elaborate Ordine ale ministrului muncii și protecției sociale, ministrului educației și cercetării, ministrului sănătății, decizii ale autorităților administrației publice locale de nivelul al doilea, inclusiv ale Consiliului municipal Chișinău cu privire la lichidarea/reorganizarea instituțiilor rezidențiale aprobate Ordin comun al ministrului sănătății, ministrului muncii și protecției sociale și ministrului educației și cercetării cu privire la aprobarea metodologiei de lucru pentru dezinstituționalizare și reintegrare a copiilor		Parteneriate pentru fiecare copil, Changing the Way We Care, 2.259,6	2023-2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Sănătății, Ministerul Educației și Cercetării, autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi și al doilea, partenerii de dezvoltare

		aprobat Număr de instituții rezidențiale de tip vechi lichidate/reorganizate				
67.	Instituirea moratoriului privind plasamentul copiilor de orice vârstă, dar în special a copiilor până la 3 ani, în instituțiile rezidențiale care intră în proces de reorganizare/lichidare	Ordin comun al ministrului sănătății, ministrului muncii și protecției sociale și ministrului educației și cercetării, decizie a Consiliului municipal Chișinău privind instituirea moratoriului în instituțiile care intră în proces de lichidare/reorganizare aprobate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	CCF Moldova, Changing the Way We Care	2024	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Sănătății, Ministerul Educației și Cercetării, autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea
68.	Reintegrarea în familie sau transferul copiilor din instituțiile rezidențiale în proces de reorganizare/lichidare în servicii de îngrijire alternativă de tip familial	Număr de copii reintegrați în familiile biologice/extinse Număr de copii transferați din instituțiile care intră în proces de lichidare/reorganizare în servicii de plasament de tip familial	Costurile sunt considerate în limita bugetelor instituțiilor rezidențiale	CCF Moldova, Changing the Way We Care	2022-2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Sănătății, autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea, organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
69.	Evaluarea centrelor de plasament	Ordin al ministrului		Changing the Way We	2023-2026	Ministerul Muncii și

	temporar pentru copii și elaborarea planurilor de reorganizare/lichidare pentru fiecare instituție, precum și estimarea necesității de servicii sociale de îngrijire alternativă de tip familial.	muncii și protecției sociale cu privire la aprobarea metodologiei de evaluare a centrelor de plasament temporar pentru copii în situații de risc aprobat Număr de planuri de acțiuni privind dezvoltarea serviciilor de îngrijire alternativă de tip familial elaborate și aprobate		Care, 108,5		Protecției Sociale, Agenția Națională Asistență Socială, autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi și al doilea, prestatorii de servicii privați, organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
--	---	--	--	-----------------------	--	---

Obiectivul specific 3.5. Comunitățile și copiii beneficiază în urma parteneriatelor dintre autoritățile publice și societatea civilă pentru bunăstarea copilului

Indicatori de rezultat:

Ponderea autorităților publice locale de nivelul întâi care implementează proiecte/programe în parteneriat cu societatea civilă pentru protecția și bunăstarea copilului

Valoarea de referință (2021) – 0; Valoarea planificată (2026) – 50%.

Ponderea copiilor beneficiari ai proiectelor implementate de autoritățile publice în parteneriat cu organizațiile societății civile (dezagregări: sex, mediu de reședință, unități administrativ-teritoriale de nivelul al doilea).

Valoarea de referință (2021) – determinată de subdiviziunea analiză, monitorizare, evaluare politici din cadrul Ministerul Muncii și Protecției Sociale;
Valoarea planificată (2026) – determinată comparativ cu valoarea de referință.

1	2	3	4	5	6	
70.	Dezvoltarea și promovarea programelor de responsabilitate socială corporativă în mediul de afaceri	Număr de companii private care implementează programe de responsabilitate socială corporativă Plan de motivare și promovare a responsabilității sociale		CCF Moldova, 121,6	2022-2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Economiei, partenerii de dezvoltare, organizațiile societății civile

		corporative elaborat și promovat în mediul de afaceri				
71.	Extinderea serviciilor prestate de centrele de sănătate prietenoase tinerilor pentru a asigura accesul adolescenților din mediul rural	Număr de centre de sănătate prietenoase tinerilor care prestează servicii mobile pentru adolescenții din mediul rural Numărul adolescenților din mediul rural ce beneficiază de serviciile centrelor de sănătate prietenoase tinerilor	În limitele alocațiilor bugetare aprobate		2022-2026	Ministerul Sănătății, Ministerul Educației și Cercetării, autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea, Compania Națională de Asigurări în Medicină
72.	Susținerea și promovarea voluntariatului în implementarea programelor și proiectelor sociale orientate spre bunăstarea copilului	Număr de activități de voluntariat raportate anual în domeniul protecției drepturilor copilului Numărul copiilor care au beneficiat anual de activități de voluntariat în domeniul protecției copilului	În limitele alocațiilor bugetare aprobate		2022-2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației și Cercetării, autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi și al doilea, organizațiile societății civile
73.	Implicarea liderilor de opinie la nivel comunitar (lideri ai instituțiilor religioase și de cult, oameni de cultură, bloggeri etc.) în promovarea drepturilor copilului	Număr de evenimente publice în care sunt implicați lideri de opinie care vorbesc despre drepturile copilului Număr de emisiuni TV, radio și online care reflectă drepturile copilului (posturi	În limitele alocațiilor bugetare aprobate		2022-2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Culturii, organizațiile societății civile, posturile de TV și radio publice și private, partenerii de dezvoltare

		publice/private, naționale/regionale etc.)				
Acțiuni transversale						
1	2	3	4	5	6	
74.	Crearea grupurilor tematice în cadrul Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului în baza obiectivelor generale	Componentă a grupurilor stabilită Regulament de activitate al grupurilor elaborat și aprobat	În limitele alocațiilor bugetare aprobate		2022	Cancelaria de Stat, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Sănătății, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Justiției, organizațiile societății civile, partenerii de dezvoltare
75.	Organizarea ședințelor anuale ale Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului, în scopul coordonării procesului de implementare a Programului național	Număr de ședințe organizate Număr de rapoarte anuale de progres privind implementarea Programului național elaborate în conformitate cu cerințele platformei electronice de monitorizare a politicilor publice și aprobate Pondere recomandărilor elaborate în cadrul CNPDC care au fost implementate de autoritățile publice	În limitele alocațiilor bugetare aprobate		2022-2026	Cancelaria de Stat, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Sănătății, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Educației și Cercetării, partenerii de dezvoltare

		responsabile de implementarea Programului național				
76.	Monitorizarea implementării Programului național și elaborarea rapoartelor anuale de progres	Rapoarte anuale de progres elaborate în baza cadrului de monitorizare și validate	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	Date pentru Impact	2022-2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale
77.	Evaluarea intermediară și finală a Programului național	Raport de evaluare intermediară elaborat și discutat de Consiliul Național pentru Protecția Drepturilor Copilului Program național ajustat conform recomandărilor evaluării intermediare Raport de evaluare finală elaborat și discutat de Consiliul Național pentru Protecția Drepturilor Copilului	343,9		2023 - 2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale

				Eveniment consultare publică				3,3					
38	Informarea, sensibilizarea și educarea populației cu privire la impactul negativ al tuturor formelor de violență față de copii (în special abuzul fizic, exploatarea și abuzul sexual, bullyingul, violența online etc.), precum și despre egalitatea de gen și combaterea stereotipurilor de gen în rândul copiilor în toate mediile	Număr de campanii de informare și sensibilizare realizate, după tipul inițiatorului (autorități publice: ministere, agenții guvernamentale, alte instituții publice, autorități ale administrației publice locale; parteneri de dezvoltare în colaborare cu autorități publice); Volum de resurse financiare alocate anual pentru informare și sensibilizare în domeniul violenței, după sursa de finanțare (buget public, surse externe)	MMPS	MMPS	10	10		10		10		10	
				MAI	5	5		5		5		5	
				MEC	5	5		5		5		5	
				Cancelaria de Stat	2	2		2		2		2	
				Avocatul poporului pentru drepturile	2	2		2		2		2	
				OSC	5	5		5		5		5	
				Parteneri de dezvoltare	5	5		5		5		5	
				Cost acțiune		1.875,0		1.875,0		1.875,0		1.875,0	
39	Dezvoltarea capacităților specialiștilor din domeniile sănătate, educație, asistență socială, justiție și ordine de drept, mass-media etc., la toate nivelurile, în ce privește mecanismele de abordare a violenței și de asistență a copiilor victime ale violenței	Număr de programe de instruire aprobate și implementate Numărul specialiștilor beneficiari de instruire	MMPS	MMPS	10	10		10		10		10	
				ANAS	5	5		5		5		5	
				MEC	5	5		5		5		5	
				MJ	5	5		5		5		5	
				MAI	5	5		5		5		5	
				CCA	5	5		5		5		5	
				OSC	5	5		5		5		5	
				Parteneri de dezvoltare	10	10		10		10		10	
				Cost acțiune		110,6		110,6		110,6		110,6	
40	Realizarea a două studii sociologice pentru studierea opiniilor și percepțiilor populației referitoare la fenomenul violenței împotriva copilului	Studii realizate	MMPS	MMPS				10		10		10	
				OSC				5		5		5	
				Parteneri de dezvoltare				5		5		5	
				Expertiză locală						289,1			289,1
				Culegerea informației primare						32,9			32,9
				Eveniment consultare publică						3,3			3,3
41	Elaborarea și aprobarea mecanismului de raportare și blocare a materialelor de abuz sexual online al copilului	Hotărâre de Guvern aprobată	MAI	MAI		20		20		20		20	
				MMPS		5		5		5		5	
				MEC		5		5		5		5	
				Avocatul poporului pentru drepturile		5		5		5		5	
				APL I, II		5		5		5		5	
				OSC		5		5		5		5	
				Expertiză locală						192,7			
				Eveniment consultare publică						3,4			
42	Realizarea unui studiu de cartografiere a serviciilor și programelor de petrecere a timpului liber funcționale și accesibile la nivel de comunitate, precum și a copiilor incluși în activități de petrecere a timpului liber (cu dezagregare pe sexe, vârstă, mediu de reședință, etnie, dizabilitate, ocupație, statut migrațional al părinților, statut al familiei, situație economică a	Studiu de cartografiere realizat; Valoare de referință stabilită	MMPS	MMPS				10		10		10	
				MEC				5		5		5	
				Parteneri de dezvoltare				5		5		5	
				Expertiză locală						407,3			
				Culegerea informației primare						32,9			
				Eveniment consultare publică						3,3			
43	Dezvoltarea pachetului minim de activități de petrecere a timpului liber, accesibil pentru toți copiii, și stabilirea costurilor de referință aferente	Hotărâre de Guvern aprobată	MEC	MEC				10		10		10	
				MMPS				5		5		5	
				MC				5		5		5	
				MF				5		5		5	
				APL I, II				5		5		5	
				OSC				5		5		5	
				Expertiză locală						105,1			
				Eveniment consultare publică						3,4			
44	Dezvoltarea, acreditarea și implementarea programelor de prevenire a violenței destinate copiilor de vârste diferite	Număr de programe de prevenire a violenței dezvoltate, acreditate și implementate; Număr de copii beneficiari de instruire în cadrul programelor de prevenire a violenței	MMPS	MMPS		10		10		10		10	
				ME		5		5		5		5	
				MAI		5		5		5		5	
				Avocatul poporului pentru drepturile		5		5		5		5	
				Mediul academic		5		5		5		5	
				Cost acțiune				108,4		2.526,0		2.699,4	
45	Implementarea, la nivel de comunitate, a activităților de petrecere a timpului liber (joc, sport, muzică etc.) pentru toți copiii și familiile cu copii	Ponderea autorităților publice locale care implementează pachetul minim de activități de petrecere a timpului liber Ponderea copiilor implicați în activități de petrecere a timpului liber Ponderea familiilor cu copii implicate în activități de petrecere a timpului liber	MEC	MEC				5	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	5	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	5	În limitele alocațiilor bugetare aprobate
				MMPS				5		5		5	
				APL I				5		5		5	
				Instituțiile de învățământ				5		5		5	
				Instituțiile de cultură				5		5		5	
				OSC				2		2		2	
	Crearea și prestarea, la nivelul autorităților administrației publice	Număr de servicii de asistență psihosocială pentru copii funcționale la nivelul autorităților administrației	MMPS	MMPS		20		20	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	20	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	20	În limitele alocațiilor bugetare aprobate

46	locale de nivelul al doilea, a serviciilor de asistență psihosocială pentru copii cu statut de victimă, martor, agresor în acte de violență; pentru copii în conflict cu legea; pentru copii cu comportament deviant	Copii funcționare la nivelul autorităților administrației publice locale de nivelul al doilea Număr de copii beneficiari ai serviciilor de asistență psihosocială	MEC			5		5		5		5
			MS			5		5		5		5
			MF			5		5		5		5
			MAI			5		5		5		5
			APL II			10		10		10		10
			OSC			2		2		2		2
			Parteneri de dezvoltare			5		5		5		5
47	Dezvoltarea și asigurarea funcționalității centrelor regionale de asistență integrată a copiilor victime / martori ai infracțiunilor (Nord, Centru, Sud)	Număr de centre regionale de asistență integrată funcționale; Număr de copii beneficiari ai serviciilor centrelor regionale	MMPS	MMPS		30		30		30		30
			MJ			5		5		5		5
			MAI			5		5		5		5
			MEC			5		5		5		5
			MF			20		20		20		20
			OSC			10		10		10		10
			Parteneri de dezvoltare			10		10		10		10
			Cost acțiune					4.276,7		6.942,3		7.454,9
48	Elaborarea metodologiei de evaluare psihologică a copiilor victime ale violenței	Hotărâre de Guvern aprobată	MMPS	MMPS		10		10		10		10
			MEC			5		5		5		5
			MAI			5		5		5		5
			MJ			5		5		5		5
			OSC			2		2		2		2
			Parteneri de dezvoltare			5		5		5		5
			Expertiză locală					105,1				
			Eveniment consultare publică					3,4				
49	Revizuirea Strategiei intersectoriale de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1106/2016, inclusiv modificarea perioadei de implementare și elaborarea Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia	Hotărâri de Guvern aprobate	MEC	MEC	10	10						
			Cancelaria de Stat		5	5						
			MMPS		5	5						
			OSC		2	2						
			Parteneri de dezvoltare		2	2						
			Expertiză locală			192,7						
			Eveniment consultare publică			3,4						
50	Aprobarea, prin hotărâre de Guvern, a mecanismului de acreditare a programelor și serviciilor de educație parentală, inclusiv a instituțiilor mandatate cu acreditarea și monitorizarea acestor programe și servicii	Hotărâre de Guvern aprobată; Număr de programe și servicii de educație parentală acreditate în baza noului mecanism	MEC	MEC	10							
			MMPS		5							
			Expertiză locală			105,1						
			Eveniment consultare publică			3,4						
51	Elaborarea și aprobarea, prin hotărâre de Guvern, a mecanismului-cadru de finanțare și contractare de la bugetul de stat a prestatorilor de programe și servicii de educație parentală (publici și privați)	Hotărâre de Guvern aprobată	MEC	MEC	20	20						
			Cancelaria de Stat		5	5						
			MMPS		5	5						
			MF		10	10						
			Expertiză locală			192,7						
			Eveniment consultare publică			3,4						
52	Implementarea programelor și serviciilor de educație parentală acreditate	Număr de prestatori acreditați în realizarea programelor și serviciilor de educație parentală (publici, privați); Ponderea unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea care implementează astfel de programe și servicii; Volumul resurselor alocate anual din bugetul național pentru programe și servicii de educație parentală acreditate	MEC	MEC		5		5		5		5
			MMPS			5		5		5		5
			MAI			5		5		5		5
			MS			5		5		5		5
			APL I, II			5		5		5		5
			OSC			5		5		5		5
			Parteneri de dezvoltare			5		5		5		5
			Cost acțiune					704,7		757,8		809,8
53	Organizarea campaniilor de promovare a educației parentale în rândul populației generale, în special în rândul populației tinere	Număr de campanii organizate anual Număr de persoane informate	MEC	MEC	10	10						
			MMPS		2	2						
			MS		2	2						
			APL II		2	2						
			OSC		2	2						
			Cost acțiune			992,9		992,9				
54	Elaborarea și implementarea programului de subvenționare a dezvoltării serviciilor de educație antepreșcolară (creșe)	Hotărâre de Guvern aprobată; Număr de servicii de educație antepreșcolară dezvoltate cu suportul programului de subvenționare Ponderea copiilor de vârstă ante preșcolară care beneficiază de servicii dezvoltate cu suportul programului de subvenționare	MEC	MEC		20		20		20		20
			MMPS			5		5		5		5
			MF			5		5		5		5
			Cancelaria de Stat			5		5		5		5
			CNP			5		5		5		5
			CE pe lângă Prim-ministru			1		1		1		1
			APL I			1		1		1		1
			Expertiză locală					210,2				
			Eveniment consultare publică					3,4				
	Diversificarea și îmbunătățirea programelor de sprijin primar din cadrul serviciului social de sprijin familial pentru familiile cu copii	Studiu de referință cu privire la programele de sprijin primar realizat;	MMPS	MMPS		20		20		20		20
			MF			5		5		5		5
			APL II			5		5		5		5

55	Acțiuni serviciului social de sprijin familie pentru familiile cu copii și consolidarea capacităților specialiștilor în implementarea acestora	Număr de programe noi de sprijin primar implementate în cadrul serviciului de sprijin pentru familia cu copii		OSC			5		5		5		5		
				Parteneri de dezvoltare			5		5		5		5		
				Expertiză locală					131,4						
				Eveniment consultare publică					3,3						
56	Implementarea programelor de abilitare socio-economică a familiilor cu copii în situație de sărăcie, pentru a preveni separarea cauzată de lipsuri materiale	Studiu de cartografiere a programelor de abilitare socio-economică de care beneficiază și familiile cu copii în situație de sărăcie realizat Număr de programe de abilitare socio-economică ce includ ca grup-țintă și familiile cu copii în situație de sărăcie Ponderele familiilor cu copii aflate în situație de sărăcie care beneficiază de programe de abilitare socio-economică	MMPS	MMPS			20		20		20		20		
				ME			10		10		10		10		
				MF			5		5		5		5		
				Parteneri de dezvoltare			5		5		5		5		
				Expertiză locală					236,5						
				Eveniment consultare publică					3,4						
57	Dezvoltarea, adaptarea și implementarea programelor și serviciilor de reabilitare și consiliere pentru copii și părinți care fac abuz de alcool, droguri și alte substanțe nocive	Număr de programe de reabilitare și consiliere a copiilor și părinților aprobate de Ministerul Sănătății Ponderele copiilor care fac abuz de alcool, droguri și alte substanțe nocive beneficiari de programe și servicii de reabilitare și consiliere Ponderele părinților care fac abuz de alcool, droguri și alte substanțe nocive beneficiari de programe și servicii de reabilitare și consiliere	MS	MS			20		20		20		20		
				MMPS			10		10		10		10		
				MAI			5		5		5		5		
				OSC			5		5		5		5		
				Parteneri de dezvoltare			5		5		5		5		
				Cost acțiune			761,3		822,1		884,1		944,7		1.003,3
58	Crearea și asigurarea funcționării Centrului de reabilitare și tratament pentru copiii consumatori de alcool, droguri și/sau de alte substanțe nocive	Hotărâre de Guvern aprobată Număr de copii beneficiari ai serviciilor Centrului de reabilitare și tratament	MS	MS			20		20		20		20		
				MMPS			5		5		5		5		
				MAI			5		5		5		5		
				OSC			5		5		5		5		
				Parteneri de dezvoltare			5		5		5		5		
59	Informarea populației despre serviciile de asistență gratuită pentru copii prin intermediul Telefonului Copilului	Număr de campanii de informare a populației, inclusiv a copiilor, despre serviciile furnizate de Telefonul Copilului Număr de apeluri primite la Telefonul Copilului de la copii	MMPS	MMPS			5		5		5		5		
				Cancelaria de Stat			2		2		2		2		
				OSC			2		2		2		2		
				Parteneri de dezvoltare			5		5		5		5		
				Cost acțiune			377,6		268,1		268,1		268,1		268,1
60	Elaborarea Ghidurilor metodologice și a Instrucțiunilor cu privire la serviciile de îngrijire suplimentare necesare funcționării Serviciului de asistență parentală profesionistă și Casei de copii de tip familial în funcție de tipul de plasament și tipul de beneficiari (copii din grupa de vârstă 0-3 ani, copii cu dizabilități, copii cu comportament deviant, copii cu necesități emoționale complexe, grupuri de frați)	Ordin al ministrului muncii și protecției sociale aprobat	MMPS	MMPS			10								
				APL II			5								
				OSC			2								
				Parteneri de dezvoltare			2								
				Expertiză locală					105,1						
				Eveniment consultare publică					3,4						
61	Elaborarea unui plan de acțiuni pentru diversificarea serviciilor alternative de tip familial pentru copiii separați sau expuși riscului de separare de familiile lor.	Hotărâre de Guvern aprobată	MMPS	MMPS			10		10		10		10		
				MEC			5		5		5		5		
				MS			5		5		5		5		
				MF			5		5		5		5		
				APL II			5		5		5		5		
				Parteneri de dezvoltare			5		5		5		5		
				Expertiză locală					240,9						
				Eveniment consultare publică					3,3						
62	Elaborarea unui pachet de sprijin financiar suplimentar pentru Serviciul de asistență parentală profesionistă și Casa de copii de tip familial (care au în îngrijire copii cu vârste de până la 3 ani, copii cu dizabilități, copii cu comportament deviant, copii cu necesități emoționale complexe, grupuri de frați), inclusiv aprobarea hotărârii de Guvern cu privire la metodologia de calcul a costurilor de referință pentru serviciile sociale Serviciul de asistență parentală profesionistă și Casa de copii de tip familial, elaborată în funcție de complexitatea îngrijirii, pe tipuri de beneficiari	Hotărâre de Guvern aprobată	MMPS	MMPS			10								
				MF			5								
				OSC			2								
				Parteneri de dezvoltare			2								
				Expertiză locală					105,1						
				Eveniment consultare publică					3,4						
	Dezvoltarea serviciilor de suport pentru copiii și tinerii care părăsesc sistemul de îngrijire de tip instituțional și/sau de familie alternativă (abuz de alcool, droguri și/sau de	Hotărâre de Guvern aprobată; Număr de tineri care beneficiază de servicii de suport după părăsirea sistemului de familie	MMPS	MMPS					10		10		10		
				ME					5		5		5		

70	Dezvoltarea și promovarea programelor de responsabilitate socială corporativă de către mediul de afaceri	Număr de companii private care implementează programe de responsabilitate socială corporativă; Plan de motivare și promovare a responsabilității sociale corporative elaborat și promovat în mediul de afaceri	MMPS	MMPS	20	20	20	20	20	20	20	20		
				ME	10	10	10	10	10	10	10	10		
				Parteneri de dezvoltare	5	5	5	5	5	5	5	5		
				OSC	5	5	5	5	5	5	5	5		
				Expertiză locală		118,2								
			Eveniment consultare publică		3,4									
71	Extinderea serviciilor prestate de centrele de sănătate prietenoase tinerilor, pentru a asigura accesul adolescenților din mediul rural	Număr de centre de sănătate prietenoase tinerilor care prestează servicii mobile pentru adolescenții din mediul rural; Număr de adolescenți din mediul rural ce beneficiază de serviciile centrelor de sănătate prietenoase tinerilor (pondere în totalul adolescenților din mediul rural)	MS	MS	10	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	10	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	10	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	10	În limitele alocațiilor bugetare aprobate		
				MEC	5	5	5	5	5	5	5			
				APL II	10	10	10	10	10	10	10			
				CNAM	5	5	5	5	5	5	5			
72	Susținerea și promovarea voluntariatului în implementarea programelor și proiectelor sociale orientate spre bunăstarea copilului	Număr de activități de voluntariat raportate anual în domeniul protecției drepturilor copilului Numărul copiilor care au beneficiat anual de activități de voluntariat în domeniul protecției copilului	MMPS	MMPS	5	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	5	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	5	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	5	În limitele alocațiilor bugetare aprobate		
				MEC	10	10	10	10	10	10	10			
				APL I, II	10	10	10	10	10	10	10			
				OSC	5	5	5	5	5	5	5			
73	Implicarea liderilor de opinie la nivel comunitar (lideri ai instituțiilor religioase și de cult, oameni de cultură, bloggeri, lideri de opinie etc.) în promovarea drepturilor copilului	Număr de evenimente publice în care sunt implicați lideri de opinie care vorbesc despre drepturile copilului; Număr de emisiuni TV, radio și online care reflectă drepturile copilului (posturi publice/private, naționale/regionale etc.)	MMPS	MMPS	5	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	5	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	5	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	5	În limitele alocațiilor bugetare aprobate		
				MAI	5	5	5	5	5	5	5			
				MC	10	10	10	10	10	10	10			
				OSC	10	10	10	10	10	10	10			
				Posturile de TV și radio publice și private	5	5	5	5	5	5	5			
				Parteneri de dezvoltare	5	5	5	5	5	5	5			
74	Crearea grupurilor tematice în cadrul Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului în baza obiectivelor generale	Componentă a grupurilor stabilită; Regulament de activitate al grupurilor elaborat și aprobat	Cancelaria de Stat	Cancelaria de Stat	5	În limitele alocațiilor bugetare aprobate								
				MMPS	2									
				MEC	2									
				MS	2									
				MAI	2									
				MJ	2									
				OSC	2									
				Parteneri de dezvoltare	2									
75	Organizarea ședințelor anuale ale Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului, în scopul coordonării procesului de implementare a Programului național	Număr de rapoarte anuale de progres privind implementarea Programului național elaborate în conformitate cu cerințele platformei electronice de monitorizare a politicilor publice și aprobate Ponderea recomandărilor elaborate în cadrul CNPDC care au fost implementate de autoritățile publice responsabile de implementarea Programului național	Cancelaria de Stat	Cancelaria de Stat	5	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	5	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	5	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	5	În limitele alocațiilor bugetare aprobate		
				MMPS	2	2	2	2	2	2	2			
				MS	2	2	2	2	2	2	2			
				MAI	2	2	2	2	2	2	2			
				MEC	2	2	2	2	2	2	2			
				Parteneri de dezvoltare	2	2	2	2	2	2	2			
76	Monitorizarea implementării Programului Național și elaborarea rapoartelor anuale de progres	Rapoarte anuale de progres elaborate în baza cadrului de monitorizare și validate	MMPS	MMPS	10	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	10	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	10	În limitele alocațiilor bugetare aprobate	10	În limitele alocațiilor bugetare aprobate		
77	Evaluarea intermediară și finală a Programului național	Raport de evaluare intermediară elaborat și discutat de Consiliul Național pentru Protecția Drepturilor Copilului Program național ajustat conform recomandărilor evaluării intermediare Raport de evaluare finală elaborat și discutat de Consiliul Național pentru Protecția Drepturilor Copilului	MMPS	MMPS			20					20		
				Expertiză locală				148,9					188,3	
				Eveniment consultare publică					3,4					3,4
TOTAL					1.185	8.163	1.962	18.505	1.555	24.467	####	25.018	####	29.575

MINISTERUL MUNCII ȘI PROTECȚIEI SOCIALE AL REPUBLICII MOLDOVA

MINISTRY OF LABOR AND SOCIAL PROTECTION OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

МИНИСТЕРСТВО ТРУДА И СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

str. Vasile Alecsandri 2, MD-2009, mun. Chișinău

Tel. +373 22 268 883, +373 22 268 816; e-mail: secretariat@social.gov.md web: <https://social.gov.md>

03 mai 2022, nr. 10/1501

CERERE**privind înregistrarea de către Cancelaria de Stat a proiectelor de acte care urmează a fi anunțate în cadrul ședinței secretarilor generali**

Nr.	Criterii de înregistrare	Nota autorului
1.	Tipul și denumirea proiectului	Proiectul hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului Național pentru Protecția Copilului pe anii 2022 – 2026 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia
2.	Autoritatea care a elaborat proiectul	Ministerul Muncii și Protecției Sociale
3.	Justificarea depunerii cererii (indicația corespunzătoare sau remarcă precum că proiectul este elaborat din inițiativa autorului)	Proiectul a fost elaborat în scopul implementării pct. 12.1.4 a Planului de acțiuni al Guvernului pentru anii 2021-2022, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 235/2021.
4.	Lista autorităților și instituțiilor ale căror avizare este necesară	Cancelaria de Stat Ministerul Justiției Ministerul Finanțelor Ministerul Afacerilor Interne Ministerul Educației și Cercetării Ministerul Sănătății Ministerul Culturii Ministerul Mediului Ministerul Economiei Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației Consiliul Național pentru Acreditarea Prestatorilor de Servicii Sociale Agenția de Guvernare Electronică Serviciul Tehnologia Informației și Securitate

		<p>Cibernetică Biroul Național de Statistică Agenția Națională Asistență Socială Consiliul Coordonator al Audiovizualului Confederația Națională a Patronatului din Republica Moldova Agenția Națională de Ocupare a Forței de Muncă Compania Națională de Asigurări în Medicină Congresul Autorităților Locale din Moldova Oficiul Avocatului Poporului Centrul Național Anticorupție</p>
5.	Termenul-limită pentru depunerea avizelor/expertizelor	5 zile lucrătoare
6.	Numele, prenumele, funcția și datele de contact ale persoanei responsabile de promovarea proiectului	<p>Igor Chișcă, Șef, Direcția politici de protecție a drepturilor copilului și familiilor cu copii tel.: 022 26 21 07 e-mail: igor.chisca@social.gov.md</p>
7.	Anexe (proiectul actului care se solicită a fi înregistrat, nota informativă cu documentele de însoțire)	<p>Proiectul hotărârii Guvernului Nota informativă Analiza de impact</p>
8.	Data și ora depunerii cererii	
9.	Semnătura	Marcel SPATARI, Ministru